

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal
BUDAPEST, I. KER.,
BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 21

Megjelenik
minden hó
1-én és 15-én

Előfizetési ára:
Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Telefon:
1-501-90

Postatakarékpénztári
csckszámla:
25.342

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Kiesi dolog nagy dolog.

Odaátról, a trianoni határon túlról jött magyaroktól kérdezzük: hogyan élnek, mit szenvednek, meddig futja az erőből s amikor már a tenger-keserűség kiömlött az elgyötört „kisebbségi“ lélekből, felesillan a mi magyarunk szeme s azt mondja: micsoda öröm a határon magyar csendőrt látni. És nyomban hozzáteszi, hogy odaát a járőr egyik tagja fehér, másik táboribarna zubbonyban, összevissza öltözve járja a hegyeket. Sorozatosan, sokszor hallottuk ezt, törvényszerűségeket kell benne látni. Miért ezen a kicsiségen, a külsőségen kezdi mindenki az összehasonlítást?

Bizonyára nem jelentéktelen oka van ennek, mert a belső értéket a külső jelzi. A háború vége felé, amikor a monarchia hadseregét a belső bajok kikezdték, gyakran hallottuk: mit kifogásolnak a parancsnokok apró egyenruházati szabálytalanságokat, ezzel ugyan nem nyerjük meg a háborút. Voltak, akik azt mondták, hogy a nagy dolgok derekán éppen ezzel az aprólékoskodással fogjuk elrontani a dolgunkat, mert „a lényeg a fontos, nem a külsőség“. Csendőrségi áttételben úgy is mondhatná valaki, hogy attól ugyan nem lesz rosszabb a közbiztonság, ha a sapkánk félcéntivel alacsonyabb az előírtnál. Egyszerűen ezek a nagybani elmélkedők az egyenruha pontos alakosságait felesleges tehernek tartják.

Már a háború bebizonyította, hogy ez nem igaz. Nagy dolgok mindig kicsi dolgokkal kezdődnek éppen úgy, amint az árvíz sem keletkezik mindjárt árvízként, hanem patakocskából duzzad veszedelmmé és a tűzvész szikrából pattan ki. A háborút sem az utolsó napon, sommásan, minden fokozatosság nélkül, nem egyetlen nagy sorsdöntő csatában, hanem kisebb-nagyobb okok sorozatos kapcsolatának az eredményeként veszítjük el. Az elvesztés ott kezdődött, amikor a kicsiségeket a nagy dolgok mellett kezdték lenézni. Amikor eltűrték, hogy a katona az inggallérját ráhajtsa a rendfokozatára, amikor az első leszakadt gombot nem varratták fel azonnal s az öreg népfölkelő magaráhúzta a megszokott otthoni jómeleg bekecsét. A fegyelem és erő meglazulása ilyen kezdeti tünetekkel szokott jelentkezni, mint

a súlyos betegség a kezdeti hőemelkedésekkel. A külsőségek lazulásában benne volt a lényeg romlása-bomlása is. Nagyon világosan látták ezt azok, akiknek a züllesztés céljaikhoz tartozott és fel is használták ezt a kitűnő eszközt a hadsereg bomlasztására. Emlékezzünk az akkori, szétzülött hadseregre: kigombolt, hanyagul lógó köpeny, tarkóra csapott sapka. Aki száz év múlva nézi ezt a képet, mindent azonnal tudni fog erről a „hadseregről“.

Természetesen a szabálytalan öltözködés nem egymagában volt oka az összeomlásnak, de ez is egyike volt a fertőzéseknek, amelyek összességükben az egészséget aláásták. Parancs és parancs között különbség nincs, már pedig a szabályszerű öltözködés is parancserejű kötelezettség. A félcéntivel alacsonyabb sapka lényegben éppen olyan parancsmellőzés, mint az őrszolgálati fegyelmetlenség. Minél több van az előbbiből, annál több az utóbbiból is. Irtani tehát éppen olyan erővel kell a kisebbiket, mint a nagyobbikat, mert egytestvérek, egymásból fakadnak és útjuk azonos a lavina útjával.

De van az öltözködés aprólékosságainak más, kézzelfoghatóbb gyakorlati tartalma is. Minden egyenruházati és felszerelési cikket csak alapos kipróbálás, megtárgyalás után rendszeresítenek. A célszerűség mellett súlyt helyeznek a tetszetőségre is. Amit tehát előírnak, az jó s ha valami hiba van benne, megváltoztatják. Egyéni ízlés után menni ebben nem lehet, mert odajutunk, ahová az erdélyi havasok felemás járőre jutott. Katonák öltözködése nem lehet szabómesterek fantáziájának és a divatnak a prédája, mert ebből nemesak veszedelmes, de nevetséges dolgok sülnének ki.

Ne gondolja senki, hogy „elegánsabb“, „egyénibb“, „ízlésesebb“ lesz, ha itt-ott egy centit ellop, vagy hozzátesz. Egyedüli eredmény számára az, hogy feltűnő. Kiugrik, hogy nem katonalélek él benne, mert a mi legnagyobb erőnként jelentő azonosság, egybeolvadás, számára idegen és terhes. Csak végig kell nézni valakin, már megmondhatja az ember, milyen katona, milyen csendőr. Egyetlen ilyen „egyéni“ sapka, vagy zubbony sokmindent elárul.

Senki sem mondja, hogy a kincstári, előírással ruházatnak úgy kell állania az öreg katonán is, mint az egynapos ujoncon. Legyen a ruha jólszabott, de ne szabálytalan. A kettő két külön dolog.

Gépjárművek a csendőrségi szolgálatban.

Írta: NOTUS.

Kell-e a rohanás? Igaza van-e a mélyre tekintő, magába merülő böleselőnek, amikor Időnk eszeveszett rohanását látva, ajkán kesernyés, gúnyos mosollyal kérdi: Ezek a 600 kilométeres sebesség-rekordok, ezek a sívító, bűgő, dübörgő gép-szörnyetek közelebb visznek bennünket a boldogsághoz?... Szükségünk van ezekre?... s a fejét kétkedően rázza.

Igaza van?

Talán igen, talán nem.

Ismerve minden dolgok relativitását, inkább igen, mint nem. Az emberek kergetnek valamit, aminek nevét közmegeledésre nagyon mehezen lehetne meghatározni. Háromszáz évvel ezelőtt delizánszon, ma a régi ágyúgolyónál sebesebben járó repülőgépeken.

Sem azon, sem emezen nem tudják elérni.

A technika szédületes iramban fejlődik s úgy látszik, nincs megállás. Lehet lelkesedni érte, lehet szomorkodni felette. Lehet mellette, lehet ellene állást foglalni. Csak egyet nem lehet, letagadni, hogy: van. Az ember benne él egy világban, amely látható és láthatatlan erőktől mozgatva a maga tempóját diktálja. Tetszik, avagy sem, örömmel vagy muszájból, de a tempót át kell venni, különben a lemaradás veszedelme fenyeget. Vonatkozik ez az egyes ember, szervezetek, testületek és egész nemzetek életére, működésére.

A marnei csata és az autótaxik.

Párizs volt az első nagyváros, amelynek utcáiról eltűnt a konflis. Az 1910-es években Párizsban

bolyongó idegen már hiába kutatott a boulevardokon lófogatú bérkocsi után. Mutatóba itt-ott akadt ugyan, de helyét mindenütt elfoglalta a berautó. És sehol nem futott annyi bér- és magánautó a kontinensen, mint éppen Párizsban. Akkor még csak nem is sejthette senki, hogy ennek a párizsi boulevardokon szaladgáló sok autónak milyen nem várt és milyen nagyjelentőségű szerep fog jutni a világháborúban.

A franciák 1914 augusztusában elveszítették a határmenti csatákat és mindenütt visszavonulóban voltak az ország belseje felé. A német jobbszárnyon erőltetett menetekben, minden képzeletet felülmúló gyorsasággal rohant előre Kluck hadserege, Szeptember első napjaiban ez a hadsereg már félelmetes közelségébe ért Párizsnak. A francia kormány Bordeauxba menekült, a hadvezetőség már-már elhatározta, hogy Párizst feladja, amikor...

... amikor ezekben a világtörténelmi jelentőségű órákban egy őszfejű, hajlotthátú öreg generális felrohant a hadügyminisztériumba és ott magából kikelve, az asztalt csapkodva követelte Párizs tartását. Nyugállományból visszahívott tábornok volt az illető, Párizs 1914-es városparancsnoka, Gallieninek hívták. „Tartani Párizst! Tartani minden áron! Az utolsó szál emberig! — kiáltotta. — Ha Párizst feladjuk, Franciaország olyan lesz, mint az emberi test levágott fejjel!”

Vannak esetek, helyzetek, pillanatok, amikor nemcsak a hüvös, józan, nyugodt szó hat. Gallieninek a lángoló hazaszeretettől feltüzelt fenséges tombolása nem maradt hatás nélkül. Szót fogadtak neki. Joffre, a francia hadsereg főparancsnoka megmástitotta elhatározását. Párizst védeni fogják! Párizs védelmére Gallienit különleges hatalommal, széleskörű parancsadási joggal ruházták fel.

Himnusz Szent István királyhoz.

Hol vagy, István király
Régi szent királyunk?
Jaj, merre keressünk,
Hogy Reád találjunk?
Eltemet e földön
Mindent a mi gyászunk, —
Ellenség bilincset,
Földünk drága kincsét
Sirató rabságunk.

Hol vagy, István király?
Merre jársz az éjben?
Arva magyaroknak
Könny ég a szemében,

Régi magyaroknak
Büszke törzse sorad
S köntösük a szegyen.

Köntösük a szegyen,
Szívök mélyén bánat, —
Látod, mivé tették
Szép Pannóniádat?
Virágos kertedet
Szentségtelen kezek
Szétszörták prédának.

Hol vagy, István király?
Régi szent királyunk!
Hozd vissza tündöklő,
Boldog, magyar álmunk:
Kárpátok bércseit,
Erdélynek érceit,
Régi nagy országunk!

Hol vagy, István király?
Téged magyar kíván,
Hontalan bánattal
Szakadatlan sírván,
Éjek rabságában
Nevedet szólítván...
Szánd meg a mi gyászunk,
Szüntelenül várunk, —
Te erődben bizván. Palasovszky Béla.

Egyidejűleg francia felderítő repülők hozták a hírt, hogy a Párizst fenyegető német jobbszárny-hadsereg (hogy a hátráló francia haderőt harapófogóba szorítsa) éles kanyarodót vett a Marnénél keleti irányba.

...ideges izgalommal hajolt Gallieni a térképek fölé és megállapította a jelentésekből, hogy a Kluck hadsereg jobb szárnya oldalát mutatja Párizsnak, a levegőben lóg s így könnyen sebezhető. Gallieni világosan látta és érezte, hogy most egy meglepetésszerű támadás a németek oldalába döntő hatással lehetne. De kivel? — mivel?

Gallieni — ha kellett — gondolkodni és cselekedni is tudott.

Egy nap léforgása alatt, úgyszólván a semmiből, új hadsereget teremtett. Összegyűjtetett Párizsban minden nélkülözhető épkézláb embert. Segédszolgálatosokat, tisztiszolgákat, lovászokat, írnokokat, specialistákat és hasat-eresztett öreg népfölkelőket. Ez a vegyes társaság, ha nem is képviselt elsőrendű harcra értéket, de mégis erő volt. Felszerelve és katonai fegyelem alatt, mindenesetre eléggé „Erő” ahhoz, hogy egy kellően nem biztosított szárny oldalában, esetleg hátában kellemetlenkedni tudjon. A „kellemetlenkedés” teljes mértékben sikerült is. A marnei csata kimenetele közismert.

De hiába lett volna Gallieni fanatikus energiája, hiába lett volna Joffre marsall önzetlen, megértő magatartása, ha ezt a földből elődobbantott hadsereget nem tudják kellő időben a kritikus helyen bevetni. S hogy ezt lehetett, az a Párizsban összeszedett gépjárműveknek, elsősorban a több ezer bértaxinak volt köszönhető.

Ha az ember okok és okozatok közötti összefüggéseken gondolkodik és a sokszor igen jelentéktelennek látszó okok előidézte óriási horderejű okozatokat

vizsgálgatja, felvetheti a kérdést: „Vajjon hogy végződött volna a marnei csata, ha 1914-ben Párizsban még nem taxik, hanem öreg konfliktusok szaladgálnak!?”...

Ki nyerte meg a marnei csatát?

Gallieni?

Joffre?

Foch? — aki hadtestével a centrumban játszott döntő szerepet?...

Ez a kérdés francia és általában katonai szakörökben még ma is vitás. De nem vitás, hogy ha a párizsi autótaxik élőlények volnának, azok is részt kérnének ebből a dicsőségből.

A motorizálás és a csendőrség.

A motorizálásról akarok írni. S ha ezt a szorosán és szervesen hozzá nem tartozó bevezetést ragasztottam cikkem elejére, azt azért tettem, mert alkalmasnak vélem — persze csak elvben és nagy általánosságban — bizonyos következtetések és tanulmányok leszűrésére és bizonyos analógiák felállítására.

A csendőrségnek, amely fennállása óta mindig féltve és éberem örködött afelett, hogy feltétlenül és minden körülmények között feladata magaslatán álljon, időnkint meg kell vizsgálnia, hogy vajjon minden tekintetben, minden téren lépést tart-e azzal a bizonyos tempóval, amelyet az élet diktál, s amelyet sokszor kényünk, kedvünk és izlésünk ellenére kell követnünk!?

Ma is, sőt ma inkább, mint azelőtt, ragyogó szemekkel nézzük a mezőhegyesi ménes ötös és négyes fogatait, motorberregéshez és benzinbűzhöz szokott gyermekeink tapsolnak örömeikben, amikor szűgy-bevágott fejjel, felsallangozott lovak futnak ki a cirkus porondjára, az ügető versenypályák nézőtereit

Nyomozás közben.

írta: EMBER KÁLMÁN.

Leült csendesen a festett, kemény irodai székre. Zúgott a feje a gondoktól, úgy érezte, hogy ha a nap kétszeres volna, akkor se tudná rendbe sorakoztatni a dolgait s ma még az asszony perpatvara is melléjük szegődött kölöncnek. A perpatvar a legnehezebb gondja, mert útálta azt szíve mélyéből és mert annak mindig egy forrása volt: a féltékenység. Ma, hogy hivatalos színezetét is elkerülje, ismét a kérdezősködésekhez fordult, szolgálati nyelven: puhatolódzott és mert ravasz koponyákat talált eddig is már a sikkasztásban, magamagának is ravaszkodnia kellett. A sikkasztás nagyon felzaklatta a községet és érezte, hogy mindenkinek rajta a szeme: hogyan jut a gyökeréhez ez a híres Kovács őrsparancsnok?

Ma azt a nyugtát keresgélte, amellyel a bank könyvelőjének Baumgartner búzakereskedő elismeri a kétezer pengős adósság letörlesztését. A könyvelő ágas, nagy családjában Vassné volt a legfontosabb személy, tőle kellett valahogyan a nyugtáról valamit megtudni. Vele beszélt ma délelőtt a piactéri kútnál. Örült, amikor az szembejött vele, mégis el akart menni mellette, nem szabad látszani a beszélgetési vágnak. Ki tudja, Vassné is?...

Vassné szólott rá s ő csak úgy tessék-lássék felelt a szavaira, ki tudja?... aztán fordított a dol-

gokon és Vassné arcán nevetést fakasztott. Az volt mindig a szokása, ahol lehet, nevetetni, olyan emberrel könnyebben boldogulni. Ezt a nevetést látta meg az asszonya, aki bevásárolni ment s aki a fűszeres kirakatának a tükréből figyelte őket. Kovács őrsparancsnok erről a lesállásról csak akkor tudott, amikor hazatért derűsen, ő tudja, talán azért, mert sikerült közelebb jutnia az egyetlen bűnjelhez, a nyugtához. Talán ezért volt derűs, amikor átszaladt az őrsirodából a lakására, ahol az asszony tompa hangon azt kérdezte tőle:

— Miért hazudsz folyton nekem?

Mintha jeget zuhantottak volna rá. Ő hazudni? Sohase tette. Mint parancsnok, a fiatalokat mindig arra taníttatta: hazugsággal csendőr senki se lehet. A szolgálati lapok a legnagyobb csábítók a hazugságra, nem szabad, nem szabad! Nagyítani, szépitni, tagadni vagy tussolni, bűn, bűn, kelés, — szokta mondani, — ami elmégesedik s amiből így lesz a nagy baj. Csapda, bukás, elesés, ha akármit tudva nem úgy mondunk, ahogyan való volna és a legkönnyebb bűnök egyike ez, mindig ezt magyarázta, ez volt a borsza az életének, szolgálatának és ez látszott meg irodája falán szerénykedő okiratokból. Hazudni?... Az asszonya mondja... Miért?

Asszonyára nézett összehúzott homlokkal és libabőrös háttal.

— Azt mondtad — rivált rá az asszonya — nyomozni méssz és mégis Vassnéval mulatsz az utcán!?

ma jobban, mint régen, megtölti a közönség. De mindez nem változtat a tényen, hogy a ló nemcsak a városok aszfaltjáról tűnt el, de lassan-lassan eltűnik az országútról, a faluból, sőt az eke, meg borona elől is, hogy helyét a motorkerékpárnak, autónak és traktornak átadja.

Azt hiszem, ha a csendőrség motorizálásának szükségességét, illetve, ha a szükségesség mértékét kellene meghatározni, azt mondhatnók, hogy a csendőrségen belül ugyanolyan arányban kell a motorizálást fejleszteni, amilyen mértékben a motorizálás általában az országban folyik. Számokban kifejezve: ha — feltételezve — hogy 30.000 gépjármű után 100 darab csendőrségi gépre van szükség, úgy a gépjárműállománynak 60.000 darabra történt növekedésével, kétszeresére, tehát 200 darabra kell emelni a csendőrség szolgálatában álló gépeket is.

Gyors mozgási lehetőség.

Ebben a három szóban foglalható össze az általános és főrv a csendőrség gépesítése kérdésében.

A gyors mozgás lehetővé teszi, hogy megelőzünk valami bekövetkezhető rosszat s lehetővé teszi, hogy feladatunk lényegének, azaz fontos részének elvégzésében időt és energiát nyerjünk, amely idő és energia egyébként a lassú és fizikai fáradságot jelentő mozgásban veszendőbe ment volna. Az idő pénz, mondja egy közmondás, azaz: az idő egy effektív hasznot, egy konkrét és abszolút értéket jelentő valami. Képzeljük el csak a következő példát: a csendőrtisztnek valamely kivizsgálás során A. községből B. községbe kell mennie. Távolság a két község között 20 kilométer. Vasúti összeköttetés nincs. Vagy van, de gyér.

Akár egyik, akár másik oknál fogva, a tiszt elő-

fogatot venni kényszerül. Az előfogat, ha különböző nehézségek és bosszankodások árán, de végre mégis előkerül. És mert nem mindenütt állanak angol traperek és könnyű homokfutó kocsik rendelkezésre, előfordulhat, hogy 20 kilométeres utat 3 óra alatt teszi meg egy rázós, döcögős parasztszekéren. Ha ez a 3 óra történetesen a délelőtti időre esett, akkor a szolgálat szempontjából már az egész délelőtt veszendőbe ment, mert hiszen nem valószínű, hogy a kivizsgáló tiszt éppen ebéd idején rendelje be a kikerdezőket, nem éppen saját magára, de azokra való tekintettel is. Valószínű tehát, hogy a kivizsgálás délután fogja kezdetét venni és valószínűnek látszik, hogy a kivizsgáló tiszt nem kerül vissza aznap állomáshelyére, illetve B-ből vissza A-ba.

Nem sokban változik a helyzet akkor sem, ha ezt az utat valamilyen vicinálison vagy gazdasági vasúton teheti meg a tiszt. A menetrendhez-kötöttség elveszi azt a pluszt, amit a vonat gyorsaságban az előfogattal szemben jelent.

Ha most ezzel szemben elképzeljük — s azt hiszem, egészen jól elképzelhető — hogy A. községben a tiszt felül a gépkocsijára és 20 perc múlva már B-ben az íróasztal mellett ülhet, könnyen lehetséges, hogy az egész ügyvel végzett arra az időre, amikor gépjárműhiányában dolgozóhoz még hozzá sem kezdhetett volna. Ennyit nagy általánosságban.

Most pedig kissé foglalkozzunk konkrétumokban, közelebbről a motorizálási kérdésekkel. Állítsuk fel az első kérdést: *Kinek kell gépjármű?*

A csendőrségnél kinek (mely szervnek) szükséges a gépjármű? (Hagyjuk most figyelmen kívül, hogy a „gépjármű“ alatt autót-e vagy motorkerékpárt értünk, erre később visszatérek.)

A feleletet a következő pontokba foglalnám:

Kovács arcán elszürkült az élet, ránézett az életparájára, a szájában már ott volt a felelet, de nem szólt. Kiment a szobából. Megint a féltékenység! Mos már századszor talán. Keserves élete lett emiatt, mert asszonyának mindegy volt, hogy a jegyző feleségének köszönt-e vagy a fűszeres lányával állott szóba. Baj volt. Rájött, hogy asszonya a fiatal csendőröket nem egyszer kérdezte szolgálat után: milyen az őrjárat, kik laknak itt, ott, hol van leány és hol van asszony, hol a pihenő, van-e ott asszony-személy, kedves-e az a csendőrökkel; borzasztó volt ezt hallani. Ha panaszos asszony-személy jött az őrsre, asszonya ebédnél kifaggatta: ki volt, hol lakik, mit beszélt, kell-e nyomoznia, miért ő nyomoz, miért nem más, miért volt bent az irodában fertály óráig és még száz, meg egy kérdést. Borzasztó lett lassan és már nem használt a fenyegetés, nem a csendesítő szép beszéd, nem az esküdözés, semmi sem... Ha ma sikerült a kétséget, az alaptalan gyanút ellaposítani, holnapra az újból felduzzadt s minden ilyen növekedésnek az volt a vége, hogy egy kegyetlen, egymást mardosó összecsapásban kibuggyant a méreg. Az élete tönkretetvéje, egyetlen bánata. A gondolatait százszor vizsgálta és kérdezgette magától: tett-e olyat, amit bárki más is szóvá tehet? Már gyámoltalannak kezdte magát érezni sokszor, de csak ha nővel kellett beszélnie, mert nem tudta, mikor jut az is asszonya tudtára és hogy abból mit csinál megint. Olyan volt pedig, mint a ragyogó, világító, hibátlan,

hívogató fehér mező minden szándéka, semmi folt... és az asszonya nem hitt neki.

Már ott tartott, hogy dícséreteinek fakasztó rügyeit, a szolgálaton kívüli érintkezéseket is a legkisebbre szorította, már ott volt, hogy sokszor guzsalyt érzett asszonya rettenetes betegsége miatt egész szolgálatán, életén és ott tartott, hogy ha kellett, a járőrstársa beszélt helyette. Kis helyen egykettőre híre megy mindennek, hát elhagyta lassan a tréfalkozásokat is. Pedig valamikor tucatnyi embert tartott maga körül nevetésben és asszonyának is ez tetszett meg benne: a derús ember. Mikor az övé lett, szerette a derűt továbbra is, de csak otthon. Másokat ki akart zárni abból. Először szép szóval kérte erre, aztán máshogyan. Úgy, mint most.

Nem szólt semmit, fordult, otthagya asszonyát. Keserű nyál szaladt össze a szájában s jó, hogy a szája össze volt szorítva, különben talán káromlással kiáltott volna vissza az ajtóból. Átment az udvaron, zúgott a füle, reszkettek a csontjai. Megint összekoccanás, megint egy hétig, egy hónapig egy szót se szólnak egymáshoz. Milyen keserves dolog pedig hazajönni az őrjáratból holtfáradtan, bemenni az őrsirodába, onnan elmenni a lakása küszöbéig és az őrjárat egész huszonhat órája alatt, a puskája kiürítése közben és amíg az ajtaja küszöbéig megy, mindegyre azt kell a fejében forgatnia, hogy ime, most megint hazajött és mégse haza jött. Idegenbe jött vagy talán így se jó, tudja az ég, hol talál az ember ilyen helyet, ahol vár, — ha vár — egy

- a) a közlekedési őröknek,
 - b) a nyomozó alakulatoknak,
 - c) a szárnyparancsnokoknak,
 - d) a fanalosztályoknak,
 - e) a csendőrségnek általában.
- Vegyük most ezeket sorra.

A közlekedési őrök.

Legsürgősebb feladatnak látszott: rendet teremteni az útvonalakon, amelyeken — még nem is olyan régen — teljesen önkényesen, minden közlekedési szabálynak fittyet hányva, jártak gyalog, lóval vagy géppel az emberek. Halaszthatatlanul szükségesnek mutatkozott állandó ellenőrzés alá helyezni legalább is a főbb útvonalakat és a járóművek vezetőit fokozatosan, szép szóval vagy feljelentéssel rászoktatni a közlekedési rendre. E kérdés körül a viták, javaslatok, már több, mint tíz évvel megindultak és nem is maradtak eredménytelenül.

A csendőrségnek ez az új szerve kitűnően látja el szolgálatát, de a kitűzött feladatnak nem tud minden tekintetben megfelelni, azon egyszerű oknál fogva, mert a hatáskörébe tartozó hosszú útvonalra nincs elegendő gépe. Emiatt a közlekedésrendészeti szolgálatot még nem lehetett annyira kiépíteni s oly tökéletessé tenni, ahogyan azt elméletileg elgondolták. A megfelelő számú gépek hiánya következtében előáll egyéb hiányosságok miatt elég sűrű a panasz a nagyközönség részéről. Természetesen ezen — egyesgyedül technikai természetű — fogyatékoságokról maga a testület, főként a közlekedési csendőrség megfelelő tudomással bír és teljes, tökéletes közmegelegedésre meg fogja szüntetni azokat, ha az előfeltétel megvalósulást nyer. Ez az előfeltétel: *több gépet!*

lélek, amelyik hozzá volna kötve a törvények szerint és amelyik éppen úgy nem készít vacsorát, aminthogy nem gondoskodik egyébről sem, haza!... Nem, ez borzasztó, ez rosszabb mindennél...

Bement az irodába, úgy nyomta le a kilincset, hogy ropogtak a szegek a lemezén és csendesen, nagyon csendesen, betette az ajtót. Söhajtott és felkapta az asztalról az utasítást, érezte, hogy szédeleg és hogy nyirkos a keze, amelyikben a könyvet viszi az oktatási órára, ahol ő a parancsnok, a vezető, a példaadó, nyugodt idegekkel és a sikkasztás ügyében elért valami kis eredménnyel, amit Vassnétól tudott kiszedni, menni akart, hogy oktasson a fáradhatatlanságról, a türelemről, mint a nyomozások feltételül szükséges lelki, egyéni kellékeiről, oktatni akart, volt eszében, amint hazafelé tartott, oktatni, mert a csendőrtudás a pap holtáig való tanulásával se teljes. Tudta, érezte, tanította, hogy a csendőrségnek mindig készenlétben kell lennie és soha sincsenek eléggé készen mégsem a perecek ezernyi furcsa változataira és meglepetéseire. Az éjjelek csak nyulalvásra valók, pedig de sokszor majd leszakad a lábuk, félszemre mindig élnie kell a csendőrségnek, majd megtudják ezek a fiatalok is, de addig is neki, az irányítónak, a vezetőnek, a nevelőnek nem szabad még annyit se nyugodnia. Milyen szépen kitervezte ezt a sikkasztási ügyet is, amit látszatra Kerekkes törzsörrmester nyomozott, de valójában, a háttérben ő mozgott és szaglászott és az őrzéskorokban is ezen törte a fejét. Az egész község őt nézi, lesi, vaj-

A nyomozó alakulatok.

Már a fentiekben reámutattam, hogy a technikai fejlődés rohanásának közvetlen célja a gyorsaság fokozása. Közvetett célja: idő és a megtakarított idő révén egyéb haszon, illetve értékek nyerése.

Vajjon lehet-e másutt nagyobb fontossága, nagyobb haszna a gyorsaságnak, az időnyerésnek, mint éppen a közbiztonsági szolgálatban? Ha a bűnözés szolgálatába állította a motorkerékpárt, az autót, a repülőgépet, a felderítő és üldöző szerv nem kulloghat gyalog a nyomában. S ha igen: minden tudás, ambíció és jó szándék dacára — lekésik.

A nyomozó alosztályok tudommal rövidesen megkapják a helyszínelő gépkocsikat és az alosztályonkénti egy-egy gépkocsi is sokat jelent, ha arra gondolunk, hogy néhány évvel ezelőtt sem nyomozó alosztálya, sem helyszínelő gépkocsija nem volt a csendőrségnek. Ha azonban a technikai fejlődés során természetszerűleg szaporodó azon bűncselekmények számát nézzük, amelyeknél a nyomozás lebonyolítása a nyomozó alosztályok feladata, ha tehát a nyomozó alosztályoknak természetszerűen szaporodó munkáját tekintjük, itt is kívánatosnak látszik a gépjárművek szaporítása. Talán nem is szorul rá, hogy példákkal támasszuk alá ezt a szükségességet, mégis, hogy egyet kiragadjunk a sokféle eshetőség közül, vegyük azt az esetet, amikor egy nagyobb szabású bűncselekmény nyomozásánál a helyszínelő gépkocsi és a nyomozó csendőrök megérkeznek a helyszínre és már az első félóránál tízfélé ágaznak a nyomozás szálai. Az eredményt biztosító gyors mozgási lehetőség már meg van bénítva, ha a helyszínelő gépkocsin kívül más gépjármű, autó vagy motorkerékpár nem áll rendelkezésre. Az is előfordulhat és bizonyára már többször elő is fordult,

jön az esze élesebb-e neki és az egész őrnek, mint a sikkasztónak és nem törődött mostanában iktatókönyvvel és katonai gyakorlatokkal, talán egyik-másik beadvány el is késik, nem, azt mégse... és lám, most oktatnia kell a türelemről, a nyugalomról, most, amikor belülről úgy reszket, mint a bűnbeszett gyerek a tanító vesseje előtt. Most oktatnia kell és el kell felejtetni, hogy huszonöt lépéssel odébb, a lakásán, a szobában, ott az asszonya haragos arccal és haragvó, gyűlölködő lélekkel és égető gyanúsítással, azzal, amivel már százszor felforgatta a pereit, ami miatt már arra is gondolt, hogy elmegy, elmenne, de a csendőrségnek nem lehet egy ilyen kis községben, rajta a szeme mindenkinek és mit szólnak, ha a parancsnok elválna a feleségétől? Botrány, botrány, ilyen kis helyen sokáig tart az ilyen és a csendőrségnek a többi csendőrségre is gondolnia kell, minden lépésénél...

Lám, most mégis oktatnia kell...

Az emberei felállottak a hosszú asztal mellett, ő megállva szembenézett velük és mert a szemekben hűséget, várakozást és szeretetet látott, megremegett egy kicsit és nagyon fájt neki, hogy huszonöt lépéssel odébb, ezeknél az idegeneknél idegenebb van. Nagyon nagy meleg lepte el és azt mondta a hat szempárnak:

— Nem lesz oktatás... pihenő. Mehetnek!

Visszafordult, a szájába harapott és csendesen leült a festett, kemény irodai székre.

hogy egy nyomozó alosztály területén ugyanazon időben nem egy, hanem két vagy több bűncselekményt jelentenek, melyek mindegyikénél döntő szerep juthat a késedelem nélküli gyors mozgásnak. Ma még talán túlzásnak látszik ez az igény és én sem mint mai szükségletet tárgyalom, hanem a fejlődés várható útját látom ebben arra az időre, amikor az, hogy valakinek vagy valami szervnek gépkocsija van, egészen természetesnek fog hangzani.

A gépek alkalmazásával kapcsolatosan *Kovarcz Emil* százados úr ezeket írja lapunk 1927. évi február 15-i számában:

„A testület felállítása óta a szolgálat a csendőrré mindig több és több terhet rótt, mert azt a korról való haladás parancsolóan megkövetelte. A velük szemben támasztott követelmények a jövőben még fokozódni fognak.

Milyen új terhek viselését kell a csendőröknek vállalniuk s melyek azok, amelyeken esetleg könnyíteni lehetne?

A csendőrség felállításakor ellenfeleit fizikai és lélekes erkölcsi erejével gyúrta le, míg a mindinkább szaporodó intellektuális bűnözőkkel szemben nagyobb szellemi felkészültségre van szüksége.

Ezzel már meg is adtam a feleletet a fenti kérdésre; csökkenteni kell a fizikai munkát, hogy a magasabb szellemi felkészültségre több idő és erő maradjon.

A technikai segédeszközök alkalmazásánál azok „hasznát” tehát nem csupán a segítségükkel kiderített esetek számában, hanem főleg az alkalmazásukkal megtakarított „idő és erőben” látom.

A fizikai fáradtság eltompítja s nem engedi fejlődni a szellemet; a gép feladata tehát az embert mentesíteni a „gépies” munka alól, hogy őt fokozottabb mértékben alkalmazhassuk ott, ahol gondolkodó főre van szükség.”

A szárnyparancsnokok és a motorizálás.

A csendőrségnek egyik legnehezebb és talán legfontosabb problémája, hogy miként lehetne a szárnyparancsnokot és alárendelt őrszeit egymáshoz közelebb hozni. Ennek a kérdésnek felvetése sem új már. A *Csendőrségi Lapok* hasábjain már jó néhány évvel ezelőtt jelentek meg cikkek — az ezen kérdés megvitatására leginkább hivatott és elsősorban érdekelt szárnyparancsnokok tollából —, amelyek meggyőző, nyomós érvekkel szoltak a szárnyparancsnokok gépjárművel való ellátása mellett.

Várbogyai Boggyay Kamil százados úr többek között pl. ezeket írja a *Csendőrségi Lapok* 1926. december 1-i számában:¹

„A csendőrségnek széttagolt elhelyezése a legdöntőbb érv a motorkerékpár beszerzése mellett. A szárnyparancsnokok ugyanis az eddigi rendszer mel-

lett őrszeit meglehetősen ritkán látták s ennek nyoma különösen gyengébb tehetségű őrsparancsnokok vezetése alatt levő őrsökön világosan látható. Az oktatás, nevelés és ellenőrzés szempontjából a dolog sokkal komolyabbnak látszik, semhogy felülletesen lehetne kezelni.

A motorkerékpárral ellátott szárnyparancsnok őrszeit tetszés szerinti időben, bármikor gyorsan meglephetné és ellenőrizhetné. Még a távolabbi kiszállásokat is a legrövidebb idő alatt elvégezheti s még ugyanaznap vissza is térhet, nem kell felesleges időt elvesztegetnie a vonatok várásával, nem függ a menetrendtől stb., hanem tetszésére van bízva az indulás ideje. Mindezek mellett megvan az az előny, hogy a tiszteknek a szolgálati utazásait kellemessé és élvezetesebbé tenné a motorkerékpárral járó túrázás öröme, a vidék és a tiszta levegő élvezete. A motorkerékpárral a szárnyparancsnok szárnya területét is jobban megismeri, mert azt nem a vonat ablakából nézi, hanem valóban bejárja, ott áll meg, ahol akar, bejárhatja a községeit is, ha akarja, egyszóval nagyobb a mozgási szabadsága és lehetősége, mint ma.”

Czeglédy Jenő százados úr, az 1928. január 10-i számában:

„A csendőrségi szolgálat a tisztől rendszerint sok utaztatást, a csendőrtől pedig sok gyaloglást követel. Bizonyára kevés élethivatás van, amelyben olyan sokat kellene utazni, mint éppen nálunk a csendőrségnél. Ha összegeznők, hogy egy csendőr az ő 30–40 évi szolgálati ideje alatt hány kilométert gyalogolt, utazott, hihetetlenül nagy utat kapnánk. Ugyanígy vagyunk a szárny-, szakaszparancsnoki kiszállásokkal. Az út, amit részben a rendes szemlélő, szolgálati utazások, részben a különböző kivizsgálások foganatosítása végett eszközöl a parancsnok vagy a csendőr, évenként is jelentős. Az előfogatokon való utazás felette nehézkes, költséges és időtrábló, valóban nagy megkönnyebbülés, mikor a rázós, sokszor a gyalogló ember menetsebességét is alig túlhaladó alkotmányon megtett 20–30 kilométeres út véget ért. Ezeket tudva, önként adódik a kérdés, hogy a sok utazásból felmerült időt nem lehetne-e egy gyors közlekedési eszközzel tetemesen megrövidíteni?

Sokszor adódik eset, hogy a kiszállást haladéktalanul kellene foganatosítani, a szolgálat érdeke megkívánná, hogy mihamarább a tett helyén legyen az ember; ilyenkor is kénytelen egy döcögő előfogattal megelégedni. A motorkerékpár a szárnyparancsnok igen jó közlekedési eszköze volna. Fő előnye: a gyorsaság. Jó úton 40–60 km. óránkénti sebesség normálisnak mondható, de szükség esetében nagyobb sebességgel is haladhat. Előnye továbbá, hogy bármely időpontban rendelkezésre áll s így a szárnyparancsnok nincsen kötve a vonat indulásához, érkezéséhez. Idejét tehát úgy oszthatja be, amint az a legcélszerűbbnek véli. Rendes szemlélőnél, járőrellenőrzésnél, fegyelmi vagy közbiztonsági zavarkorlatnál szükséges gyors kiszállást azonnal foganatosíthatja.

A szárnyparancsnok feladata alárendelt őrszeit közbiztonsági és belső szolgálat tekintetében ellenőrizni és irányítani; alárendelt legénységét fegyelmezni, oktatni, nevelni stb. (593. p.).

Az őrsök szétszórt elhelyezése — egyes őrsök néhol 30–40 kilométernyire vannak a szárnypa-

¹ *Megjegyzés:* Az idézett cikkben mindenütt a „motorkerékpár” és nem „gépjármű” szerepel a szárnyparancsnoknak szánt közlekedési eszköz gyanánt. Akkor ugyanis — egy évtizeddel ezelőtt — még csak gondolni sem lehetett autóra. Ma egy autó olcsóbban szerezhető be, mint akkor egy motorkerékpár és számos erkölcsi, meg anyagi ok miatt inkább számításba jöhet (különösen a szárnyparancsnokoknál!) az autó, mint a motorkerékpár. Ez a kérdés nyitott marad, erre még vissza fogunk térni, de kérem kell az olvasót, hogy az idézetekben, ahol a szót: „motorkerékpár” olvassa, ne feltétlenül „motorkerékpár”-ra gondoljon, hanem „gépjárműre”. Ez lehet motorkerékpár, de lehet autó is.

Amit vissza kell szerezniünk: Fraknóvár.

rancsnok állomáshelyétől — nagyon megnehezítik a szárnyparancsnok e fontos feladatának teljesítését. Ha még hozzá vesszük, hogy a szárnyparancsnok rendes viszonyok között egy évben mindössze kétszer láthatja az őrszeit a rendes szemlekörútján, amikor sok mindenre kell időt szakítani, világos, hogy a fent említett feladatoknak vajmi nehezen tud pontosan megfelelni. Mennyivel ideálisabb volna, ha a szárnyparancsnok mondjuk, havonta érintkezhetne az őrszeivel. Mennyivel intenzívebb lenne az ellenőrzés, irányítás, oktatás, nevelés, mint így.

A motorkerékpár rendszeresítése e bajokon egy-csapásra változtatna. Időhöz, helyhez nem kötött, 30—40 kilométeres gyorsasággal könnyűszerrel haladó motorral könnyen elérhető a szárnyparancsnok a legtávolabb fekvő őrszeit is s végezheti kötelességét. Jelenleg valóban úgy áll a helyzet, hogy intenzív ellenőrzés, oktatás, nevelés csakis a helyi őrsön lehetséges, már pedig a külőrsök ellenőrzésére, a külőrsök legénységének irányítására minden bizonnyal több szükség volna.

Elsősorban a szárnyparancsnok felelős a közbiztonsági szolgálat ellátásában, az őrsök általános működésében stb.-ben, szóval az egész alosztály állapotában észlelt minden hibáért. Személyesen felelős a fennálló utasítások és rendelkezések szigorú betartásáért. Ismernie kell minden egyes alárendelt-

jét, tulajdonságait, használhatóságát, megbízhatóságát stb. (594. p.).

Hogy lehetséges mindez, ha nincs rá mód, hogy őrszeivel sűrűbben érintkezhessék?! Sok mindent el lehet ugyan papíron is intézni, sok mindenre, sok hiányosságra, helytelen szolgálatvezetésre és szolgálatkezelésre stb.-re az irodában is következtetni lehet ugyan, de személyes érintkezésnek, mégpedig a minél gyakoribb érintkezésnek felbecsülhetetlen előnyét az iroda semmiképpen sem pótolhatja.

A szárnyparancsnok feladatai közé tartozik, hogy szárnyának minél több községében megjelenjék, a községi előjáróságokkal, magánosokkal érintkezzék s így általános tájékozódást szerezzen úgy a közbiztonsági viszonyokról, mint csendőreinek magatartásáról. (598. §.).

Ezt elérendő, a motorkerékpárt igen előnyösen használhatja. Mi sem könnyebb, mint útközben meg-megállva a községekben, tanyákon az ezirányú tájékozódást megszereznie. Előfogatok igénybevételenél viszont ez már rendszerint sok ügyel-bajjal jár, hiszen örül a szárnyparancsnok, ha végre egyszer a kijelölt őrsére megérkezik s a szemlét meg-ejtheti, a kivizsgálást foganatosíthatja. Az időhiány feltétlenül megakadályozza a puhatolózást, tájékozódást. Új Utasításunk előírja a szárnyparancsnok által foganatosítandó évenkénti legalább hat külszolgálatban álló járőr ellenőrzését (598. pont) is. A

járőrök ellenőrzése rendszerint szemlék alkalmával, egyik őrsről a másik őrre menet történik, mert hiszen a szemleidőkből rendszerint nem futja egy távoli, útiránytól eltérő tereptárgyaknál lévő járőr ellenőrzése. És ha mégis ilyen távoli járőr ellenőrzése szükséges, nem állván rendelkezésre előfogat, gyalog, legjobb esetben lovon (ha ugyan lovas őrön szemlél s pihent ló van otthon) kénytelen a szárnyparancsnok ellenőrizni, ami viszont, bár a szolgálat érdekében álló, mivel gyalog menve, vagy lóháton haladva sok mindent láthat, hallhat a parancsnok, de időkimélesnek, ami ma fontos követelmény — ez áll különösen a gyalogos ellenőrzésnél, — semmi esetre sem mondható.

Motorkerékpárral rendelkező szárnyparancsnoknak csupán percek kérdése az egész ellenőrzés s így módjában lenne külön e célból is — tehát a szemlék alatti ellenőrzésektől eltekintve — kiszállni, mert bár utasításunk 598. pontja előírja, hogy osztályparancsnoki engedéllyel e célból kiszállás bármikor megejthető, a gyakorlatban előfogat és költség hiányában — vajmi ritka eset lesz, hogy a szárnyparancsnok szemlekörútján kívül is élhessen ezzel a jogával.

A motorkerékpárok használata bizonyára meg lenne engedve, bizonyos feltételek mellett szolgálton kívül is, miután a szárnyparancsnok állomáshelyét a foglalkozási idő után a legközelebbi foglalkozási idő kezdetéig külön engedély nélkül is elhagyhatja (603. pont). A motorkerékpár használata nagy előnyt jelentene ebből a szempontból is. Különösen áll ez a szemlék megejtése alkalmával, midőn az ünnepnapot a szemlélő tiszt bárhol töltheti. Ily módon az az állapot, hogy néha a rossz és kényelmetlen vasúti összkötötetés, a vasútállomás távolsága stb. miatt hétszámra távol kell lennie a szárnyparancsnoknak állomáshelyétől, megszüntethető volna.

Eredményesen használhatja a szárnyparancsnok motorkerékpárját nagyobb szabású, közfeltűnést keltő bűncselekmény, zavargás, elemi csapás stb. esetében a helyszínek gyors elérésére, sürgős halasztást nem tűrő összpontosításoknál, ugyanígy esetleges karhatalmi szolgálatoknál, midőn akár saját kezdeményezéséből, akár felsőbb rendelkezésre egyébként is kiszállni köteles. Sőt, bizonyára adódik olyan eset is, midőn csakis a motorkerékpár adja meg a gyors kiszállási lehetőséget, mert e nélkül — tekintetbe véve az idő rövidegét, avagy a vasúti összkötötetés stb. meg nem felelő voltát — a szárnyparancsnok nem szállhatna ki, s így egy-egy nagyszabású bűncselekménynél, elemi csapás, baleset stb.-nél kénytelen az irányítást a szárnyparancsnokság állomáshelyéről megadni.

Kovarcz Emil százados úr lapunk 1927. évi június 15. számában:

„Hogy a motor segítségével a szárnyparancsnok mikor és hányszor jelenjék meg őrsein, az elsősorban anyagi kérdés. Jelenleg egy őrön megtartott 2 szárnyparancsnoki szemle a kincstárra becsülésem szerint kb. 56 pengő kiadást jelent. A motort úgy kell szolgálatba beállítani, hogy a költségek emelkedése nélkül a kiszállások száma emelhető legyen. Ezen kérdés a gép segítségével igen jól megoldható, amennyiben a jelenlegi szemleköltségekből évente 2, átlag 12 órás „szemle“ és 8, átlag 4 órás „oktatás“ volna tartható. Ennek igazolására szolgáljon az

alábbi számítás: A 2, átlag 12 h-s szemlénél felmerülő napidíj 13.60 P. Feltételezve, hogy a szemlélő éjszakára mindig hazatér (az őröknek a szárny székhelyéhez való átlagos távolságát 20 km-re véve), a szemlékre való utazásoknál megtett út évente 80 km-re rugna. Ez átlag 10 fillérjével 8 P. A két szemleköltség tehát összesen 21.60 pengő.

Az „oktatásra“ való kiszállásoknál, tekintve, hogy a motoron 40 km út megtétele még annyira sem fárasztó, mint egy csapatot a közeli gyakorlóterre kivezetni, továbbá, hogy a tiszt állomáshelyéről csupán 5 órát (4 h oktatás + 1 h utazás) töltene távol, tehát rendkívüli kiadásai nem merülnének fel, napidíj nem volna felszámítható. Így költséget csupán a motor üzeme okozna; 16—20 km megtétele után felmerülő km-pérez 32 P.

Az őrönkénti 2 szemle és 8 „oktatás“ tehát összesen 53.60 P-t tenne ki, tehát még annyit sem, mint ma 2 szemle.

Azt, úgy vélem, felesleges bővebben fejtegetni, mit jelent a kiképzés és oktatás szempontjából, ha a szárnyparancsnok évente legalább tízszer érintkezhetne alárendeltjeivel, ha közvetlen közelről figyelhetné meg alárendeltjeinek szolgálatát; ha közvetlen közelről látná a gyakorlati szolgálat terén felmerülő sok apró, jelentéktelennek látszó, de összességükben számottevő akadályt, mely emberei munkáját megnehezíti? ha ezen felismert nehézségek csökkentésére nagyobb tudását és hatáskörét sorompóba állíthatná; ha közelebről nézhetné meg a „lehetséges“ és „lehetetlen“ közötti határt; ha bő alkalma nyílna a „szemle“ csendőr és „alapos“ ember közötti különbség megismerésére s értékelésére; ha közvetlenül nyújthatná a fejlődésünkhöz szükséges ismereteket ha..., de kár is ezen felsorolást folytatni, aki pár percet szentelve erre, a kérdés mélyére tekint, magától is megtalálja a feleletet arra, mi a különbség, ha a vezető a holt betű helyett az eleven életet látja!

A szemléknek ily módon, tulajdonképeni „szemlére“ és „oktatásra“ való felosztása egyébként is célszerű volna, mert az így szétosztott munka mind-egyikét sokkal alaposabban lehetne elvégezni, mint ma, amikor a minden legapróbb részletre is kiterjedő „szemle“ mellett „oktatást“ is kell tartani. Érthető, ha a szemlén — órával a kezében — tartott oktatásoknál a szárnyparancsnok egyenesen kényszerítve van, hogy a felmerülő kérdések részletes megmagyarázását elkerülje, mert ellenkező esetben az avval eltöltött idő máshol fog hiányozni.

Célszerűnek vélném, ha a szárnyparancsnok ezen kiszállásai nem lennének határidőhöz kötve, csupán a két szemlére vonatkozólag lenne az meghatározva, hogy egyik február 1-től május 31-ig, a második szeptember 1-től november 31-ig terjedő időben tartandó meg.

A szolgálat érdekében előnyös lenne engedélyezni azt is, hogy a szárnyparancsnok belátása szerint a szükséghez mérten őrsein kizárólag ellenőrzés céljából is megjelenhessen. Ezen ellenőrző körutak után napidíj szintén nem volna felszámítható, így ezekből a kincstárra lényegesebb megterhelés nem származna annál is inkább, mert az ellenőrzést a szárnyparancsnok leginkább egy másik őrön megtartandó oktatással kötné egybe, a bármikori ellenőrzés lehetősége azonban már magában is jelentős preventív hatással bírna.

A kivizsgálások, a sürgős eseteket kivéve, a szemlék és oktatásokkal volnának összekapcsolhatóak és így azokból ugyanesak minimális költségek merülnének fel, mert a délelőtt megtartott 4 órás oktatás után még bőven állana idő rendelkezésre egy egyszerűbb eset kivizsgálására, még az esetben is, ha a kikérdezendő a szomszédos községben lakik.

Egy ilyen oktatással összekötött kivizsgálás 12 h alatt rendszerint befejezhető lenne, a gép üzemköltségén kívül tehát csupán fél napidíj merülne fel, míg ma a vasúti közlekedéshez és előfogatok kiállításához való alkalmazkodás miatt az, ily rövid idő alatt csak ritka esetben fejezhető be.

Régen íródtak ezek a sorok. Közel 10 esztendeje. De azóta sem lehet egyetlen mondat helyességét kétségbevonni, megcáfolni. Azért láttam szükségesnek a megismétlésüket.

Milyen változások történtek 10 év óta?

1928 óta a viszonyok változtak. És pedig három olyan irányban, ami bennünket most ennél a kérdésnél érdekel. Egyfelől fokozódtak azok a ténybeli adottságok, illetve követelmények, amelyek a szárnyparancsnokok motorizálása mellett szólnak, másfelől javultak az általános gazdasági viszonyok, harmadszor pedig: autó és motorkerékpár jelentősen olcsóbbodott.

Mi volt 1928-ban?

Mi történt azóta?

Miért feneklettek meg sorra azok az érvelések, javaslatok, amelyek a szárnyparancsnokokat géphez akarták juttatni!?

Ha az elakadás okait kutatjuk, elsősorban azt fogjuk találni, hogy éppen abban az időben, az 1926—1930-as években, amikor erről a kérdéstről a legtöbb szó folyt, a gazdasági depresszió mélypontján állottunk. Pangás, üzlettelenség, élettelenesség mutatkozott mindenfelé. Nemesak az országban, de szerte az egész világon. Leépítések, üzembeszüntetések, illetményesökkentések és a trombórist kapott gazdasági vérkeringésnek egyéb hasonló kísérőjelenségei jellemezték ezeket az éveket. Nem látszott időszerűnek, erkölcsi és anyagi okokból kivihetőnek, hogy a csendőrség éppen akkor fogjon neki egy nagyobbarányú motorizálási program végrehajtásának, amikor kínos bizonytalanságban vonaglik, vagy pláne dermedten fekszik egész gazdasági életünk.

Azóta a helyzet — hála a Gondviselésnek — javult. Nincs még bőség, jólét és gondtalanság. Szegény ember s ezeknek temérdek gondja, baja ma is több van a kelletténél. Tagadhatatlan azonban és észre nem venni lehetetlenség, hogy az általános gazdasági helyzetnek többféle és fajta csalhatatlan fokmérője határozottan fellendülést és biztató felfelé ívelést mutat. Az utóbbi egy-két évben a gyárak legnagyobb része újból működésbe lépett, sőt legtöbbje felfokozott iramú üzemmél dolgozik. A munkanélküliek száma számottevően lecsökkent, a forgalomban lévő autók és motorkerékpárok száma megkétszereződött.

Alkalmam volt nemrégiben hosszabb beszélgetést folytatni az egyik nagy autógyár itteni fióktelepének igazgatójával. Néhány évvel ezelőtt az eladási mintaterme zsúfolásig tele volt autóval. Fehér hollónak számított a vevő. Ma azért vannak gondterhes barázdák homlokán, mert nem tud annyi

Szent Gellért szobra.
(vitéz Balázs-Piri Gyula őrnagy felv.)

autóra behozatali engedélyt kapni, amennyire vevő jelentkezője van.

Az Aréna-úton új gyár- és műhelytelepek nőttek ki a földből, úgyszólván máról-holnapra, a Váci- és Lehel-utak környékén az ember naponta új cégtáblákat pillant meg, amelyek új autójavító műhelyek, service és benzinállomások létesítését és üzembehelyezését adják tudtul a nagyközönségnek...

Ha panaszkodunk és van is az egyes embernek ma is elég gondja-baja, a gazdasági élet iránytűje felfelé mutat. Közlekedésről, autóról, motorkerékpárról beszélünk most és nem kerülheti el figyelmünket, hogy a Belvárosban új meg új ragyogó autómintatermek nyíltak és hogy vasár- meg ünnepnapokon 50—100 méter távolságban robognak a motorkerékpárok és autók a Balaton, a Mátra, Mezőkövesd és a Hortobágy felé... (Adja az Ég, hogy így tartson továbbra is, főleg pedig, hogy a fővárosi fényből, ragyogásból, ha másképpen nem, hát legalább elsődleges szükségletek formájában jusson valami a szegény, nehezen lélegző magyar falvaknak is...)

Látva és megállapítva a folyton folyvást növekvő technikai fejlődést, a gépjárművek szaporodását, az új utak építését, a gépek olcsóbbodását és amit eddig meg sem említettünk, pedig rendkívül fontos: az üzemanyag fogyasztásnak szinte hihetetlen csökkenését — nem volna-e itt az idő, 8—10 év után újból visszatérni arra a már akkor sürgetően szükségesnek mutatkozó kérdésre: „Hogyan lenne

megteremthető a szorosabb kapcsolat szárnyparancsnok és örsei között!?”

Motorkerékpár vagy autó?

Annakidején a javaslat még úgy szólt: *motorkerékpárt a szárnyparancsnoknak!* Nyitott kérdés maradt ennek a javaslatnak az a része, hogy a motorkerékpárt a kincstár adja-e, vagy a szárnyparancsnokok maguk szerezzék be? Illetve, hogy a kincstár milyen módon, milyen eszközökkel tegye lehetővé a motorkerékpár beszerzését.

A motorkerékpár azonban abban az időben még nagyon drága volt. Egy jó szóló motorkerékpár ára 4000 P körül mozgott. Ha meg a vevő egy kifogástalan és kellően felszerelt oldalkocsit is kívánt hozzá, aligha úszta meg a vásárt 5000 pengőn alul. Ma már négy-ötezer pengő között olyan tökéletes üzembiztonságú négyüléses gépkocsit lehet vásárolni, amelyre az ember felül és körülutazhatja a Földet, minden jogos reménységgel abban a tekintetben, hogy üzemanyag pótláson kívül semmi más baja a kocsival nem lesz. Ez pedig nem kevesebb — az egyenlítőnél számítva az átnérőt — mint 40.000 kilométer. A motorral bánni tudó jó vezető csaknem abszolút biztonsággal számíthat arra, hogy — ha csak nem erőszakos behatás következtében — bármilyen hosszú úton semmiféle üzembiztonság nem következik be, a gép hűségesebben tart mellette és nem mondja fel a szolgálatot. És — ami ugyancsak fontos — egy ilyen autóba nemcsak a szárnyparancsnok ülhet bele, de maga mellé vehet szükség esetén 3—4 csendőrt, a csomagtartóban pedig kényelmesen elhelyezhető 2—3 közepes nagyságú bőrönd.

Amit most itt írtam, nem akar konkurenciát támasztani a motorkerékpárnak. Azóta a motorkerékpár használhatósága és üzembiztonsága is javult, ára pedig csökkent. A Puch—Méray gyár például együttesen kihozott egy kis gépet, amely az osztrák Alpések legnehezebb, legmeredekebb útjait könnyen futja és 60.000 kilométer az élettartama. Ami természetesen nem azt jelenti, hogy hatvanezer kilométer után a gép használhatatlan lesz, hanem azt, hogy ezen kilométerszám lefutása után a gép egyes alkatrészeit cserélni, illetve a gépet úgynevezett „generáljavítás” alá kell vonni. Ha a gép a normális használatra megállapított élettartamot nem éri el, annak csaknem minden esetben kizárólag vezetője, illetve gondozója az oka.

Üzemanyagfogyasztás, üzemköltség.

Ami az üzemanyagfogyasztást illeti, akár az autót, akár a motorkerékpárt vesszük, e téren alig hihető teljesítményt értek el a konstruktőrök. Az autók üzemanyagfogyasztását le tudták csökkenteni 7—8 literre 100 km.-ként, a fentemlített motorkerékpár fogyasztása pedig alig valamivel több, mint 2½ liter. Pénzre átszámítva annyit jelent ez, hogy pl. Budapestről Bécsbe az út autón kereken 10, motorkerékpáron kereken 4 pengőbe kerül.

Az „üzemanyag” alatt ennél a számításhoz csak a benzint, illetve az annál olcsóbb, de ugyanolyan jól megfelelő motalkót értettem. Az olajfogyasztás ugyanis az újabb gépeknél olyan minimális, hogy alig jön számításba, de ha mégis igen, úgy legfeljebb tizedrészét teszi ki a benzinköltségnek.

Egyébként már több, mint tíz évvel ezelőtt, 1927 június 15-én — bizonyára alapos számításokra támaszkodva — azt írta Kovarcz Emil százados úr, hogy a motor üzemköltsége a 2 lovas előfogatra megállapított 14 aranyfillérrel szemben csupán 8,6 aranyfillér. Azóta mi történt? A motor üzemköltsége még inkább, kb. felére csökkent, az előfogati díj változatlan maradt.

Budapesttől—Bécsig vagy Budapesttől—Kassaig, vagy Sátoraljúj helyig vagy Pécsig, vagy Nyiregyházaig kereken 250 km. a távolság. Egy ilyen út üzemköltsége — egy Steyr 50-es kis autót véve példának — mint fentebb említettem, kb. 10 pengő. Ha az autóban 4 személy utazik, egy-egyre 2 pengő 50 fillér esik. Jóval kevesebb tehát, mintha négyen ugyanerre a távolságra vonaton fél harmadosztályú jeggyel utaznának. Nem célozom és nem is akarok most, de talán nem is lehet abszolút biztos kalkulációt felállítani, de ezek a kilométer- és utazásköltség-számok mintha feljogosítanának arra a feltételezésre, hogy a gépkocsi ma már bizonyos előfeltételek mellett, mint aminő a jó vezetés, gondos karbantartás stb. a vevőre nem kiadási többletet, hanem — egy bizonyos idő múlva költségmegtakarítást jelenthet.

Ha 10 esztendővel ezelőtt elvben komolyan tárgyaltuk a szárnyparancsnokok motorkerékpárral való ellátásának szükségességét, úgy a kérdés ma már a kedvezően megváltozott viszonyok következtében — gazdasági fellendülés, a gépjárműállomány megkétszereződése az országban, a gépjárművek üzembiztonságának feljavulása, árának és üzemanyagfogyasztásának jelentős csökkenése stb. — inkább csak akörül foroghat: „motorkerékpárt-e, vagy inkább autót!?”

Erre a kérdésre rövid igennel vagy nemmel felelni nem lehet. Ugyancsak nem lehet azt sem kurtán elintézni, hogy a gépjármű kincstári avagy magántulajdon legyen? Úgy az egyik, mint a másik kérdésnek eldöntéséhez igen kívánatos lenne — főleg az érdekelt szárnyparancsnokok részéről — a minél szélesebbkörű hozzászólás.

Ez alkalommal most csak arra kívánok rámutatni, hogy a motorkerékpár inkább sport-, mint közlekedési eszköz. S miként a sportban a 30 év éles határ vonalat jelent, úgy — nézetem szerint — a motorkerékpár használatában is. A motorkerékpár inkább való a 30 évnél fiatalabb, mint a 30-on felüliek számára.

Tanulmányok és nagyobb egységet alkotó zárt alakulatok részére.

Itt elsősorban a karhatalmi szolgálatra kell gondolni. Nem személygépkocsi, nem motorkerékpár, hanem csapatszállításra is alkalmas teherjármű az, amire szükség lenne.

Karhatalmi célokat szolgáló összpontosítás ritkán fordul elő, de ha szükség van rá, fontos, hogy a kellő számú csendőr idejében a helyszínre érkezék. Természetesen ez egymagában nem indokolná egy gyorsteherkocsi beszerzését, de csak abban az esetben nem, ha ez a gépkocsi egyesegyedül, kizárólag ezt a célt szolgálná. De kérjük: holt teher, haszontalan leltári tárgy volna egy ilyen gépkocsi az alsóosztályok birtokában? Nem! Nem, mert be lehetne, illetve be kellene állítani mindazon munkák lebo-

nyolítására, amilyenek az alosztálynál naponta bőven adódnak. Hogy melyek és milyen természetűek ezek a munkák, — annak részletes taglalgatásába több ok miatt főleg azért nem bocsátkozom, mert a testület érdekében valónak látnám, ha erre a felvetett kérdésre maguk a tanalosztályok nyilatkoznának.

Azoknál az alosztályoknál, ahol nincs semmi-féle járómű, bizonyára erősen érzik ennek hiányát. Ott pedig, ahol van lófogatú járómű, a lótarás (ma már!) többbe kerül, mint egy gépkocsi üzemeltetése.

Ez a kérdés is megérett a mérlegelésre és megvitatásra. Bizonyára lesznek pro és kontra érvek. Ezeknek összetevéséből adódik majd, hogy a tervet el kell-e ejteni vagy további lépéseket tenni a megvalósítás felé.

Magántulajdont képező motorkerékpárok a csendőrség birtokában.

Ezt az alfejezetet megint a bizonyos 8—10 esztendővel kezdem, ami eltelt azon idő óta, amikor a csendőrségnek gépjáróművekkel való ellátásáról legtöbb szó esett. Ebben az időtájtban — mint már ismételtelen említettem — a gazdasági depresszió mélypontján, a motorkerékpár ára ezzel szemben a kulminációs ponton állott. Most — legalább is pillanatnyilag — talán éppen fordított a helyzet. A gazdasági depresszió megszűntnek tekinthető, viszont el sem képzelhető, hogy a motorkerékpárok ára a mainál (980 pengő) lejjebb menjen.

Amilyen természetes és érthető volt, hogy az akkori időben az előljáró bizonyos ellenszenvvel nézte, ha alárendeltje egy, a zsoldjával arányba alig hozható, összegszerűen túl magas kötelezettséget vállalt, épp olyan természetes és érthető lenne, ha ma a megváltozott viszonyok mellett, az akkori álláspont revízió alá kerülne. Nem azt akarom mondani ezzel, hogy most már minden fiatal csendőr minden előljárói ellenőrzés nélkül vásárolhasson motorkerékpárt, csak azt, hogy bizonyos előfeltételek fennforgása esetén talán éppen a testület, illetve a szolgálat érdekét szolgálná, ha a testületnek egyes tagjai maguknak motorkerékpárt szereznének be, ha a testületnek egy bizonyos, mondjuk 5—10 százaléka motorkerékpárral rendelkeznék.

Melyik lenne ez a szolgálati érdek?

Az erre a kérdésre adandó válaszban szeretnék *Pinczés Zoltán* alezredes, akkor százados úrnak, a *Csendőrségi Lapokban* 1926 június 1-én megjelent „A csendőrség technikai felszerelése” című cikkére utalni. A cikk egyik részében nevezett alezredes úr a csendőrség karhatalmi alkalmazásával foglalkozik és a következőket írja:

„Sokkal nagyobb fontosságot kell tulajdonítani annak a felszerelésnek, amelyre a csendőrségnek karhatalmi alkalmazása szempontjából van szüksége.

A csendőrség jelenlegi felszerelése kizárólag csak a csendes békeviszonyok között teljesített rövidebb időtartamú (maximálisan 1—2 napi) járőr-
szol-

gálat követelményeit tartja szem előtt. Mihelyt az őrzéstartások portyázásánál nagyobb követelmények elé állítjuk a csendőrséget, a felszerelésbeli hiányosságok azonnal érezhetővé válnak.

A háború előtti időkben csak a legkritikább esetben került sor arra, hogy nagyobb létszámú csendőrséget összpontosítsanak. Eltekintve a képviselőválasztásoktól, komoly közbiztonsági zavarnak kellett ott lennie, ahova harminc-negyven főnyi legénységet összpontosítottunk. Ennek azonban nem annyira az volt az oka, hogy a Monarchia hatalmas hadseregében mindenütt elegendő karhatalmi erő állott rendelkezésre, mint inkább az, hogy a viszonyok valóban békeviszonyok voltak és nagyobb arányú, a közrendet komolyan veszélyeztető rendzavarások csak a legkritikábban fordultak elő.

Az állam legfontosabb karhatalmi szerve a csendőrség, mert az úgy az ilyen szolgálathoz szükséges anyagi erővel, mint a szükséges speciális és egyéni kiképzéssel is rendelkezik. A hadsereg a csendőrséget a karhatalmi szolgálatban támogatja, de nem pótolhatja, mert csak tömegében és kizárólag csak anyagi erő kifejtésre alkalmazható, holott a karhatalmi szolgálatnak ez már csak a legutolsó fázisa; mindazokat a közbiztonsági természetű teendőket, amelyekre ilyen alkalmakkor szükség van, csakis erre kiképzett közbiztonsági szerv láthatja el. Ez a magyarázata annak, hogy pl. a háború előtt a fővárosban előfordult zavargások alkalmával nagyszámú csendőrséget is összpontosítottak annak dacára, hogy nagyszámú helyőrség és több ezer főnyi létszámú rendőrség állott rendelkezésre, mert a katonaságot éppen a legfontosabb szolgálatra, az utcai rendőrszemek megerősítésére nem lehetett felhasználni, a rendőrség viszont sem elegendő tartalékkal, sem pedig megfelelő fegyverzettel nem rendelkezett ahhoz, hogy önmagát megerősítse.

A honvédség karhatalmi utasítása egyenesen megtiltja, hogy a honvéd karhatalmakat vagy azok egyéneit közbiztonsági teendőkre alkalmazzák, ami az elmondottak szerint logikus is, de viszont nyilvánvalóvá teszi, hogy akkor viszont a csendőrséget kell olyan felszereléssel ellátni, hogy azokban az esetekben, amikor a honvédséget nem lehet, vagy még nem lehet alkalmazni, de annak anyagi erejére mégis szükség van, a katonai karhatalmat teljes mértékben pótolni tudja.

Ugyanebben a cikkben nevezett alezredes úr a golyószóróval is foglalkozik. „A golyószóró a csendőrség részére megfelelőbb volna, mint a géppuska stb.”

Nincs tudomásom arról, hogy ennek a technikai felszerelési kérdésnek elintézése milyen stádiumba jutott, de kétségtelen, hogy akár a géppuska, akár a golyószóró kerüljön beszerzésre, — ezeknek a harcizszközöknek, a hozzávaló lőszernek és kezelő személyzetnek gépjárműveken a helye.

Lassan-lassan kiképzés és oktatás szempontjából is figyelembe kell venni a motort. S így az autót és motorkerékpárt mint kiképzési és oktatási tanszert. Ha egyelőre nem is lehet arra gondolni, hogy a csendőrség valamennyi tagjából gépjárművezetőt neveljünk, mégis kívánatosnak látszanék, ha minél többen tisztában lennének a robbanó motoroknak, általában a gépjárműveknek a lényegével, közlekedési szabályokkal stb. Azon egyszerű és legközelebb fekvő oknál fogva, mert szolgálatteljesítés

közben sűrűn adódhatnak a közlekedés rendszetén kívül is olyan esetek, amikor a tett elkövetésénél a gépjárműnek is valamilyen szerep jut. Így például autók elérésénél hogyan tudja megállapítani a csendőr a biztosítási csalást, ha nem tudja, hogy melyek azok a majdnem soha elő nem forduló eshetőségek, lehetőségek, amikor a tüzet maga a motor okozza. Hogyan tudja egy gázolásnál a vezető hibáját vagy ártatlanságát bizonyítani, ha nem ismeri a fékek működését és hatóképességét!... stb.

Összpontosítás.

Amint az idézett részből látjuk, a cikkíró nagy fontosságot tulajdonít annak a felszerelésnek, amelyre a csendőrségnek *karhatalmi* alkalmazása szempontjából van szüksége.

A „karhatalmi alkalmazás” csaknem minden esetben „összpontosítást” feltételez. Az összpontosítás szükségessége pedig váratlanul is felléphet, nevezetesen akkor, amikor nincs idő a megfelelő felkészülésre, főleg nincs idő és lehetőség a menetrendszerű vasúti utazás igénybevételére. Megnyugtató érzés lenne ilyen esetekben az a tudat, hogy — mondjuk például — minden szárny területén 10 motorkerékpáros csendőr bármely időben, a nap bármely szakában rendelkezésre áll, akármelyik pillanatban útba indítható. A szemléletes ábrázolás kedvéért kerek számokat alkalmazva (7000 csendőr, 700 örs, 70 szárny, 24 osztály, 7 kerület) kb. annyit jelentene ez, hogy:

a szárny területén, a szárny bármelyik pontján egy órán belül 10;

az osztály területén, az osztály bármelyik pontján 2 órán belül 20—30;

a kerület bármelyik részében 3 órán belül 90; az ország bármelyik helyén 6 órán belül 700 csendőr lenne összehozható.

Ez az eset tehát akkor állana fenn, ha minden tizedik csendőrnek motorkerékpárja lenne. És akkor, ha a motorkerékpáron csak egy csendőr utazhatnék. De mint a legkisebb gépek is (az előbbieken már említett 980 pengős Puch-Méray-gépek is) el vannak látva vagy elláthatók pótlással, tehát két személy szállítására alkalmasak; a fenti számokat duplázni kell, azaz a nagyon rövid idő alatt összehozható csendőrök száma a szárny, osztály, kerület és ország egyes helyein nem 10—30—90—700, hanem 20—60—180 és 1400 lenne. Mindegyik viszonylatban és kombinációban tekintélyes erő!

Ha tehát minden tizedik csendőrnek motorkerékpárja lenne, ez kereken 700 gépet, összességében kereken 700 ezer pengőt jelentene. Rajtam kívül álló dolog annak megítélése, hogy ezt a terhet a kincstár vállalhatná-e vagy sem. Utóbbi esetben arról lehetne szó, hogy csak elősegíti és megkönnyíti a csendőrök számára magánmotorkerékpárok beszerzését. Erre többféle mód és lehetőség van. A módokat részletes, beható taglalására csak akkor kerülhetne sor, ha elvben a lehetőség megvan.

A rendelkezésemre álló adatok szerint valamennyi tőlünk nyugatra és északra fekvő államokban gépesítették a csendőrséget, illetve a gépesítés folyamatban van. Egy Berlinből vett hír közli folyó évi július 9-én, hogy a közelmúltban 42 motoros csendőralakulatot állítottak fel (a gépek száma is-

meretlen), amelyekben összesen 3240 csendőr teljesít szolgálatot. A motoros járőrök a fontosabb esomópontokon elhelyezett állomáshelyükről kiindulva állandóan az úton portyáznak és nemcsak ellenőrzést végeznek, hanem szerencsétlenségek esetén segílyt is nyújtanak.

Mi e téren nem kelhetünk versenyre a nagy nyugati államokkal, nekik anyagi vonatkozásban jóval könnyebb a helyzetük. De az is kétségtelen, hogy azért mi sem állhatunk meg.

Cigányfurfangok.

(A f. évi 11. számunkban hirdetett pályázatunkra beküldött legjobb munka.)

Írta: KISS MIKLÓS tiszthelyettes (Debrecen).

I.

1936 március 27-én Juhász Zsigmond törzs-örmester v.-tal Rakamaz községben nyomoztunk. Nyomozás közben egyik cigány B. egyénem a következő értesülését közölte velem:

A nyiregyházi cigányok a cigánytelepen egy Sztolyka József (Ferkó) nevű kőborcigányt rejtegetnek. Sztolyka már pár évvel ezelőtt járt Nyiregyházán és résztvett egyik nyiregyházi irodából történt pénzszekevény ellopásában és feltörésében. Az illetőt a nyiregyházi rendőrség már akkor kereste, de kézrekeríteni nem lehetett, mert ismeretlen helyre megszökött.

Sztolyka cigány a nyiregyházi cigányokkal, 8—10 nappal ezelőtt, egy másik bűncselekményt is elkövetett. Egyik este többbedmagával, Nyiregyháza—Kisvárdra közötti útvonalon, egyik vásári kereskedő kocsijáról egy láda új cipőt loptak. A lopott cipők egy részét az orosi határban levő Nyirjes és Szászkút tanyákon értékesítették. A megmaradt cipőket pedig a cigánytelepen elrejtették.

A cigány B. egyénem ekkor külön felhívta a figyelmemet arra, hogy a lopásban résztvett nyiregyházi cigányok egyike, Makula Péter — a szív-
baj tüneteit kitűnően tudja utánozni. Az illető még a képzett orvosokat is képes tévedésbe ejteni. Tehát Makulára jó lesz vigyázni, nehogy a szívbajával bennünket is félrevezessen. A B. egyén arra kért, hogy ne essem kétségbe, akármilyen súlyosnak látszó rohamok jelentkeznek Makula Péteren, vagy bármelyik cigányon is, mert nem természetes, hanem csak színlelt betegségről lesz szó.

A vett értesülés után elővettük a Nyomozó kulcsot és megkezdtük abban Sztolyka József (Ferkó) keresését, de ilyen nevűt nem találtunk. Azonban találtunk egy Sztolyka Lajos nevűt, akit a Nyomozati Értesítő 27—1934—12. tételszáma alatt a nyiregyházi rendőrkapitányság Wertheim-szekevény ellopása miatt nyomozott és elfogását kérte. A keresztnév nem egyezett ugyan a B. egyén által jelzett névvel, de azt lényegtelennek tartottuk, mert tudtuk, hogy a cigány a viszonyokhoz alkalmazkodva akkor változtatja meg a nevét, amikor jónak látja. Ezért a B. egyén által jelzett cigányt a rendőrség által nyomozott cigánnyal azonosnak véltük.

Ezután a bement cipőlopás megtörténtét igyekeztünk megállapítani. A Nyomozati Értesítő

Részlet a hévízi csendőrségi gyógyházból.
(vitéz Balázs-Piri Gyula őrnagy felv.)

65—1936—33. tételszáma alatt a következő nyomozatot találtuk:

„Nyirbogdány község határában 1936 március 16-án éjjel ismeretlen tettesek nyiregyházi fuvarosok kocsijáról, Ocsenás József nyiregyházi lakos tulajdonát képező egy darab faladát, benne 40 pár gyermek- és 38 pár női cipővel 400 pengő értékben elloptak.“

A Nyomozati Értesítőben talált adatok alapján a B. egyén közlését megbízhatónak találtuk és örülnünk, hogy rövid idő alatt kevés fáradsággal milyen jó fogást csinálunk. Örömmünk korai volt, mert nem ment minden olyan könnyen, ahogyan azt elképzeltük.

A már ismertetett adatok birtokába jutva, Rakamazról Nyiregyházára utaztunk, hogy a cigányok ellen az ottani őrsrel karöltve a nyomozást lefolytathassuk. Miután az őrs legénysége külszolgálatban volt, így az őrsparancsnok nem tudott a támogatásunkra járórt vezényelni. Ezért mi előbb a Nyirjes és Szászkút tanyákra mentünk, hogy ott a cipőárúsítás körülményeire vonatkozólag adatokat szerezzünk.

A Nyirjes tanyán megejtett nyomozásunk során Szabó Józsefné és 4 társa gazdasági cselédasszonyoktól 2 pár női és 3 pár új gyermekecipőt vettünk őrizetbe. A cselédasszonyok külön-külön történt kikérdezésük során előadták, hogy a cipőket 4—5 nappal ezelőtt a tanyában megjelent ismeretlen nevű, nyiregyházi cigány férfitől és 2 cigány nőtől vásárolták. A cigányok a cipők árusításakor azt állították, hogy azokat Budapesten vásárolták. A Szászkút tanyán szintén megtartottuk a nyomozást, de ott cipőket nem találtunk. Ez azonban nem kedvetlenített el bennünket, mert az öt pár cipőt elegendő bizonyítéknak tartottuk ahhoz, hogy a cigányokkal szemben — egyelőre minden további adatgyűjtést mellőzve — felléphessünk.

A késő esti órákra való tekintettel a további nyomozást megszakítva, a nyiregyházi őrsre mentünk, hogy ott a további nyomozáshoz segítséget kérjünk. Másnap az őrs állományából hozzánk csatlakozott egy törzsörmesterrel és két csendőrrel, továbbá a magunk mellé vett három bizalmi egyénnel, 4—5

óra között a cigánytelepet megközelítettük és körülzártuk úgy, hogy onnan senki sem szökhetett meg.

A cigánytelep pillanatok alatt a megbolygatott hangyabolyhoz hasonlított. Meglepetésszerű megjelenésünkből és a tett intézkedésekből észrevették, hogy ellenük készül valami. A reggeli álmukban megzavart cigányok apraja-nagyja azonnal talpon volt és egymást túlkiabálva, igyekeztek felszólításomra csendet teremteni, hogy a szavaimat megérthessék. Amikor gyülekezőhelyet jelöltem ki részükre és rendes viselkedésre utasítottam őket, újra kitört a vihar. Az ordítózásban különösen a nők vezettek. Gúnyosan kiáltották felém: „Elgyítt a világi nyomozó Debrecenből Nyiregyháza zsványt meg rábólt fogni“. Közben az egyik cigány lakásából nagy lárma és jajgatás hallatszott. Járórtársamat és 2 bizalmi egyént magamhoz véve, azonnal a konyhához siettünk, hogy a lárma okáról meggyőződést szerezhessünk. A konyhában 2 jajgató cigánynőt és egyik ágyon egy félmeztelen, habzó szájú, kézzel-lábbal hadonászó és rugdalózó, eszméletlen cigányférfit pillantottunk meg. A szemeim elé táruló jelenet az első pillanatban meglepett, mert a látszólag nagy kínok között vergődő és szárnalmas képet nyújtó cigány olyan volt, mint aki utolsó perceit éli. Meglepetésem csak egy pillanatra tartott. Ugyanis azonnal eszembe jutott a bizalmi egyénemnek a szívbajt szimulálni szokó Makula Péterre vonatkozó közlése. Éppen ezért gondoltam, hogy körülbelül Makula Péterrel állunk szemben. Feltevésemben nem csalódtam, mert az eszméletlen cigány valóban ő volt. Az illetőt vadházastársa és egy másik cigánynő, nagy síránkozással vették ápolás alá. Mellére melegvizet borogatást raktak s azzal akarták az erős rohamot és az eszméletlenséget megszüntetni.

Miután a vizes borogatás hatástalan maradt, más kezelési módot választottak. Levesmerő kanállal langyos vizet töltögettek a vergődő cigány szájába. Azonban ez a módszer sem használt. Makula nemhogy jobban lett volna utána, sőt úgy látszott, az állapota rosszabbodik, mert csakúgy dőlt a hab kifelé a szájából. A cigánynők ezután más módszert találtak ki. Négy kiéhezett piócát ragasztottak a vergődő és tajtékot fúvó Makula mellébe. Tekintettel arra, hogy a bizalmi egyénem közlése folytán előre megismerkedhettem Makula módszerével, ennélfogva nem vettem tragikusan a dolgot, hanem — a cigányok nagy bosszúságára — nemtörődömséget mutatva, mosolyogtam az általuk rögtönzött jeleneten. Tudomásukra is hoztam, hogy egyáltalán nem hiszek a cigány betegségében. E kijelentésem a cigányok között nagy megütközést keltett. Kegyetlen, szívtelen és lelketlen embernek mondtak, amiért kételkedni mertem a Makula Péter betegségében. Egyik-másik azzal ijesztgetett, hogy az Isten még engem is meglátogathat hasonló csúnya betegséggel. Majd azzal igyekeztek Makula Péter komoly betegségét bizonyítani, hogy az illetőt hasonló betegséggel, az elmúlt karácsony napján a nyiregyházi kórházba kellett beszállítani. Kértek, hogy érdeklődjem a kórházról és akkor meggyőződhetem a szavahihetőségükről.

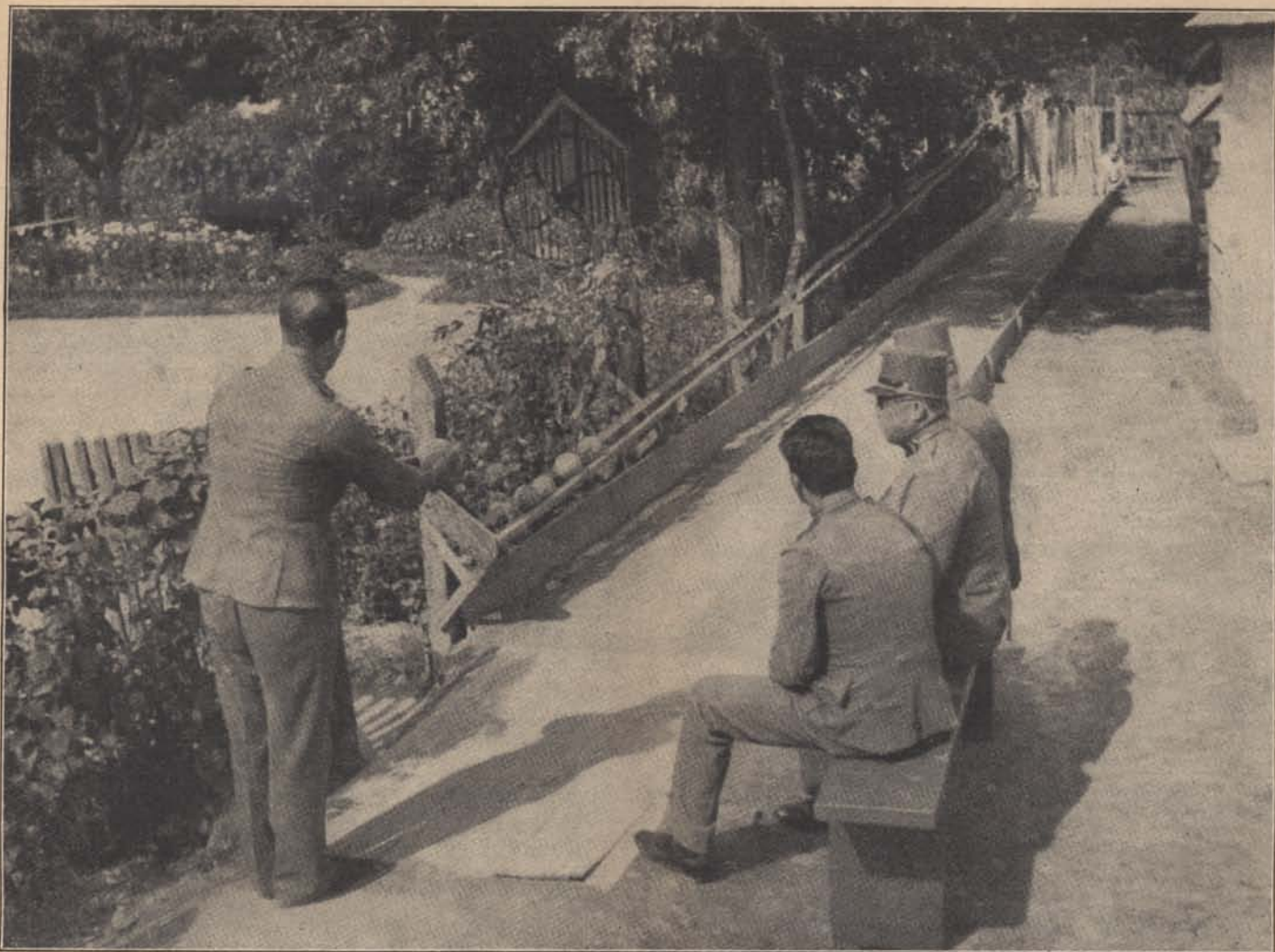
Miután Makula Péter állapota nem akart javulni, úgy gondoltam, hogy járőr őrizetére bízom és a többi cigányok konyháiban a kutatást megkezdem. Arra számítottam, hogy a kutatás huzamosabb időt vesz igénybe, mikorra minden konyhót átvizs-

gálunk, a vergődő Makula is kifárad és mire az ő konyhójára kerül a sor, magához tér. Elhatározásomat tett követtem. Ezért a cigánytelep összes lakóit a Makula Péter konyhája mellett gyűjtöttem össze és őrzésükkel egy járőrt azzal bízom meg, hogy úgy a vergődő Makulát, mint az összegyűjtött cigányokat tartsa szemmel. Az összegyűjtött cigányok között idegent nem találtunk. A B. egyénem által bemondott Sztolyka József (Ferkó) hiányzott közülök. A cigányok erősen bizonyították, hogy amikor idegen cigány jelenik meg náluk, azt az ő csendőreiknek jelenteni szokták. Égre-földre esküdöztek, hogy idegen már hónapok óta nem fordult meg a telepükön.

Ezután járőrtársammal megkezdtem a keresett cipők és Sztolyka cigány előkerítése céljából a részletes kutatást. Az első három konyhában végzett kutatásunk eredménytelen volt. A negyedikben a falitükör mögé téve egy pár, alig viselt gyermekcipőt találtam. A talált cipő alakja és anyaga egyezett a Nyirjes-tanyán előző nap őrizetbevett cipőkkel. A konyha tulajdonosa — Makula Mari (Hélén) — röviden azzal intézte el a cipő holszerzését, hogy azt a nyiregyházi piacon egy ismeretlen kereskedőtől vásárolta. A cipőnek a tükör mögé való helyezését pedig azzal indokolta, hogy azt a gyermekek játékból tették oda.

Az ötödik cigánylakásban semmi gyanús tárgyat nem találtunk. Miután a lakás cseréppel fedett és padlásos épület volt, szerettem volna a padláson is szétnézni. A lakást körüljárva a padlásfeljárót kerestem, de kívül sehol sem találtam. A pitvarba visszatérve, a mennyezetet kezdtem vizsgálni, s azon találtam is egy szabálytalan alakú lyukat, amely felülről egy bádoglemezzel volt lefedve. Amikor a lemezt a lyuk szájától el akartam távolítani, azt igen súlyosnak találtam. Csak nagyobb erőfeszítés után sikerült a lyuk szájától félretolni. A bádoglemezről elmozdítás közben, különböző lim-lom, ócskavas és rongy hullott alá a pitvarba. Az adott helyzetből következtetve az volt a feltevésünk, hogy a padláson valakinek tartózkodnia kell, különben nem kerülhetett volna olyan súlyú és mennyiségű ócskavas stb. a lemez felületére. Azt tartottuk valószínűnek, hogy a B. egyénem által bemondott Sztolyka tartózkodhatik a padláson. A kutatásnál jelen volt lakástulajdonostól hiába érdeklődtünk, az esküvel állította, hogy a padláson ember nem tartózkodik. A történetnek a történetyürbe való feladása és a „törvény nevében“ történt fegyverhasználatból való fenyegetés nem maradt hatástalan. A lyuk szájánál egy ijedt ábrázatú, bőrkabátos cigányférfi jelent meg és arra kért, ne löjje, lejön a padlásról. A leereszkedett cigányt azonnal elfogtuk és megbilincseltek. Az illető: Horváth István miskolci illetőségű és lakosnak mondta magát. Azt állította, hogy előző este érkezett Miskolcra a cigánytelepre. Mint idegen félt tőlünk, ezért rejtőzött el.

A cigány elfogása és megbilincselése olyan esemény történt, hogy azt az összegyűjtött cigányok csak akkor vették észre, mikor a pitvarból kikísértük és tőlük 20 méter távolságra álló, egyik őrbeli csendőr őrizetére bízottuk. A megbilincselte cigány látára az összegyűjtött cigányok között nagy lárma keletkezett. Az ordítózásban főként a nők vezettek. Alig lehetett őket lecsendesíteni. Szuronyt szegezve vártuk a pillanatot, amikor megtámadásunkat már-már elkerülhetetlennek tartva a fegyverhasználat

Foglalkozás után. (Bálint Géza őrm. — Budapest — felv.)

ideje bekövetkezik. Egyik-másik cigánynő a mellét verve mutogatta, hogy hova szúrjunk, majd a kisgyermekét kezében lóbálgatva tartotta szuronyom elé, hogy azt szuronyomra tűzi. Miután a cigányok látták, hogy a zavartkeltésük dugába dőlt, hirtelen lecsendesedtek. Már indulni akartunk a kutatást tovább folytatni, amikor az egyik cigánynő eszméletlenül összeesett. Erre ismét nagy lárma keletkezett közöttük, de mi nem törődtünk vele. Az illető mintegy 10 perc múlva önmagától magához is tért. Alig telt el egy félóra, ismét nagy zaj támadt a cigányok között. A kutatást abbahagyva azonnal a szabadba siettem, hogy a zaj okát megtudjam. Ismét egy cigánynő feküdt hanyatt, eszméletlen állapotban. A többi cigány ott siránkozott körülötte, hogy az illető operálva volt. Most biztosan meghal, ha orvoshoz nem viszik. A cigányokat megnyugtattam, hogy most én vagyok az orvosuk, csak legyenek nyugodtan, mert minden cigány haláláért vállalom a felelősséget. Ugyanakkor tudomásukra hoztam, hogy ravasz és fufangos eljárásukkal tisztába vagyok. Éppen ezért az ellenük megejtendő nyomozásunkat semmiféle csalafintasággal nem akadályozhatják meg. Azután az eszméletlen cigánynővel nem törődve, visszatértem az abbahagyott kutatást tovább folytatni.

Az eszméletlen cigánynő látva, hogy senki sem törődik vele, körülbelül háromnegyed órai „eszmé-

letlenség“ után magához tért. Ekkorra mi is végeztünk a kunyhók átkutatásával, csupán a szívba-jos Makula Péteré volt még hátra. Makula Péter kunyhójához menve, már az eszméletlen állapotából magához tért cigánynőt is mellette találtuk. Ott ápolta a még mindig rugkapálódzó és tajtékot fuvó Makulát. Makula véréből ekkorra a négy éhes nádaly alaposan belakmározott. Láttam, hogy Makula még mindig jól bírja magát, ezért úgy intézkedtem, hogy a cigányt a kunyhójából ki kell hozni és egy másik kunyhóba kell átvinni, amíg az ő lakását is átkutatjuk. Makulán ekkor hirtelen olyan erős roham vett erőt, hogy az ágytól a teste 4–5 ízben félméter magasra is fölemelkedett. Egyik ilyen fölemelkedés közben leesett a földre és a hadonászást-rugkapálózást ott folytatta tovább. A helyzetet mérlegelve láttam, hogy ilyen körülmények között a szándékolt kutatás lehetetlen. Ezért két bizalmi egyént beküldtem a kunyhóba, hogy onnan Makulát hozzák ki. Mielőtt a bizalmi egyének az illetőt megfoghatták volna, váratlanul magához tért, majd arra kért, engedjem meg, hogy felöltözhessen és a kunyhót elhagyhassa. A cigány kérését teljesíthetőnek véltem és kérését teljesítettem.

Makula Pétert a vadházastársra és a rövid idővel ezelőtt magához tért Makula Mari öltöztetni kezdték. Közben a cigányok között — meg nem állapítható okok miatt — szóváltás keletkezett, amely

a kunyhó ablakainak villámgyors beverésével végződött. Hosszas kínlás után a 2 cigánynő Makula felöltöztetésével elkészült. Az illető azonban olyan gyengeséget színlelt, hogy a lábán sem bírt a saját erejéből megállni. A két bizalmi egyén ekkor bement a kunyhóba és Makulát karjainál fogva felemelve a szabadba kivezették. Én ekkor a kunyhó előtt álltam és mutattam a helyet a két bizalmi egyénnek, hogy Makulát hova helyezték. Makula a kunyhó ajtajánál ismét rosszabbul lett, de ez csak egy rövidke pillanatig tartott. Ez idő alatt a cigány vadházastársa és a másik cigánynő, Makula Mari, még mindig a kunyhóban tartózkodtak a kunyhó ajtajában álló bizalmi egyének és a rogyadozó térdű Makula Péter mögött. Hogy ott mit csinálhattak, nem láthattam, mert az ajtóban állók a belátást elzárták előlem. Közben a bizalmi egyéneket kértem, hogy Makulát fogják meg egy kissé erélyesebben és helyezték a kunyhó végéhez. A bizalmiak rendelkezéseimet teljesítve, Makulát gyorsabban vezették. Ugyanakkor én a tekintetemen követtem őket. De követte őket a két cigánynő is. Közben a kunyhó bejárata felé fordulva, megdöbbenve láttam, hogy a kunyhó belseje lángokban áll. Hirtelen az a gondolatom támadt, hogy a magát súlyos betegnek tettető Makula mögött, csak egy pillanatra visszamaradt 2 cigánynő azért gyujthatta fel a kunyhó belsejét, hogy az esetleg ott elrejtve levő bűnjelek (cipők) megtalálását lehetetlenné tegyék. A bizalmi egyéneket magamhoz szólítva, — a járőr tagjait pedig helyükön való maradásra utasítva, — elsőnek rohantam be a kunyhóba, hogy a tüzet elfojtsuk. A cigánykunyhó berendezési tárgyai pillanatok alatt künn a szabadban füstölögtek. Így a tűzveszély megszűnt. Az oltásnál különösebb baj nem történt. Csupán a hajam és a tollforgóm szenvedett a lángoktól kisebb perzselődést. A kunyhó kigyúlása következtében keletkezett zürzavarban a járőr minden tagja megőrizte hidegvérét. Ennek volt köszönhető, hogy a cigányok közül senki sem szökhett meg.

A tűz eloltása után Makula Péter kunyhójában a részletes kutatást megtartottuk, ahol 8 pár új cipőt találtunk. Ebből egy pár az ágy alól, 7 pár pedig a földből került elő. A kutatás befejezése után, a már megbilincselte cigány mellé került még: 1. a szív-bajos Makula Péter, 2. Makula József (Pilus), 3. Makula József (Jani), 4. Makula György, valamint a kunyhót felgyújtó két cigánynő is.

A négy órán át szív-bajban szenvedett, holtrafáradt Makula Péterre jótékony és gyógyító hatással volt az előkerült cipők látása. Rohamai teljesen megszűntek s azok sem a rendőrségre történt kísérése, sem a 6 napon át tartó nyomozás során nem ismétlődtek meg. Úgy gondoltam, hogy Makula Péter — miután a cipők az ő kunyhójából kerültek elő — töreklően be fogja ismerni, hogy azokat mikor, hol és kikkel lopta. Feltevésemben tévedtem. Makula kereken kijelentette, hogy a lakásán talált cipőkről nem tud semmit. Kérdezzem a vadházastársát, mert annak tudnia kell, hogy a cipők honnan kerülhettek a lakására.

A cigány vadházastársa, Makula Mari (Ragyás), a cipők holszerzésére nézve a következőket adta elő: 1936 márciusában, egy keddi nap reggelén, Makula Mari (Fekete) cigánynővel, az orosi határban levő Burger-tanyára (Rabkert) igyekeztek, hogy ott a büntetését töltő Makula Máté nevű rokonukat meg-

látogassák. Nyirpazony község felé vezető úton haladva, a fasor mögött, két ismeretlen fiatalembert találtak. Az ismeretlen fiatalemberek magukhoz szólították őket és a mellettük volt nagy ládából, több pár női- és gyermekcipőt adtak át nekik. A cipőket átvéve, azonnal a cigánytelepre vitték és senkinek sem mutatva, a kunyhóban elásták. Égre-földre és gyermekei egészségére esküdözött, hogy a szintiszta igazat mondja. Majd azt kérte tőlem, hogy úgy a vadházastársának, mint a többi cigányoknak hagyjak békét, mert azoknak a cipőkről egyáltalán nincs semmi tudomásuk.

A másik cigánynő, Makula Mari (Fekete) a cipők holszerzését Makula Mari (Ragyás) előadásával egyezően adta elő. Előadását azzal bővítette ki, hogy a cipőket a két fiú nem éppen ingyen, hanem nemi közösülésért adta nekik.

A két cigánynőt ismét külön-külön kikérdezés alá véve, a következő kérdéseket igyekeztem tisztázni:

1. A kérdéses nap reggelén hány órakor indultak el a cigánytelepről?

2. Nyiregyháza város melyik utcáit érintve jutottak ki a nyirpazonyi útra?

3. A meglátogatni szándékolt Makula Máténak vittek-e valami ételmezt. Ha igen, mit s azt hol vették?

4. Útközben ismerőssel találkoztak-e, ha igen, kivel, hol s azzal mit beszéltek?

A feladott kérdések a cigánynőket váratlanul érték. Azokra zavartan és ingadozva válaszoltak. Ilyen kérdésekre ők nem számítottak, amit adott feleleteik is bizonyítanak.

ad. 1. Egyik cigánynő 4, a másik pedig 7 órában jelölte meg a cigánytelepről való elindulásuk időpontját.

ad. 2. A városon való keresztülmenetelüket külön-külön utcára jelezték.

ad. 3. A cigánynők egyike azt állította, hogy a telepről nem vittek semmiféle ételmezt. A piactéren, egy ismeretlen nőtől vettek egy kenyert s azt szándékoztak Makula Máténak elvinni. Ezzel ellentétben a másik azt állította, hogy a cigánytelepről főtt tésztát és töltött káposztát vittek magukkal. Útközben semmit sem vásároltak.

ad. 4. Egyik cigánynő szerint a nyirpazonyi úton egy fogházórral találkoztak, akitől érdeklődtek, hogy Makula Máté meglátogatása akadályokba nem ütközik-e? A másik cigánynő szerint fogházórral nem találkoztak és útközben senkitől sem érdeklődtek.

A két cigánynő az ad. 1—4. alatt tárgyalt hazudozásaival bebizonyította, hogy a cipők mikénti szerzésére vonatkozó, egybehangzó előadás nem egyéb előre kitervezett mesénél. Ezzel akarták a nyomozást helytelen irányba terelni, hogy így a valódi bűnösök menekülhessenek. Hazudozásaik azonban hiábavalónak bizonyultak, mert Ocsenás József sértett, úgy a cigánykunyhóból előkerült, mint a Nyirjes-tanyai lakosoktól őrizetbevett cipőket sajátjának felismerte.

A cigányok tagadták, hogy a Nyirjes-tanyán cipőket árusítottak volna. Ezért szükségessé vált a cipőt vásárló asszonyoknak, az őrizetbevett cigányokkal felismerés céljából való szembesítése. A cseléd-asszonyok a cipők árusítóit: Makula Péter (szív-bajos), annak vadházastársa, Makula Mari (Ragyás) és Makula Mari (Fekete) cigányok személyében határozottan felismerték.

A cigányok ezután a bizonyítékok eléjük tárása után előző előadásukat visszavonták. Majd külön-

külön történt kikérdezésük során a következőket adták elő: A cigánytelepen talált és a Nyirjes-tanyán eladogatott cipőket Makula Péter, (szívujj), Makula József (Pilus) és Makula József (Jani) nyiregyházi cigányok, valamint a padláson elrejtőzött Horváth István miskolci cigányok vitték pár héttel azelőtt, egyik éjjel, a cigánytelepre. Ugyanakkor 2 teknőt és egy 3 literes fonott korsó ecetet is vittek oda magukal. Előző valótlan előadásukat a férfiakal történt megállapodás alapján tették. Úgy gondolták, hogy így könnyebben, esetleg büntetés nélkül szabadulhatnak.

A további kikérdezések során a két cigánynő által megnevezett cigányok is — a Makula József (Jani) kivételével — beismerő vallomást tettek. Külön-külön egybehangzóan előadták, hogy negyedmagukkal március közepe táján, egyik este kimentek a Nyiregyháza—Nyirpazony-közötti országútra, hogy a kisvárdai országos vásárról hazatérő vásári kereskedők kocsjairól valamit lophassanak. Ez alkalommal egyik kocsi 2 teknőt, egy másikkal egy üveg ecetet, egy harmadikkal pedig egy nagy láda női- és gyermekcipőt loptak el. A lopott tárgyakat egymás között elosztva, a cigánytelepre vitték s annak nagy részét a cigánynők ismeretlen egyéneknek eladogatták.

Úgy a két cigánynő, mint a beismerésben levő három cigányférfi arra kért bennünket, hogy Makula György őrizetbevett cigányt engedjük szabadon, mert annak nincs része a lopások elkövetésében. Ugyanakkor arra is kértek, hogy a tagadásban levő Makula József (Jani) cigánynak ne higyjünk, mert az velük volt és mindenből részesült. Miután Makula György ellen semmiféle terhelő adatunk nem volt, szabadon is bocsátottuk. Makula József (Jani) azonban a tagadása ellenére — a többi cigány terhelő vallomása alapján — továbbra is az őrizetünkben maradt.

A további nyomozás során előkerült a 2 lopott teknő és a fonott ecetes korsó is. A tárgyak tulajdonosai után szintén nyomozást vezettünk be, melynek során megállapítottuk, hogy azokat a cigányok Katz Tibor és Friedmann Jakab nyiregyházi kereskedők kocsjairól lopták.

Az őrizetbevett cigányok, Makula József (Jani) kivételével külön-külön pontosan bemutogatták a lopások elkövetési helyeit is. Csak Makula József (Jani) szerepe nem volt tiszta. Ő tagadott mindent. Később kiderült, hogy nem volt része a lopások elkövetésében. Csupán tudomása volt arról, hogy a többi cigányok a tárgyalt lopásokat elkövették. Azért tettek ellene bosszúból terhelő vallomást, mert azt gondolták, hogy az árulta el őket. Így az illetőnek a lopásokban való szerepe teljesen tisztázódott. De szabadon mégsem engedhettük őt, mert ujjlenyomata alapján eszközölt prioráltatása során megállapítást nyert, hogy a nyiregyházi kir. törvényszék a Bűnügyi Körözések Lapja 46—1926—4245. tétel-száma áltt lopás büntette miatt nyomozólevelet adott ki ellene.

Most térjünk még vissza a „szívujj” Makula Péterhez és lássuk, hogy mire képes a ravasz, minden hájjal megkent cigány. A nyiregyházi őrs 1935 decemberében a nyiregyházi cigányok ellen többrendbeli betörés miatt nyomozást folytatott. A gyanúsított cigányok között szerepelt Makula Péter is. Az illetőt azonban a járőr nem tudta kikérdezni,

mert a lakásán súlyos szív-idegbetegséggel, eszméletlen állapotban feküdt. Betegsége olyan súlyos természetűnek látszott, hogy azzal 1935 december 23-án a nyiregyházi Erzsébet-kórházba kellett beszállítani. Makulának ekkor a csendőri nyomozás alól sikerült kisiklania, de az igazságszolgáltatás kezét már nem kerülhette el, mert a nyomozás során összegyűjtött adatok alapján a nyiregyházi kir. törvényszék 1936 február hóban 1 évi börtönre ítélte. Makula az ítélet ellen fellebbezéssel élt. Így a reá kiszabott büntetés, amikor mi a nyomozást megkezdtük ellene, még függőben volt.

A most lefolytatott nyomozás során derült ki, hogy Makula Péter 1935 őszén két Nyirjes-tanyai lakosnak 1—1 téli férfikabátot 8—8 pengőért eladott. Makula 1935 Karácsony hetében — amikor a nyomozás ellene folyt — megjelent a kabátvásárlók lakásán és tudomásukra hozta, hogy az általa eladott kabátok lopásból származnak. Kérte, hogy azokat neki adják át, hogy a csendőröknek átadhassa. A cigány közlésére nagyon megijedtek s hogy a további kellemetlenségtől megmentse magukat, minden ellenszolgáltatás nélkül átadták a cigánynak a két kabátot és az ügyről nagybölcsen hallgattak, hogy bajba ne kerüljenek. Makula Péternek a kabátok átvétele után eszeágában sem volt, hogy azokat a csendőröknek átadja, hanem egyelőre elrejtette. Utána pedig szívbajt szimulálva, a kórházba szállította magát. A kórházból történt kijövele után, mikor már minden csendes volt, a két kabátot rejtékhelyéről elővette és azokat 16 pengőért egy nyiregyházi lakosnak eladta.

A két télikabátot a nyomozás során őrizetbevevők. Majd azt igyekeztünk tisztázni, hogy azok mikor és milyen körülmények között kerülhettek Makula birtokába. A nyomozás során egyik kabát tulajdonosát: Szilágyi Gyula nyiregyházi, a másik kabát tulajdonosát pedig Székely Lajos debreceni kereskedő személyében állapítottuk meg. Utóbbi 1935 október 21-én éjjel kocsin Debrecenből a nyiregyházi országos vásárra igyekezett. Ez alkalommal az árut takaró ponyvát ismeretlen tettesek kivágták és a nyiláson keresztül 7 télikabátot elloptak. E lopás elkövetője, amint később kiderült: Makula Péter és Makula József (Pilus) volt. Az ellopott kabátokból a nyomozás során 4 darab megkerült.

Most már visszatérek még egyszer a padlásról előkerített Horváth István miskolci cigány szerepére is. A nyomozás során megállapítást nyert, hogy hamis nevet viselt. Valódi neve: Sztolyka József (Ferkó) és azonos a nyiregyházi rendőrség által nyomozott Sztolyka Lajos nevű cigánnyal. Nevezett a nyiregyházi Heller-féle szeszüzlet irodájába 1934 telén történt betörés elkövetését beismerve előadta, hogy a több mázsás súlyú Wertheim-kasszát Makula Péter (szívujj) és Makula András nyiregyházi, továbbá Sárközi János kisvárdai és Virág Bálint nagykállói lóalkusz cigányokkal együtt húzták ki — a sértett lovával, az udvaron talált szánkón — a vásártér közelében levő kukoricaföldre, ahol fejszével szétverték. Miután a kasszában pénzt nem találtak, abból az iratokat kiszórták, a szánkóba fogott lovat pedig szabadonengedték.

A cselekmény elkövetését beismerte a „szívujj” Makula Péter is. Közben az alosztálytól támo-

gatásunkra kivezényelt Varga László tiszthelyettes és Márton Árpád törzsőrmester Kisvárdán elfogta Sárközi Jánost. A negyedik tettes: Makula András biztos helyen volt, mert a nyíregyházi kir. törvényszék fogházában töltötte 7 hónapi büntetését. Csúpan Virág Bálint volt ismeretlen helyen, akit a későbbi nyomozás során sem tudtunk előkeríteni, így még ma is szökésben van.

Az őrizetbevett cigányokat a kassza ellopása és feltörése, valamint a cipő-, kabát- és egyéb lopások miatt a nyíregyházi kir. ügyészségnek adtuk át. A nyíregyházi kir. törvényszék a kassza-ügyben szereplő cigányok ügyét elkülönítve: Sztolyka József (Horvát Istvánt), Makula Péter (szívбайos) cigányokat 3—3 évi, Sárközi János és Makula András cigányokat pedig 2—2 évi fogházra ítélte.

Makula Péter és a cipő-, kabát- és teknőlopásokban részes társai ezenkívül külön megkapták megérdemelt büntetéseiket. Makula Péter összbüntetése 5 évi szigorított dologház lett. Amíg e büntetését tölti, törheti a fejét újabb ravaszságokon, mert a színlelt szívбайjal Nyíregyházán aligha viszi többé valamire.

Mint érdekességet elbeszélem még Márton Árpád törzsőrmester v.-nak, az egyik cigánynővel történt esetét is. Az őrizetbevett cigányok kikérdezését a nyíregyházi rendőrségen a rendelkezésünkre boesátott detektívzobában foganatosítottam. A kikérdezésre váró cigányok a fogdahelyiségben külön-külön felügyelet alatt álltak. Csúpan 2 cigánynő, Makula Mari (Fekete) és Makula Mari (Ragyás) volt fogdahelyiség hiánya miatt egy helyiségben.

Makula Mari (Fekete) cigánynő kikérdezését befejezve, Márton törzsőrmester v.-nak meghagytam, hogy a cigánynőt kísérfel vissza a fogdahelyiségbe és helyette a másik cigánynőt kísérfel a detektívzobába. Ez alkalommal Márton törzsőrmester v. figyelmét felhívtam, hogy vigyázzon arra, hogy a két cigánynő sem szóval, sem jelek által ne érintkezhessek.

Rövid idő múlva a lekísért cigánynő hangos ordítzására lettem figyelmes. Utána csend lett és pár perc múlva Márton törzsőrmester v. a másik cigánynővel együtt megjelent a detektívzobában. A fogdahelyiségből felhallatszott zaj okára vonatkozólag a következőket jelentette:

Amikor Makula Mari (Fekete) cigánynővel a fogdafolyosóra ért, az illetőt óvatosságból a mellék-helyiség zárt folyosójára állította be, hogy így a fogdahelyiségből felkísérni szándékolt Makula Mari (Ragyás) cigánynővel való találkozást lehetetlenné tegye. A folyosóra beállított cigánynő az első pillanatokban nyugodtan viselkedett, de amikor észrevette, hogy Makula Mari (Ragyás) már a fogdafolyosón áll, azonnal hangosan kezdett cigányul beszélni. Márton törzsőrmester v. tisztában volt azzal, hogy ez a beszéd Makula Mari (Ragyás) cigánynőnek szól. Ezért gyorsan a folyosón termett és a cigánynőt kérdőre vonta. A cigánynő arra hivatkozott, hogy egyedül unatkozott és unalmában a vízesappal beszélt.

(Folytatjuk.)

Ki tudja?

Melyik ércből nyerjük a rádiumot?

KATONAI ISMERETEK.

A nehézpuska.

Ismerteti: HAZAY IMRE őrnagy.

A harcok mint meglepetést hozó új harcscsoport, a világháború során jelent meg először a hadszíntéren. Sok kudarc, de még több siker kísérte alkalmazását és a háború befejezése után az volt az általános szakvélemény, hogy egy korszerűen felszerelt hadsereg, mely harcokcsoportokkal rendelkezik, a fölény és a biztos győzelem tudatával indíthat háborút.

A technika mai fejlettsége mellett ez a felfogás lassan módosult, részben az elhárító fegyverek tökéletesítése, részben pedig új harcscsoportok beállítása által s így a harcokcsoport és páncélgépkocs félelmetes hírből sokat vesztett.

A páncéllhárító fegyverek szerkesztőit azon elgondolás vezette, hogy ezt a különleges harcscsoportot csak különleges fegyverrel lehet leküzdeni. A leküzdésnek minél korábban, de legkésőbb a főellenállási vonal előtt kell megtörténni. Ennek a követelménynek csak olyan fegyver felel meg, mely nem súlyos, könnyen mozgatható és lövedéke megfelelő páncélátütő hatással bír.

A páncélos járművek (páncélgépkocsi, harcokcsoport) támadásával szemben a folyók, mocsarak, erdőségek, hegyek természetes akadályt képeznek. Ezért a harcokcsik részére a támadási irányt mindig ott választják, ahol az elé a természet nem állít akadályt.

Bármennyire is igyekszik az egyik fél a tábori erődítés eszközeivel a terepet megerősíteni, a másik fél ezen mindig fog kapukat találni, melyeken át a betörést a siker reményével kísérfelheti meg. A harcokcsikkal végrehajtott betörés a legelől küzdő gyalogságot teljes legázolással fenyegeti s számolni lehet azzal, hogy a harcokcsikkal szembeni tehetetlenség érzete a gyalogságot az ellenállást fokozó erkölcsi erőtől teljesen megfosztja. Ezért elengedhetetlenül szükséges volt, hogy már a gyalogság elől küzdő egységei is rendelkezzenek páncéllhárító fegyverrel, mellyel az ellenség harcokcsikk támogatásával végrehajtott lökését kivédhetik.

Ezen követelmény szem előtt tartásával készült a nehézpuska, a puskás század egyik legfontosabb, s a korszerű harcban nélkülözhetetlen fegyvere.

Hivatása:

a) helyi ellenállások (géppuska-fészek stb.) vagyis oly célok gyors leküzdése, melyek ellen a puskás század egyéb fegyverei (golyósóró, géppisztoly, puska, pisztoly, kézigránát) hatástalanok.

b) páncélos járművek (harcokcsoport, páncélgépkocsi) támadásának elhárítása.

A nehézpuskát rajonként (egyesével), ritkábban szakasz-kötélékben (kettesével) alkalmazzák. A küzdők első lépcsőjében harcol. Működését gyorsaság és élénkség jellemzi. A tüzelőállást rejtve foglalja el, tüzet csapásszerűen nyitja meg az ellenségre, hogy azután rövid, de hatásos tűzharc után észrevétlenül eltűnjön.

Lőszerjavalmazása csekély, ezért nem alkalmazható hosszas tűzharcra. A kiutalt célt néhány gyors lövéssel tűz alá veszi, majd mielőtt az ellenség felfedezné, rejtőzik vagy fedezékbe megy. Kivételt képez az az eset, mikor az ellenség páncélos járművekkel támad: ilyenkor a nehézpuska tüzelőállásában azok teljes leküzdéséig kitart.

A nehézpuskát a hadianyaggyárak különböző típusban gyártják. Ezek egyike a soloturni gyár nehézpuskája, mely az öntöltő fegyverek csoportjába tartozik. (L. ábrát.)

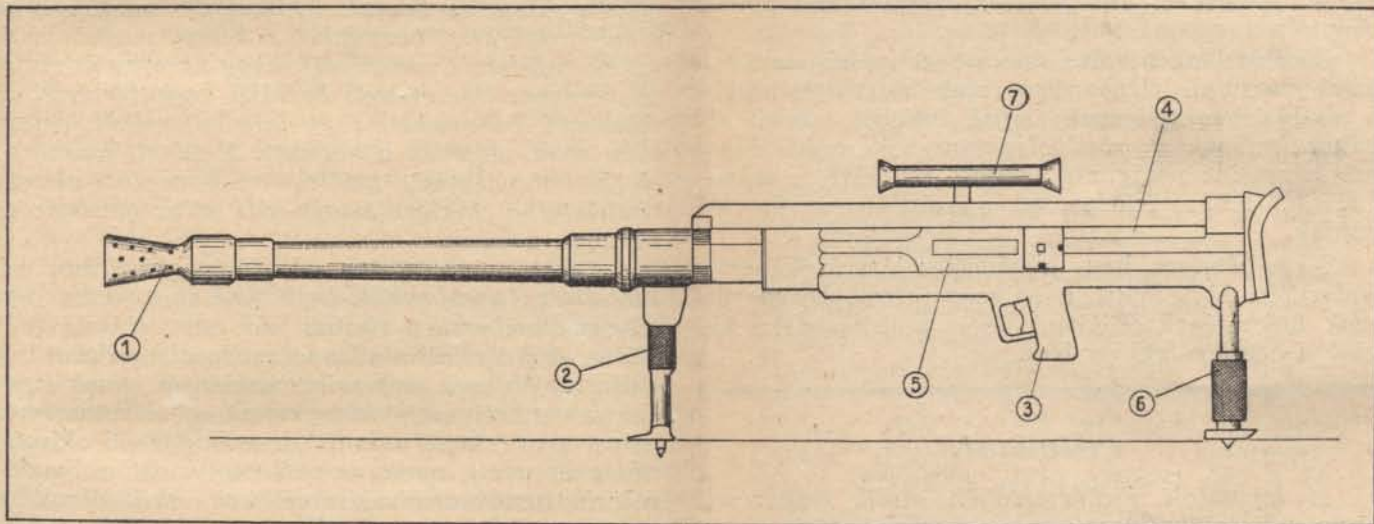
fogatott löszertaliga is tartozik, rákapcsolva egy kisebb taliga a nehézpuska szállítására.

Harcban a nehézpuska alakzata semmiben sem különbözik a puskás rajétól. Amíg lehet, a raj a ló által vont taligán követi a puskásokat, később a löszertaliga visszamarad s a kezelők a puskataligát kézzel húzzák. Tűzterhes területen már ez az utóbbi mód sem alkalmazható, ilyenkor a puskát két kezelő kézben szállítja.

A nehézpuska páncéllal ellátott célok ellen páncélgránátot használ, mely a páncél átütése után robban s hatását részben légnyomás, részben repeszek útján fejti ki.

Nyílt, fedetlen célok ellen a repeszgránátot alkalmazzák, mely a becsapódás után azonnal robban és 1.5 m. sugarú körben, megsemmisítő hatást fejti ki.

Mindkét lövedék fényjelző, úgyhogy a lövedékpálya a legerősebb napsütésben is tökéletesen meg-

1. ábra. 1. Csőszájfék. 2. Villaállvány. 3. Markolat. 4. Tokfedél. 5. Tok. 6. Tusatámasz. 7. Távesőves irányzék.

A soloturni nehézpuska főbb adatai:

1. Súly 45 kg.
2. Űrmérete 20 mm.
3. Elméleti tűzgyorsasága percenként 30–35 lövés.
4. Gyakorlati tűzgyorsasága percenként 20 lövés.
5. Páncélatütő hatása 1000 méteren 10 mm, 500 méteren

- 12 mm, 100 méteren 20 mm, betonfalba 500 méteren 30 mm.
6. Legmagasabb irányzék-állás 2000 m.
7. Lövedéksúly 140 gr.
8. Tölténysúly 270 gr.
9. Egy tár súlya üresen 1.5 kg, töltve 5 tölténnyel 4.5 kg.
10. Hordtávolság 5 km.

A tűzkészültség eléréséhez 15 mp. kell. A találati valószínűség igen nagy: 500 m-ig 1–2, 1000 m-ig 2–3, 2000 m-ig 5–6 lövésből egy biztos találat várható.

Az ábrán látható csőszájfék a hátralökési energiát csökkenti, úgyhogy a lövő nem érez erős ütést.

A tok a mozgó és mozdulatlan alkatrészeket fogadja be.

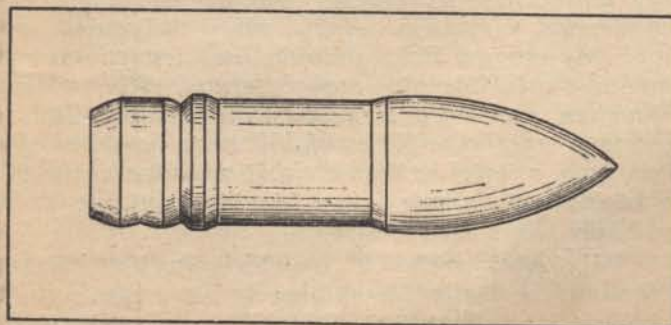
A tár, felillesztésénél a tok baloldalára kerül. A nehézpuskához kétféle irányzékot használnak: egy íves irányzékot és egy távesőves irányzékot. Egy fogással ezeket tetszés szerint lehet cserélni. A távesőves irányzék négyszeres nagyítású. Sötétben való lövéshez a benne lévő fonálkereszt megvilágítható.

A villaállvány, mely vízszintes helyzetbe feleltatható, a puska jobbra és balra történő 15–15 foknyi elforgását teszi lehetővé. A puskatámasz a puska hátsó részét tartja, magassága szabályozható.

A nehézpuska szervezési egysége a raj, mely a rajparancsnokon kívül 5 kezelőből áll. Egyes hadseregeknél a kezelők kímélése és nagy menetteljesítmények biztosítása végett a rajhoz egy, egy lóval

figyelhető. Erre főleg azért van szükség, hogy a mozgó páncélos célra történő tüzelésnél a gyors helyesbítéshez az irányzó támpontot kapjon.

Tűzeléshez az irányzó a villaállványon és tusatámaszon nyugvó puska mögé fekszik, jobbkezevel átmarkolja a markolatot, balkeze pedig a tusatámaszt fogja át. Célratartáshoz a puskát válláig emeli és a válltámaszt a vállgödörbe illeszti (a tusa süllyesztését vagy emelését azáltal végzi, hogy a

2. ábra. A nehézpuska lövedéke. Természletes nagyság.

tusatámasz recézett hüvelyét balkezevel for-gatja).

Mozgó célok lövésénél az irányzó a tusatámaszt felcsaptatva vállból tüzel (a hátralökés ez esetben sem erősebb, mint kézi puskával történő tüzelés-nél). Tüzelésnél, miután a tárban 5 töltény van, az irányzó a billentyű egymásutáni elhúzásával adja le a lövéseket (mint a golyószórónál az egyes lövé-seket).

Oldalt vagy ferdén haladó célok lövésénél az irányzó a célsebesség, a céltávolság és a röpidő figye-lembevételével, a cél elé tartva tüzel. Ennek az el-járásnak a nehézségét megértjük, ha tudjuk, hogy egy 30 km/óra sebességgel haladó harkocsira való lövésnél 300 m-en egy, 900 m-en 2 harkocsiszéles-séggel kell a harkocsi elé célozni.

A nehézpuska irányzékát az irányzó belövés nélkül állapítja meg és a tüzet meglepetésszerűen, egyes lövésekből álló ponttűz formájában nyitja meg.

Zászlóaljanként általában 4–8 nehézpuskával lehet számolni. Háborúban ezek szervezetszerűleg a zászlóaljhoz tartoznak; egyik felfogás szerint al-kalmazásukat a zászlóaljparancsnok szabályozza, másik szerint pedig alá lesznek rendelve a száza-doknak, tehát feladatukat a századparancsnoktól kapják.

Nem kétséges, hogy a páncélos járművek egyik kedvelt harci terepén, a helység (utcai) harcokban azok ütőerejének csökkentésére, a nehézpuska ki-válóan hasznos fegyver lesz.

Pályázat.

A tapasztalt járőrvezetőkön mulik nagyrészt, hogy a fiatal bajtársak szeme hogyan nyílik ki az őrzőjáratokban, jól vagy kevésbé jól tanulják-e meg a közbiztonsági szolgálat minden csinját-binját. Ebből a fontos feladatkörből hirdetünk most pályá-zatot.

A pályázónak le kell írnia, hogy a nemrég vizs-gázott próbacsendőr figyelmét mi mindenre fogja felhívni portyázás közben, miről fog vele beszélgetni, miről mit fog neki mondani, magyarázni, hogyan magyarázza meg: milyen a jó másodsendőr, mik a teendői s mindezeket hogyan mondja el neki egy-szerűen, érthetően és az adott örskörlet viszonyainak megfelelően.

Nem elméleti fejtegetést kérünk. Úgy kell le-írni a pályázatot, amint az a valóságban történik. Meg kell nevezni tereptárgyakat, embereket, eseményeket, minden figyelmet érdemlő körülményt úgy, amint a járőrvezető odakint az őrzőjáratban mindezeket elmondja. Nagy súlyt helyezünk rá, hogy a magyarázat, oktatás ne legyen száraz ismétlése utasításnak, szabályzatnak, stb., hanem közvetlen s a legegyszerűbb próbacsendőr által is könnyen megérthető, azonfelül arra is törekedni kell, hogy a fiatal bajtárs ezekből a magyarázatokból a közbiztonsági szolgálat, a hivatás iránt szeretetet gyűjtsön.

Pályázatot csak a csendőrlegénység köréből fogadunk el. Határidő: október 1. Az eredményt az október 15. számunkban fogjuk közölni. A legjobb pályázatot fényképezőgéppel jutalmazzuk.

Portyázás.

Alázatos tisztelettel: mondja a hivatalszolga a bankvezérnek, a kalauz az ellenőrnek, a rőfössegéd a főkönyvelőnek és mondja, írja, sajnós, csendőr a csendőrnek. Akárhány levél aláírásában olvassuk ezt az eredetében is rossz, de most már tömegcikké romlott alázatoskodást. Ha tudnák bajtársaink, hogy ettől a jampeces üdvözlési kiszólástól minden egyes alkalommal kilel bennünket a hideg, megkönyörül-nének rajtunk. És írják azt, hogy hazafias üdvözet-tel, magyar szeretettel, bajtársi együttérzéssel kö-szöntenek bennünket, vagy minden nélkül egysze-rűen csak odairnák a nevüket. Mindent, csak ezt a csíves-katonáskodó, betétes-cipőkoppantó, alázatos tiszteletet, a „kérekalásssan“-nak ezt az ikerestvérét ne írják nekünk.

A katona alázatosan jelent és alázatosan kér. Előljáróit, feljebbvalóit, bajtársait és az összes tisz-tességes embereket tiszteli, de nem alázatoskodik előtte. A szolgálat mindennél magasabb érdekei előtt alázattal hajlunk meg mindannyian és ennek jegyében szolgálati életünkben ennek az alázatosságnak szóval is kifejezést adunk, de a hajbókoló alázatos-ság nem a mi kenyerünk. Hagyjuk ezt azoknak a vezérigazgatóknak, cégvezetőknek, akik álmukban sokszor voltak már katonák, de a valóságban inkább megmaradtak a százalékszámítás mellett és álmaik megtestesülését abban élvezik, hogy a kenyérükért remegő alkalmazottak nem jöreggelt kívánnak nekik, hanem alázatos tiszteletüknek adnak félszeg-katonás kifejezést. A háborús időkben burjánzott el ez a rossz szokás a hadseregben s ezt átvette a mai szolgalelkű civilélet. Ne engedjük, hogy visszaszívá-rogjon közénk. Elképzelhetőnek tartjuk, hogy talán Kun Bélát is ezzel üdvözölték a gabonaügynökökből lett dandárparancsnokai. Határozottan van ennek a köszöntésnek ilyen visszaérző, visszakapcsolódó íze-szaga. Rossz szaga!

Sokat hallunk mostanában a protekcióról. Szeretnék kiírtani a közéletből. Hát igen, mi igazán szerencsét kívánunk ehhez az őskori próbálkozáshoz, hátha egyszer csakugyan meg lehetne vele birkózni. Mert, hogy vége van s talán hamarosan vége lesz, azt nem hisszük. Kifutófiúnak is hatszoros protek-cióval vesznek fel valakit. Ha volt valaha időszak, amikor a protekció elleni küzdelemnek nem volt meg a lélektani és gazdasági pillanata, akkor a mai az. De ha volt időszak, amikor a protekcióval vissza-éltek, akkor is a mai az. Ki tud itt elég okos lenni?

Szerencsére ez nem a mi dolgunk úgy általában. Nekünk csak az a fontos, hogy nálunk ne legyen protekció. Itt mindenkinek megvan a kenyere és a boldogulási lehetősége, mindenki a maga szerencsé-jének kovácsa, utasításainak egyenlő fegyvereket ad-

nak mindenkinek ehhez a küzdelemhez. Ha mégis előfordul, hogy valaki a protekció bástyája mögé akar bujni a nyílt verseny kockázatai előtt, azt kilövik a bástya mögül. Keservesen csalódnak azok a csendőrfeleségek és többi hozzátartozók, akik azt hiszik, hogy szolgálati utat is lehet keresztezni protekcióval. Udvarias válaszokat bizonyára kapnak a protektortól, kaphatnak biztatást és megtévesztésekkel néha eredményt is elérhetnek, de ennek a bójtje nem marad el. Aki csak egyetlen egyszer nem a maga erejére, hanem a protekcióra támaszkodik, erről a puha, kényelmes szőnyegről nem bír többé elmozdulni s hát a göröngyös utakon aztán megüti a bokáját. Maga sem sejtí, hol s mikor. Nem sajnáljuk érte.

Azt kérdezte nemrégiben egyik olvasónk, hogy a csendőrnek mennyi a hivatalos ideje a lakományában. Nem azt mondta, hogy a szolgálati, hanem: a hivatalos idő. Ez a két szó nem tartozik azok közé, amelyek fedik, helyettesíthetik egymást. Más a szolgálat és más a hivatal. Persze, csak egészen általában. Mert akad katoná, csendőr, aki alakilag szolgálatot teljesít, de lényegében hivataloskodik és van hivatalnok, aki alakilag hivatali munkát végez, lényegében azonban szívvel-lélekkel kötelessége szolgálatában áll.

Nem akarjuk az átlag-hivatalnokot bántani ezzel, de meg kell mondanunk, hogy a csendőr szolgálata több az általános értelemben vett hivatalnál. A hivatali szobában az akták, iktatók és tárgymutatók másnapig csendben maradnak s ettől a csendtől senkinek sem esik baja, abból sem lesz hiba, ha a kömüveslegény este harkor a féligemelt malteroskanalat visszalöki a földre, a csendőrnek azonban ilyen gépies hivatali időbeosztása nincs. Csak a napi elfoglaltsága van úgy általában szabályozva, zsinórnak, de a mindennapok életével, követelményeivel a csendőrnek a kapcsolatot elveszíteni egy percre sem szabad. A közbiztonsági szolgálat nem ismer hivatali zárórát. Ezzel a csendőrnek számolnia kell és lehet is vele számolnia, mert nálunk a munka és szolgálatmentes idő nem ragaszkodik a reggel nyolchoz és délután hathoz, hanem aszerint alakul, amint a csendőr egyik napon többet, másik napon kevesebbet van igénybevéve s aszerint, hogy az éjszakába is belenyúlt-e a szolgálata, vagy otthon aludt.

A csendőr tehát nem hivatalnok, hanem csendőr. Ez különálló valami, ezt nem lehet semmilyen másik foglalkozás, pálya, mesterség, hivatal skatulyába belekényszeríteni. Ha megpróbálja a csendőr, a skatulya eltörik s földön találja magát a csendőr is. Az a bajtársunk, aki a hivatalos idő után kérdezősködött, nagyon közel állhat ehhez, mert akinek a szótárában már ennyire bent él ez a nekünk idegen szó, már nem valódi csendőr. Csak kakastollas hivatalnok, addig, amíg hagyják.

Sokféleképpen olvasnak az emberek, már akik egyáltalában olvasnak. Mert vannak, akik nem olvasnak. Nemcsak az analfabéták, hanem írni-olvasni nagyszerűen tudó emberek is. Nemcsak napszámosok és kucsérek, hanem úgynevezett művelt emberek is, akik valaha valamilyen diplomát nagykinál ki-

(Szakál Pál I. t. 5. m. v. — Budapest — felv.)

csiholtak a papa zsebéből, tanárok jóindulatából s aztán az egész életen át ebből a szellemi tőkéskeből élösködnek. Soha ezek a szorosan vett munkabétűn kívül betűt nem látnak. Csendőr is van ilyen.

Vannak azonban, akik olvasnak. Vannak itt is napszámosok, kucsérek, vannak diplomások, vannak csendőrök. Ezek is különbözők. Van, aki mindent elolvas. Ha más nem kerül a közelben, akkor a kéthetes újság apróhirdetéseit böngészi, mert az is betű, ott is lehet valami, ami vagy érdekes, vagy hasznos. Vannak mérsékeltbbek, akiknek megvan a napi olvasásadagjuk éppen úgy, mint a reggeli papramorgó és az ebédutáni csibuk. Vannak azután olyan olvasók, akik rávetik magukat az úgynevezett könnyű írásokra: szerelem és detektívhistória. A nem-olvasók és ponyva-olvasók azok a csendőrök, akik képtelen tájékozatlanságot árulnak el szakdolgozóknak. Értve szakdolgozó alatt itt nem a Szut.-ot, hanem ami a Csendőrségi Közlönyben, sőt sokszor a mi lapunkban is megjelenik s amiről minden csendőrnek tudnia kellene. Bizony, elég sok ilyen kérdést olvasunk a levelekben. Csak az hiányzik még, hogy egyszer már megkérdezze tőlünk valaki: mi is az ő neve?

Kár, hogy a nem-olvasó, meg a limonádé-olvasó csendőr valószínűleg ezeket a sorokat sem olvassa. Kár. Hátha elröstelné magát. Hátha megemberelné magát és elhatározná, hogy hát legalább már azokat a dolgokat keresi és olvasni fogja ezután, ami nélkülözhetetlenül hozzátartozik a szolgálatahoz, a maga sorsának az irányításához, ami jóformán és sokszor egészen kenyérvizsgálat számára. Rendszerben van, ne olvasson cikket, ne olvasson verseket, de azt már olvassa el a Közlönyben, hogy az örskörletében két községet egyesítettek, olvassa el azt a sok mindent, ami nélkül sem a szolgálata, sem magát nem irányíthatja jól. Érdeklődjék az elemi tudnivalók után s ne bizza magát csak a szombati vizsgákra. Olvassunk bajtársak, sokat, mindent, mindenütt, olvassuk el a hirdetések is, minden élénk kerülő betűt, mert ha igen, egy-két éven belül kieserélt embernek érezzük magunkat. Sok csendőr írása, levele, önbevallása tudná ezt igazolni. Hogy idő nincs rá? Aki olvasott már életében, ismeri ezt az üres, buta kifogást. Az olvasáshoz csak kettő kell: olvasnivaló és olvasó. Az idő kikerül mindig magától.

Nehéz helyzetben.

írta: **LIGETI ALAJOS** alhadnagy
(Kiskundorozsma).

Mult évi szeptember 30-án a kiskundorozsmai járási főszolgabíróóság felhívása folytán, a sándorfalvai örsről Czukor Béla csendőr mint járőrvezető és Sántha Sándor csendőrből állott járőr, Sándorfalva község előljárósága által adóhátralék fejében lefoglalt zálogtárgyak beszállítása céljából kirendelt, Somos Viktor községi végrehajtónak nyújtandó karhatalmi szolgálattételre lett kivezényelve. Nevezett végrehajtó maga mellé vette Darázs Mihály községi esküdtet, Zsemberi Sándor és Csányi József napszámosokat és a járőr kíséretében sorba vette azok lakásait, akiknél megelőzőleg foglalást eszközölt. Aznap 10 óra tájban került sor Keresztes Mihály sándorfalvai lakosra, akitől 3 mm lefoglalt rozs volt elviendő. A kiküldöttek Keresztest hazulról távol, annak nejét találták otthon, akit nevezett végrehajtó felszólított, hogy a már lefoglalt roszmennyiséget adja ki vagy az adóhátraléknak 20 százalékát (18 pengőt) fizesse ki, s akkor a rosz elszállítását mellőzik, a lefoglalást feloldja. Keresztesné erre kijelentette, hogy pénzüik nincs, fizetni nem tudnak, de a gabonát sem viszik el. E kijelentésre a végrehajtónak az a gyanúja támadt, hogy Keresztes a lefoglalt gabonát elrejtette, felment a padlásra, hogy erről meggyőződjön. A gyanú azonban alaptalannak bizonyult, mert a gabona azon mód fent volt a padláson. Amint a végrehajtó a padlásról lejött, Keresztesné a padlásajtót lakattal lezárta azzal a szándékkal, hogy a gabona elszállítását megakadályozza. A végrehajtó Keresztesné felszólította, hogy az ajtót nyissa ki, de miután az annak kinyitását megtagadta, a végrehajtó utasítására Csányi napszámos egy harapófogóval a lakatot leszakította, az ajtót kinyitotta, majd Zsemberi napszámos társával felment a padlásra és a lefoglalt rozsot zsákokba felszedve, a lehordásra elkészítették. Mielőtt azonban a padlásról lehordták volna, Keresztes hazaérkezett, nagy lármát csapva, istenkáromlás közepette kabátját, kalapját levetve, földhöz vágta s a következő kijelentéseket tette: „Az én gabonámat nem viszik el, haretéren voltam, nekem mindegy, ha szurony vagy puska golyó által halok is meg.“ Nevezett végrehajtó a feldühösödött Keresztest szépszóval, nyugodt viselkedésre igyekezett bírni, közölvén vele, hogy ha adóhátraléknak 20 százalékát lefizeti, minden további eljárást ellene beszüntetnek. Keresztes azonban erről hallani sem akart, tovább heveskedett, nagy lármát csapva ismételtelen kijelentette, hogy inkább meghal, de a gabonát elvinni nem engedí. Majd amidőn meglátta, hogy a végrehajtó emberei a gabonát a padlásról lehordani kezdik, a padlásfeljáró létrát előlük elvette, miáltal a padlásról való gabona további lehordását meggátolva, maga ment fel a padlásra s a már lehordásra tett zsákokból a rozsot kiürítette. Járőr ezt látva, felment utána a padlásra, s onnan lerendelte, de miután botrányos viselkedésével nem hagyott fel, elhatározásában hajthatatlan maradt, a padlásra felmenni akaró Zsemberi napszámos félrelökte, Czukor csendőr járőrvezető puskáját készhelyzetbe vette s a törvény nevében Keresztest elfogta s utasította

járőrtársát, hogy bilincselje meg. Keresztes a kívánt engedelmisséget megtagadta, kezeit a bilincseléshez előrenyújtani hajlandó nem volt. Lármát csapott, szidta a hatóság embereit. Az őt megbilincselni akaró Sántha csendőrt és a segítségére utasított Zsemberi napszámosot magától ellökte, velük dulakodásba elegyedett. Majd amidőn sikerült magát némileg kiszabadítani, Czukor csendőrnek rohant, annak szuronyos puskáját kétszer is megragadta azon célból, hogy azt tőle elvegye. Czukor csendőr mindkét esetben puskáját kiragadta támadója kezéből s miután Keresztes újból támadott, Czukor csendőr a támadás elhárítása céljából, a támadó ellen egy szuronydöfést intézett, őt a baloldali 8. és 9. borda között megszúrva, súlyosan, de nem életveszélyesen megsebesítette. E jelenetre a ház körül mintegy 150 főnyi tömeg gyűlt össze, akik közül többen az udvarra is benyomultak s ott zajongani, az eset felett méltatlankodni kezdtek. Főképpen asszonyok lévén, akiknek csoportjából a következő éles megjegyzések hallatszottak: „Disznóság, amit tesznek, párpengőért kiveszik a szegény ember szájából a kenyeret.“ A község embereit rablónak nevezték. Szalma Antalné magából kikelve, a járőr tagjaira célozva azt kiabálta: „Könnyű nekik, ők már holnap is fizetést kapnak.“ Szemerédi Gáspár a mindinkább tömörülő tömeghez egyenes felhívást intézett: „Ne engedjék, hogy a szegény embernek télire való kenyerét elvegyék.“ Ambrus Dávid tovább fűzte: „Elviszik, amit szegény ember keservesen összeszedett, így járt édesapám is, a nyáron a csendőrök jogtalanul Kistelekre hurcolták.“ Tóth József a tömeget állandóan bujtogatva, a végrehajtó mellett dolgozó Zsemberit az anyja Istennel szidalmazta: „Te is a rablónak segítykezel!“ szavakkal illette.

Járőr a fenyegető hangulat láttára, az udvarba tódultakat szuronyt szegezve, az utcára szorította ki. Amíg a járőr az udvar kiürítésével volt elfoglalva, addig a végrehajtó a további eljárását félbeszakította s embereivel együtt a helyszínéről eltávozott, a község házára ment s ott a községi jegyzőnek az esetet jelentette. Vele ment a megsérült Keresztes is, aki magát orvosilag megvizsgáltatta s annak eredményeként a községi előljáróság által kirendelt mentőgépkocsin a szegedi kórházba szállítottatt. A községi jegyző megkísérelte, hogy az örsparancsnokot az esetről értesítse, de miután a honn maradt legénység külszolgálatban volt, így az örsparancsnok csak szolgálata folyamán szerzett tudomást a történetekről.

A helyszínen egyedül maradt járőrt az utcára szorított tömeg közül Gémes Mihály tégladarabok dobásával fogadta. Ambrus István pedig egy kerítéskarót a kezében tartva, a következő felhívást intézte a tömeghez: „Gyertek, verjük őket agyon, b . . . a meg az Isten az anyjukat.“

E felhívásra a tömeg megindult s oly mozzanatot hajtott végre, melyből kivehető volt, hogy a járőrt bekerítve szándékozik megtámadni. Járőr tagjai azonban szabadtéren lévén, a bekövetkezendő közvetlen veszélyt felismerték, azzal bátran szembe szállva, higgadt katonai bátorsággal az adott helyzethez mért gyorsasággal egymásnak hátat vetve, orsószerű alakzatot vettek fel, s azon mód készhelyzetbe vett puskákkal, Czukor csendőr erélyes han-

gon, a törvény nevében felszólította a tömeget, hogy oszoljanak szét, mert különben löni fognak. Ez az erélyes és határozott fellépés, bár nem hozta meg a kívánt eredményt, de mégis hatásosnak bizonyult, mert a tömeg megingott, élénken megindult mozgását meglassítva, tévovázni kezdett. Ezt a kedvező helyzetet Czukor csendőr kihasználva, kijelentését megismételte, mondván: „Ha valamelyik még egy lépést előre tesz, lelövöm.“ A tömeg erre megállt, de Ambruzs István a tömegből kivált s a már kezében volt karót felemelve, a járőr felé támadó szándékkal közeledett. Czukor csendőr „Állj, dobd el a dorongot, mert lövök“ szavakat intézett hozzá, de miután ez a felszólításnak eleget nem tett, Czukor csendőr, közbiztonsági szolgálatra töltött puskájával ismételt, a támadót célbavette, de ebben a pillanatban támadót édesanyja hátulról elkapta és visszatartotta. Czukor csendőr látva, hogy ártatlan nő élete forog kockán, puskájának csőtorkolatát ösztönszerűen felbillentette, löni már szándéka nem volt ugyan, de a már érintkezésbe vett billentyűt, nyilvánvalóan némi izgatottságában mégis csak meghúzta, mire a puska akarata ellenére elszült, anélkül, hogy valakiben kárt tett volna. A tömeg feje fölött süvítő lövedék azonban megtette hatását, mert abban a pillanatban a támadó Ambruzs a kezében volt karót eldobta s futva hagyta el a helyszínt. A tömeg ezt látva, gyorsan széteszlett.

A lefolyt eset után a járőr, az időközben helyszínén megjelent Murvai István tiszthelyettes őrsparancsnok vezetése mellett a támadót a bujtogatókkal együtt elfogta és tényvázlat kíséretében a szegedi kir. ügyészséghez bekísérve átadta.

Gyermekkor.

— Szemelvények egy pályázatunk anyagából. —

Édesapámnak a haretérről félszemmel és 80 százalékos hadirokkantként való visszajövele minden reményemet halomra döntötte, hogy én valaha is elkerülhessek a szülői háztól és más lehessenek, mint földműves. Középiskolába nem mehettem már, mert édesapám helyett nekem kellett dolgoznom. Bele kellett nyugodnom a helyzetbe. Türelmes szívvel és lélekkel dolgoztam tovább a földön, de soha nem hagytam el a könyvet és az írószerszámot. Ráérő időmben, még étkezés alatt is, mindig olvastam a könyveket és ha alkalmam volt, irogattam is, mert azt akartam, hogy finomvonású írásom legyen.

Mindig arra vigyáztam, hogy soha senki ne tudjon rólam rosszat mondani. Igyekeztem mindig a napfényre, hogy még az árnyéka se vetődhessek rám semmiféle bűn gyanújának. Vasárnapokon is inkább a tudásom fokozásával foglalkoztam, ahelyett, hogy beültem volna a többi fiatalsággal a koresmába borozni, kártyázni.

Még 17—18 éves koromban is tanulni szerettem volna. Szűknek találtam a földműves életét és vágytam szolgálni valami nagyobb nagy célt. Akármit, csak valami nagyobbat. Valami olyat, amihez tudás is kell és olyan valamit, ahol a közérdeknek is valami szerepe van. Igen sokat törtem a fejemet, de kiút nem volt semerre sem. Mit kezdhettem volna a hat elemi iskolámmal, amit háború alatt hiányo-

san végeztem, de mégis valami csodára vártam. Magam sem tudom mire, de éreztem, hogy nekem menni kell, mert nem bírom már az otthonlétem.

A kérvényem bent volt a földművelésügyi minisztériumban a pápai földműves iskolába való felvétel végett, de értesítettek, hogy még fiatal (19 éves) vagyok és a szervezeti szabályzat szerint csak 21 éveset lehet felvenni. Ez a reményem is dugába dőlt. Kezdtém már csüggedni, de mindig nagyon bíztam az Istenben. Nem is csalatkoztam, mert 1922-ben toboroztak a csendőrséghez és én is, 19 éves koromban jelentkeztem. Fel is vettem. A szorgalmam itt is újból megkétszereződött, mert tanultam és tanultam. Mindig csak a tanulás volt előttem. Nemesak a csendőrségi dolgokat, hanem mindent, ami az általános műveltséghez okvetlenül szükséges volt. Ha tanfolyamról volt szó, én voltam mindig az első, aki jelentkeztem. Magánúton másfél év alatt négy polgári osztályból vizsgát tettem. Tanultam magánúton német, majd angol nyelvet. Igaz, hogy egyiket sem tanultam meg, de mégis tanultam, amikor beosztásom és időm volt csak azért is, hogy az idegen szavakat kiejteni megtanuljam és ezzel is általános műveltségemet fokozzam. Tanultam még gyorsírást is. Foglalkoztam zenével is. Mindenféleből egy-egy kicsit ízelítőül, hogy tájékozatlan ne legyek sok dolog iránt.

Igaz, hogy túlléptem a leírás határát, de ha véletlenül írásom megjelenne a nyilvánosság előtt, a fiatalabb bajtársaim talán ebből is példát vehetnek.

Igen nagy hasznát vettem annak, hogy oly sokat forgattam a könyvet, mert annak ellenére, hogy tizenkilenc éves koromig a szülői háztól legfeljebb csak egy-egy napra a rokonoknál voltam távol, tehát úgynevezett falusi paraszt voltam én is, életismertem a könyvek által olyan nagy lett, hogy soha nem estem zavarba semmiféle kérdésnél és mindenről úgy beszéltem mindenkivel, mint egy iskolázott ember.

Fiatal gyermekkoromban már kialakult bennem a jóindulat mindenki iránt, a feltétlen engedelmeség, rendszeretet és tisztaság. Mindenkit, de különösen az öregeket megbecsültem mindig. Őszinte és igaz voltam gyermekkoromtól kezdve és — úgy érzem — ma is fő jellemvonásom. Tiszteltem és tiszteltem ma is engedelmességgel a kort és bámulattal a tudományt az embereken.

Elmondhatom, hogy oda, ahol most vagyok, csakis a magam erejéből, de Isten segítségével jutottam el, amelyet részben köszönhetek a gyermekkori éveimnek és a jó szülői nevelésnek is. Voltunk igen sokan próbacsendőrök, de azok nagy része, sőt mondhatnám majdnem mind elhullottak, alig vagyunk az ötven főnyi tanfolyamból hárman-négyen. Mi az oka ennek? Azt hiszem, hogy a gyermekkorban kell keresni a hibát, mert azok a kis hibák, amelyek gyermekkorban megvoltak, a férfikorban már nagy hibákká érlelődtek és a posványba nyomták az embert. A becsület, tisztesség, rendszeretet, fegyelmezetttség, kitartás, hűség, áldozatkészség, őszinteség, bajtársiasság, igazságszeretet, istenfélelem és hazaszeretet, mind nélkülözhetetlen alappillérei az ember életének és boldogulásának. Ha ezek közül egyik is hiányzik, az ember előbb-utóbb elbukik.

Valószínű, hogy az én próbacsendőr kortársaimból is hiányoztak ezek a tulajdonságok és ezért buktak el örökre.

(Székely Ferenc II. cső. — Budapest — felv.)

V.

Apám 1910-ben itthagya beteg édesanyámat négy gyermekével együtt. Én voltam a legöregebb. Ötödik évemet éltem, tehát mítsem tudtam a komoly életről még akkor. Az apám elment, itthagya a családját, kivándorolt Amerikába.

Apám kivándorlása után nem volt mit tennem, láttam anyám nyomorát és éreztem, hogy ő képtelen betegsége folytán felnevelni a négy apró gyermekét, így tehát én voltam a legöregebb és ezek után nekem kellett elfoglalni az apai állást, nekem kellett erős kézzel megfogni az élet kormánykerekeit. Két testvérem süketnéma volt.

1911-ben egy gazdánál kerestem a keserves munkámmal az anyámnak és a testvéreimnek a napi kenyeret, mert az anyám már akkor annyira megbetegedett, hogy egyáltalán nem tudott keresni a gyermekeinek. Majd később iskolaköteles lettem, de az iskolámat sem tudtam kellően járni, mert az anyagi helyzet nem engedte. Nem engedte továbbá a világháború sem, így tehát az iskolámat a saját szorgalmamnak köszönhettem.

Majd 1916-ban elkerültem a nagybátyámhoz, hogy majd nála meg fogom tanulni a kerékgyártó mesterséget. De az sem sikerült, mert 1916 november hóban a felesége meggyilkolta a nagybátyámat, mert szerelmes lett a néném egy orosz katonába. Ezek után jött életemnek a legnehezebb nyomora. Éheztem és fáztam, nem volt ruhám, haza nem bírtam menni, mert nem volt pénzem, enni nem kaptam, a legkegyetlenebb életet éltem. 1917 januárban

megszöktem éjnek idején, néha istállóban találtam menedéket és kéregetéssel tartottam fenn az életemet.

Majd két heti küzdelem után hazajutottam nagybetegen a szülőfalumba, ahol nem szívesen fogadtak. Hazaérkezésemkor megtudtam, hogy az anyám meghalt. Anyám halála annyira meggyötört, hogy éjjel-nappal öngyilkossági szándékkal foglalkoztam, mert nem volt senkim, aki megvigasztalt volna. Anyámat nagyon szerettem, nem tudtam el sem képzelni az életet anya nélkül. Mégis a legválóságosabb helyzetemben a jó Isten mellém rendelt egy jó embert, aki szállást, helyet adott munkám után.

Majd 1918-ban, mikor a forradalom kitört, a forradalom ideje alatt is sokat kellett szenvednem, mert a vörösök elhurcoltak kocsival és hetekig odaköböröltem éhen-szomjan. Majd közben a községünket a román tüzérség lőtte és a községi előljáróság felbérelt, hogy a vörösök tüzéreinek a telefonvezetékét, mely a templomba vezetett, szakítsuk el és tűzzük ki a fehér zászlót. Én másodmagammal vállaltam és el is szakítottuk a drótot. Ezt megtudták a vörösök és mindannyiunkat elhurcoltak Jászdányba, hogy majd ott ki fognak végezni. De közben sikerült megszökni, egy gazdánál bujtam meg, amíg a románok át nem jöttek a Tiszán. Akkor visszajöttem a szülőfalumba, ahol már halottnak tekintettek.

De a románok ideje alatt sem éltem jó világot, mert ezek is elhurcoltak és megvertek. Sokat sírtam anyám sírja felett, amikor nem látta senki. De azért küzdöttem tovább a megélhetésért és a becsületért. Anyám testvéreinek nem kellettünk, mert nem volt semmink és félték a két szerencsétlen néma testvéremtől. Az egyik néma testvérem 1920-ban meghalt. A másikat pedig az egri némák intézetébe adtam. Én pedig nekivágtam újból a nagyvilágnak, hogy megkeressem a megélhetésemet és a ruhámat. 1924-ben Tiszaburára mentem el éves cselédnek egy gazdához — ekkor már férfi: 15 éves voltam —, de a második évemben beteg lettem és így nem bírtam kihúzni a két évemet. 1925-ben Budapestre kerültem a kórházba vakbél és kétoldali sérvvel műtetre. A betegségeim ideje alatt egy nyugállományú csendőr tiszthelyettes mellé kerültem, akivel sokat beszélgettem az addigi életemről és tőle kaptam némi felvilágosítást. A felgyógyulásom után visszakerültem a szülőfalumba, ahol egy hónapig kellett volna pihennem, de nem volt hozzá kenyerem.

1925 november 19-én toboroztak katonákat. Elmentem a község házára és jelentkeztem. Azt mondta az ott levő tizedes, hogy a szomszéd községben levő állomásra kell menni és pedig úgy, hogy a reggeli órákban, tehát 3 órakor induló vonattal megyünk Kenyérmező táborba.

A nagymamám este elment a szomszédba én pedig ezalatt az idő alatt előkészültem a szökésre, hogy az éjjel nekivágok a 18 km. távolságon levő állomásra, hogy új életet kezdjek. A tervem sikerült is, mert azt hazudtam a nagyanyámnak, hogy az éjjel 1 órakor indulunk többen munkát keresni, amibe ő bele is nyugodott. A már előbb elkészített csomagomat kint az udvarba elkészítettem és éjjel a szakadó esőbe neki vágtam az új életnek, mely oly

bizonytalan volt előttem. Egész úton azon gondolkodtam, hogy ha nem találnak bevenni katonának a műtét miatt, nem lesz más céloim, mint az, hogy elég volt idáig küzdeni az étellel és végzek ezzel a küzdelmes étellel. És a jó Isten megsegített. 1933 április 1-ig szolgáltam a hazámnak kedvvel és odaadással. Egy céloim volt: átjövök, ha keltek, a csendőrséghez. Itt otthont kaptam. És soknak merem mondani, hogy amilyen nehéz életsorsot éltem valaha, most olyan jó és szép az életem.

Apámról 1917 óta semmit sem tudok. Már sokat kerestettem, de még semmi hírt nem kaptam róla. Ki tudja azt igazán megérteni, ha valakinek kicsi kortól se apja, se anyja? Egészen csak az, aki maga is ezt kapta a sorsától.

VI.

Édesapám csikós volt. Szüleim igen szegény sorsban éltek és — az akkor előttem még ismeretlen okoknál fogva — családi életük állandó civódással volt tele, ami annyira magával ragadta szüleimet, hogy gyermekük nevelésére egyáltalán nem gondoltak. Áldatlan családi életükből kifolyólag mindig csak a legrosszabbakat hallottam, ami reám, mint fogékony gyermekre, igen rossz hatással volt. E lélekromboló nevelésben hat éves koromig volt részem, amit követett egy még ennél is rosszabb (vagy jobb?) a szüleim külön válása, ami részemre nem kevesebbet, mint a hontalanságot jelentette. Következett, ami egy nevelésre és gyámolításra szoruló gyermeknek a legszomorúbb: a szülőktől s egyzersmind a családi fészektől való elmaradás.

Édesapám Budapestre, édesanyám pedig egy közeli községbe ment dolgozni, miután velem még annyit sem törődtek, mint addig. Ők elmentek, én maradtam továbbra is a pusztán, ahol egy rokonom vett pártfogásába. Az ő házuknál erkölcsi szempontból némileg jobb nevelésben részesültem, azonban dacára a fejletlen és gyenge gyermekkoromnak, a kenyeremet nehéz munkával nekem kellett megkeresnem.

A rokonaimtól nevelés terén már eleve nem várhattam annyit, mint szüleimtől s így következett be az, hogy még 10 éves koromban is iskolai nevelés nélkül álltam, mindaddig, míg egy igazán a hivatásának élő és jólelkű tanító jött a pusztára összeírás végett. Ez a tanító megkérdezte tőlem, hogy hívnak, hány éves vagyok és miért nem járok iskolába. Mire rokonaim azt felelték, hogy nincsenek szüleim. A tanító erre elrendelte az iskoláztatást, ami be is következett, de, sajnos, ez sem volt mindennapos, mert a ruházatom és lábbelím annyira hitvány volt, hogy télvíz idején — mikor a tanítás legfőbb ideje van — csak az enyhébb napokon mehettam a 8 km távolságra levő iskolába. Egyéb napokon és az iskolai szünet alatt pedig dolgoztam lankadatlan szorgalommal, hogy a mindennapi kenyeremet ne panaszolják meg.

Az iskoláimat igen sok mulasztással 1922 tavaszán fejeztem be a IV. osztállyal. Az év nyarán még a pusztán dolgoztam, majd ősszel elmentünk a rokonaimmal a vásárra, amikor utközbén rokonom azt a kijelentést tette, hogy „Ha a jószág nem kel el, akkor téged adlak el”. Rokonom kijelentése olyan félelmet váltott ki bennem, hogy a vásárba már el sem mentem, hanem elindultam a vasútállomásra, azzal a

szándékkal, hogy idegen vidékre utazom. E szándékom véghezvitelében az ottani állomásfőnök megakadályozott azzal, hogy elhívott magához cselédnek. Itt négy évet szolgáltam.

Az ott töltött időm alatt az állomáson megfordult csendőrzárőröktől mindig melegen érdeklődtem az iránt, hogy mikor és hogy lehetnék én csendőr. Mire kurtán mindig azt a választ kaptam, hogy „elsőbb katonának kell lenni, öcsém”. Titokban a gyógyórástól igen sokszor könnyes szemmel néztem egy-egy járőr után, amíg egyszer elérkezett az idő és nyomban jelentkeztem katonának.

Be is vonultam Szombathelyre, ahol 5 év és 17 napot töltöttem, mely idő után tizedesi rendfokozattal és mint zlj.-kürtös szereltem le.

Az itt eltöltött időm alatt is mindig hűséggel és odaadással tettem eleget kötelességemnek, nehogy a legesekélyebb hiba is becsússzon, ami megghiusíthatná a mindig rajongva vált álom megvalósítását. 1933-ban céloimat elérve, a testület tagjává váltam. Gyermekkorom és mostani sorsom között a távolságot nem lehet megmérni.

VII.

Szüleim földműveléssel, állattenyésztéssel foglalkoztak. A világháborút követő forradalmat a legnagyobb nyomorban és nélkülözésben éljük át. Lakásunkat a csehek teljesen széjjellőtték. Amikor a felépítésére segílyt kértünk, kurtán elutasítottak, sőt azzal fenyegettek, hogy az apámat elzárják. Én még ekkor nem tudtam, hogy mi az élet, mert volt, aki kimosta a ruhámat, aki kenyeret adott és aki megcsókolta homlokomat s az nem volt más, mint a szerető édesanya. 1924 március 9-én, amikor iskolába mentem, homlokomat még édesanyám csókja hevítette s mire délután hazaértem, már üres volt a hajlék, nem volt ki hazavárjon. Anyám már nem élt... Ugyanez év május havában édesapám anélkül, hogy nekem vagy fivéremnek szólt volna, elment Vajdácára, megnősült és még aznap mostohaanyával és annak két gyermekével eljöttek a lakásunkra. Mostohám nem akart ahhoz hozzájárulni, hogy tovább járjak iskolába. Elmentem kerékgyártó tanonénak, de itt csak két hétig voltam, mert nem bírtam a nehéz munkát. Haza kellett mennem, de otthon sem volt tovább nyugtom, mire láttam, hogy tovább kell állnom. Akkor úgy éreztem, hogy a géptechnika iránt nagy vonzalmam van, elmentem egy géplakatosműhelybe tanonénak, ott 6 havi tanoncidő után, mivel az akkori tanítómesterem hirtelen meghalt, megint hely nélkül maradtam. Otthon ismét csak nem volt maradásom. Nem volt más választásom, mint a vasúthoz menni pályamunkásnak, ahol mint gyenge gyermek, csak éppen annyit tudtam keresni, hogy elláttam valahogyan magam és nem kellett aljas cselekményekre vetelednem. Bízam az Istennek az ember, de legfőbbképpen az árva iránt való jószágában. Kitartással néztem a beláthatatlan jövő elé. Testvéri segílyre nem számíthattam, mert egy nővérem cseh megszállott területen szintén száználmas körülmények között, míg a másik a tengerek végtelenségén túl, Amerikában élt. Másik fivérem hasonló körülmények között élt, mint jómagam.

1926-ban is a vasútnál dolgoztam, mialatt a mostohatestvérek otthon nyugodtan éltek. De nem

adtam fel a reményt, hanem vasakarattal dolgoztam és néztem szembe a viszontagságokkal. Igaz, sokszor áztatta kenyeremet a fájdalom könnye.

1927-ben már nem volt más mit tennem, felkerestem édesapám egyik igen jó ismerősét — Benkő honvédszázados urat — és tanácsot kértem tőle arra vonatkozólag, hogy hogyan lehetnék én a Haza szolgálatára. Óvakodtam attól, hogy rossz társaságnak tagja lehessen és nevem ne kerüljön a hatóságok kezébe. Már ocsmányságból folyólag.

1927 november 1-én mint 17 éves gyerek, hűségesküt tettem a Hon hűséges szolgálatára és a háromszínű magyar zászló védelmére. Katona lettem egy jószívű százados úr jóvoltából. Fájt a szívem, amikor a gyakorlótér mellett lévő lakásunk kapujában ott láttam apám, mellette mostohámat.

1931-ben le kellett szerelnem. Végre csendőr lettem.

Ez az élet így leírva, nem olyan nehéz annak, aki olvassa, mint annak, aki átélte. Nagyon sokat volt ebben a rövid időben borús az ég alja, míg hála Istennek, most kiderült. Portyázás alkalmával, vándorral találkozva, örömmel nyitom a táskám, hogy néhány falatot adjak neki. Mert én tudom, hogy jó annak, akinek van, de jaj annak, akinek nincs kenyere.

(Folytatjuk.)

A magyar nóta.

*Szájról szájra szálló nóta
Csendül már sok század óta.
Egyik bús, a másik vidám,
Amilyet a szív csak kíván.*

*Honnan indult, honnan fakad,
Hiába is kérde magad.
Egyszerre csak itt van, itt van
S zeng a réten, a csalitban.*

*Csengnek, mikor kasza csendül,
Csengnek, ha könny hull bús szemből
S szép virágként ott teremnek
Kertjében a szerelemnek.*

*Védekezel, de titokba
Szívedbe száll máris lopva.
A kis nótát ki is írta?
Vagy dalolta egy pacsirta?*

*Túl Végekről, ide messze
Száll a nóta légbe veszve.
Száll hozzánk s oly bús a hangja,
Könnyezik az, aki hallja.*

*Olyan fájó minden sora:
„Szabadok nem leszünk soha?
Némák meddig maradunk még,
Mikor nevet ránk magyar ég?”*

*Az lesz legszebb magyar ének,
Mely szabadon száll az égnek
S ahol magyar szív csak dobban,
Elsírni nem kell titokban.*

Feleki Sándor.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Lopás kiderítése.

Írta: KISS KÁLMÁN tiszthelyettes (Szeged).

A kiszombori őr 1936 október 24-én, a szegedi nyomozó alosztálynak távbeszélőn bejelentette, hogy Csajkás Istvánné* kiszombori lakos bezárt lakásából 1936 október 6-ától 18-áig, ismeretlen tettes 600 pengő készpénzt ellopott.

Október 25-én a helyszínre érkezve, a helyszínt tüzetesen átnéztem. A helyszín — sajnos — nem nyújtott semmi olyan támpontot, amelyet hasznosítani lehetett volna. Sok eredményt nem is vártam a helyszíneléstől, mert a pénz ellopása és a lopásról tett feljelentés között huzamosabb idő telt el. A fősúlyt inkább a sértett nő kikérdezésére fektettem, aki elmondotta, hogy a pénzt 1936 október 6-án látta utoljára a szobában lévő asztal bezárt fiókjában, míg a lopást 1936 október 18-án fedezte fel. Arra a kérdésre, hogy a lopásról miért nem tett azonnal feljelentést, a következőket válaszolta: Több ízben megtörtént már, hogy hol több, hol kevesebb pénz tűnt el a lakásában arról a helyről, ahová ő tette, de később a lakás valamelyik részéből előkerült. Ő ugyanis állandóan a mezőn dolgozik és csak éjjelre tér haza, ezért néhány száz pengőjét mindig más és más helyre rakosgatja, mert fél, hogy ellopják, ha állandó helyen tartja. Most is arra gondolt, hogy a pénzt jól eltette és majd csak előkerül valahonnan. Mivel azonban a pénzt napokon át hiába kereste, rászánta magát arra, hogy a csendőrörsön feljelentést tegyen.

A sértett nő ismételt kikérdezése alkalmával olyan körülmények mutatkoztak, amelyekből arra

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

Ki tudta?

Watt János (olv. Uott János) angol mechanikusnak (1736—1819). Watt János az emberiség jótévője, mert a gőzgép feltalálása az emberiség haladásában valóságos új korszakot jelent. Az angol nép azzal örkítette meg iránta való tiszteletét, hogy márványból szobrot vésetett róla, amelyet Londonban a vesztmínszteri apátságban, Angolország dicsőség csarnokában állítottatott fel.

lehetett következtetni, hogy a lopás meg sem történt. A szomszédok és más egyének, akik a sértett nőt és szokásait jól ismerték, szintén ilyen értelemben nyilatkoztak. Valószínűnek látszott az a feltevés, hogy a sértett nő, aki kissé iszákos természetű is volt, bepityizált állapotban újabb helyen rejtette el az összeget és a hely most nem jut az eszébe. Akadt olyan tanu is, akinek a sértett nő elmondta, hogy fél, hogy a nehezen összegyűjtött kis pénzét valaki egyszer ellopja, ezért úgy gondolta, hogy a pénzt nem a lakásában, hanem valahol kiinn a mezőn helyezze el. Ilyen körülmények között, a helyi szakasparanesnokkal együtt arra határoztuk el magunkat, hogy mielőtt szélesebbkörű nyomozáshoz kezdenénk, a sértett nő lakását az ő beleegyezésével, átkutatjuk. A kutatást megtartottuk és a szobában lévő dívány háttető részében, valamint az ágyban, a szalmazsákban 30 pengőt találtunk elrejtve. Arra a kérdésünkre, hogy mikor és miért helyezte oda a pénzt, csupán annyit mondott, hogy neki az a szokása, hogy pénzét hol ide, hol oda rejti el.

Miután megállapítást nyert, hogy a sértett nőnek tényleg megvolt az ellopottnak jelzett összeg és az összeget mi sem találtuk meg a kutatás alkalmával, végül, mert az eset megtörténhetett, az ottani szakasparanesnok vezetésével, most már megkezdjük a szélesebbkörű nyomozást.

Az ellopott pénz között 4 darab 100 pengős is volt. Abból indultunk ki, hogy a tolvaj a pénzt vagy felváltja, vagy vásárol rajta, 100 pengős faluhelyen nem gyakori, ezért ha a tolvaj helybeli és helyben vásárol, a 100 pengős feltűnést kelt, különösképpen akkor, ha azzal egy, anyagiakkal kevésbé rendelkező egyén fizet. Elhatároztuk, hogy bizalmas puhatolást végzünk úgy Kiszomboron, mint a szomszédságban lévő Makón, hogy a közelmúltban nem vásárolt-e kiszombori ember nagyobb összeg erejéig, ha igen, milyen pénzzel fizetett, továbbá, hogy kiszombori lakos nem fizette-e ki régebbi tartozását. A puhatolás alkalmával megtudtuk azt, hogy Cseresnyés Márton kiszombori lakos, kovácsmester, szeptember hónapban, tehát még a lopás elkövetése előtt, az egyik kiszombori kereskedőhöz küldte 8 éves fiát azzal, hogy kérdezze meg a kereskedőtől, nem tudna-e felváltani 1 darab 100 pengőt. Mivel a kereskedő ily összegű aprópénzzel nem rendelkezett, a fiúval azt izente vissza, hogy nincs annyi aprópénze, nem tudja felváltani. Cseresnyés kovácsmestert erre vonatkozólag kikérdeztük, aki beismerte, hogy megállapításunk tényleg megfelel a valóságnak. A 100 pengős azonban nem az övé volt, azzal egy hizott sertéseket szállító szegedi fuvaros akart neki fizetni azért, mert lova lábára 4 patkót vert fel. A 100 pengőt tehát csupán felváltatni akarta. Ez a 100 pengős a lopással különben sem volt összefüggésbe hozható, mert a lopás elkövetése előtt bukkant fel.

A további puhatolás során megtudtuk még azt is, hogy Cseresnyés felesége 1936 október utólján Szegeden járt, ahol ruhaneműt vásárolt. Cseresnyésné kikérdeztük, hogy mennyiért vásárolta a ruhaneműt és a vásárláshoz szükséges pénzt hol vette. Cseresnyésné azt adta elő, hogy férjétől kapott 1 darab 50 pengőt és abból vásárolt. Cseresnyés ezzel szemben azt adta elő, hogy feleségének 4 darab

Budapest: Erzsébet híd.

(Bálint Géza örm. — Budapest — felv.)

10 pengőt és még 8 pengő aprópénzt adott. Cseresnyésné kikérdeztük még arra vonatkozólag is, hogy milyen és mennyi ruhaneműt vásárolt Szegeden. Cseresnyésné, mint mondotta, saját részére 1 női kabátot és gyermekei részére mintegy 5–6 méter gyermekruhának való anyagot vett. Cseresnyésné előadása szerint a vásárolt kabátot, hogy ne gyűrődjön, felöltötte, így csupán az 5–6 méter anyagot hozta csomagként a kezében. A bizalmas puhatolás alkalmával megállapítottuk, hogy Cseresnyésnéél, amidőn Szegedről Kiszomborra hazaérkezett, feltűnő nagy csomag volt, amit férje segített a vasútállomástól a lakásáig hazavinni. Ennek a körülménynek a tisztázása végett felkértük Cseresnyésné, hogy mutassa fel nekünk azokat a holmikát, amelyeket Szegedről hozott magával. Cseresnyésné tényleg felmutatott egy téli kabátot és 5–6 méter, már félig elkészített gyermekruha anyagot, amelyeket a szekrényből vett elő. Ez alkalommal megláttuk, hogy a szekrényben, a ruhák között, 1 teljesen új sportnadrág, 1 sportsapka, és 1 teljesen új paplan van. Kérdeztük, hogy a nadrágot, a sapkát és a paplant mikor és hol vásárolta, amire Cseresnyésné azt felelte, hogy a nadrágot és a sapkát még a nyár folyamán vásárolta Makón, az egyik üzletben, míg a paplant ugyancsak régebben vásárolta Szegeden. A régebben történt vásárlásnak ellentmondott a holmik teljesen új volta. Amidőn a sapkát megvizsgáltuk, láttuk, hogy abban „Pollák Testvérek, Szeged“ felírás van. Mindjárt arra gon-

doltunk, hogy Cseresnyésnének az az állítása, hogy a nadrágot és a sapkát Makón vásárolta, aligha felelhet meg a valóságnak, mivel Makón a Pollák Testvérek szegedi cégnek nincs üzlete. Cseresnyés a nadrág és a sapka vásárlására vonatkozóan felelősége állításával ellentétben azt adta elő, hogy azokat a felesége a közelmúltban Szegeden vásárolta.

Tudomásunkra jutott továbbá, hogy Cseresnyés és felesége 1936 szeptember hóban, ugyancsak a pénz ellopását megelőző hónapban, az egyik kiszombori vaskereskedőtől, egy 30 literes zománcozott zsíros bödönt és egyéb konyhai edényt vásárolt. Az áruért szintén 100 pengőssel fizetett.

Amennyiben Cseresnyésék a vásárlásokat illetően ellentmondásokba keveredtek és Cseresnyés az utóbbi időben tett vásárlásokért kifizetett mintegy 4—500 pengő holszerzését igazolni nem tudta, most már, mint gyanúsítottat, részletes kikérdezés alá vettük. Cseresnyés továbbra is megmaradt a tagadás mellett és azt állította, hogy a lopásról semmit sem tud. Ez a magatartás arra készítetett bennünket, hogy a lakásán, alapos gyanú alapján részletes házkutatást tartunk. A házkutatás alkalmával a szobában, a tükörrasztal borítólapja alatt, papírba göngyölve 1 drb. 20 pengős és 2 drb. 10 pengős bankjegyet, míg a ruhaszekrény lába alatt a szoba földjébe elrejtve 2 drb. 5 pengőt találtunk. Találtunk továbbá egy öltöny teljesen új, fekete férfruhát, 1 új paplant huzattal, 1 harmincliteres új zsíros bödönt, 1 új vizes vödört, 2 új vizes kannát, 1 új bádóg mosófazekat és a padláson 8—10 métermázsza csöves tengerit.

Cseresnyésné az itt felsorolt áruk holszerzésére vonatkozólag ismételtelen kikérdeztük, aki végre is beismerte, hogy azokat mind a közelmúltban vásárolták, azt azonban nem tudja, hogy férje honnan szerezte a pénzt. Csapán annyit tud, hogy férje 1936 augusztus óta a szokottnál sokkal több pénzt adott át neki és hogy a férjénél többiben látott 100 pengős bankjegyet is, ami azelőtt sohasem fordult elő.

Az eddigi megállapításokat és Cseresnyésné előadását Cseresnyés elé tártuk, aki látva, hogy a felsorakoztatott és bűnössége mellett bizonyító adatok alól kibujni már nem tud, beismerte, hogy a lopást ő követte el, még pedig a következőképpen:

1936 augusztus hóban Csajkásné, a sértett nő öt, mint közvetlen szomszédot, többször megkérte, hogy amíg a mezőn dolgozik, napközben etesse és itassa meg az odahaza levő sertéseket és baromfiakat. Ő a kérést teljesítette is és napközben többször átment a sértett nő lakására. Tudta, hogy Csajkásné nagyobb összeggel rendelkezik, mivel hízott sertéseket, tehenet és gabonaneműt adott el a tavaszi hónapokban. Tudta azt is, hogy Csajkásné a pénzt a lakásán

tartja elrejtve. Ezért elhatározta, hogy egyik napon, amidőn Csajkásné ismét a mezőre megy s őt bizza meg a jószágok etetésével, álkulccsal bemegy a lakásba és ha megtalálja a pénzt, ellopja. 1936 szeptember hóban, amidőn a sértett nő ismét reá bízta a jószágok etetését, álkulccsal kinyitotta az udvarra nyíló konyhaajtót, azon át bejutott a szobába és a bezárt asztal fiókját, amely csupán gyenge zárral volt ellátva, kifeszítette. A fiókban levő több darab papírpénzből 2 darab 100 pengőt ellopott. A fiókot eredeti helyére visszatolta, a konyhaajtót pedig a nála volt álkulccsal ismét bezárta.

Mivel a sértett nő az ellopott 2 drb. 100 pengőről nemcsak, hogy nem tett jelentést az őrsön, de még csak nem is kereste azt s másnak sem mondta, hogy pénzt ellopták, elhatározta, hogy ha alkalom kínálkozik, ismét ellop pár száz pengőt, hátha a sértett nő azt sem fogja keresni.

1936 október 3-án a sértett nő felkérésére ismét átment a lakására és a jószágokat megetette. Mivel a konyhaajtó kinyitása most nem sikerült, a folyosóra nyíló ablakon levő dróthálót lefeszítette, a nyitott ablakon keresztül bement a szobába és a már előbb említett asztal fiókjából egy zsebkendőbe kötött levélerszénnyel a benne levő 4 darab 100 pengős bankjeggyel együtt ellopott. Az asztalfiókot és az ablak dróthálóját ismét visszahelyezte eredeti helyükre. A lopásokat egyedül követte el, arról feleségének nem volt tudomása.

A nyomozás alkalmával teljesen tisztázódott, hogy Cseresnyés a 6 drb. 100 pengőt hol váltotta fel, illetve mire költötte el. A házkutatásnál megtalált és a lopásból származó készpénzt, valamint a lopott pénzből vásárolt árukat a járőr, mint bűnjelket, őrizet alá vette. Cseresnyést az őrs a szegedi kir. ügyészségnek feljelentette.

Az első látszat ennél az esetnél az volt, hogy lopás nem történt. Ezt a feltevést elfogadva, a kényelmes nyomozó abbahagyta volna a nyomozást annál is inkább, mert feltevését az összes szomszédok és a sértett ismerősei teljes mértékben osztották. Elismerést érdemel, hogy ez itt nem így történt. A nyomozó járőr felvetette azt a kérdést, hogy „hátha még sinesen így”? Ez alapozta meg az eredményt. A gyanúsítható személyhez a nyomozás a zsákmány pontos megállapítása (100 pengős bankjegyek) és a zsákmány értékesítése (bevásárlások) révén jutott el. Erre más út is kínálkozott. A sértett viszonyainak, szokásainak alapos tisztázása során napfényre kellett volna már a nyomozás kezdetén kerülni annak, hogy valaki a sértett távollétében rendszeresen megfordul az egyedül hagyott lakásban s így az illetőt, mint a helyi viszonyokkal ismerős embert, akinek egyben a lopás elkövetésére kedvező alkalma is volt, gyanúsítottként figyelembe lehetett volna venni.

ÍRÓGÉP

új és újjáépitett hordozható és nagy irodai írógépek

HUNGÁRIA és RHEINMETALL

hordozható írógépek tökéletes kivitelben, messzemenő jóállással

FORBÁTH és RÉVÉSZ

Budapest, V., Bálvány-u. 26. — Tel.: 1-102-19

A m. kir. csendőrség tagjainak árendgemény és kedvező fizetési feltételek

Különleges Hízetési kedvezmény a m. kir. csendőrség tagjai részére.

Ébédlő- és futószőnyegek, sezlonok, paplanok stb. Ágynemű és fehérnemű vásznak. Női és férfi divatszövetek.

12, 18, 24 havi előleg nélküli részletfizetéssel

LAKÁSBERENDEZŐ-nél Budapest, VI. Liszt Ferenc-tér 5. sz. Telefon: 1-271-77.

Minta-árjegyzéket és modell-árjegyzéket küldünk huzat mintákkal.

A nyomozó csendőrnek mindenki vel szemben bizalmatlannak kell lennie. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az az eset, ahol a sértett egy lopásról tett jelentést, holott az ellopottnak jelzett pénzt két részletben, különböző időpontokban lopták el. A sértett ezzel a nyomozást megnehezítette, mert a nyomozó járőrök a lopás elkövetési idejét megelőző időben tett vásárlásokat joggal minősíthették volna olyanoknak, amelyek a lopással nem állanak okozati összefüggésben.

Híradás a határról.

Mint a nyírbélteki őrs ideiglenes parancsnoka, a román határszélen elhúzódó I. számú őrzatban mozgó rendes járőr után portyáztam. A gróf Károlyi erdőben az ügynevezett „Körmei erdőörház” felé haladtunk. A szép júliusi nap elárasztotta fényével az egész tájat. A harmat a füvek és fák levelein gyöngyszemkéként csillogott. Egyformán, erről épp úgy, mint túl. A magyar égboltról magyar fény áradt az ezeréves haza minden rögére.

Egészen fiatal járőrtársammal némán haladtunk az erdő úttalan bozótjai között. Az erdész közeledett felénk. Vállán puská, nyakában pedig távcső volt. Köszöntöttük és hozzánk csatlakozott. Hármásban beszélgetve haladtunk tovább. Egyszer előtűnik a bokorban egy leselkedő alakot vettünk észre. Egy román altiszt volt, de talán tiszt is lehetett. Az altiszt szemtől szemben találta magát velem, mert előbbre voltam, mint társaim. Én a szemébe néztem. Ő sápadtan kővé meredt, mint a köztünk álló néma határkő. Az altiszt szótlánul megfordult és beszaladt a közeli román határőrlaktanya (pikét) udvarába és riadót kiáltott. Bizonyára akkor látott először magyar csendőrt s az első találkozás túlságosan váratlan volt számára. Vezényszavára 12 gránicsár sora között. Mi továbbfolytattuk az útunkat egy kis emelkedésig, ahol a pázsitra lepihentünk. Onnan a pikét udvarába jól beláttunk. A magyar csendőrtől megijedt román altiszt az udvaron eszeveszetten szaladgált, majd megállt. Magához szólította a pikét parancsnokát és megpofozta. Azután nekirohant a sorban állóknak és mindet megpofozta. Kivetített az

udvarra egypár szalmazsákot. Azt meg sem nézte, csak megpofozta a bemutatókat. Beszaladt a laktanyába, onnan kirohant és ismét összeverte a legénységet. Felugrott egy kocsira és gyors iramban Szaniszló felé hajtatott, miközben folyton a magyar határ felé nézett. Igen odanézett, mert lelki szemei előtt még mindig ott volt a szikrákat lövelő magyar csendőr szempár. Az üldözi. Nincs megállása többé a pikéten. Nincs megállása többé. Fut, rohan. Az ezeréves magyar haza földje porzik kocsija után. A magyar csendőr sokatmondó szempárja pedig nem szűnik meg fényleni még a horizonton túl sem. Mint megannyi Szent János-bogár, ott fénylenek a határon. Neki odaát elég ezek a kicsike fénylő szikrák a futáshoz. Mi lesz majd, ha ezek a szikrák egyesülnek és olthatatlan lángban fognak égni? Hol lesz hát akkor a bátorság?

Szabó Gyula II. t.örm. v.
(Nyírbéltek.)

Az ipartestületi jegyzői tanfolyam megkoszorúzza Fery Oszkár altábornagy és vértanutársai emléktábláját. Kegyeletes emlékezéssel helyezték el az első országos ipartestületi jegyzői tanfolyam hallgatói az 1919 július 21-én vértanúhalált halt Fery Oszkár altábornagy és társainak emléktáblájára a tanfolyam koszorúját. A Fery Oszkár-utcai tanfőképzőintézetben helyezték el ugyanis az ipartestületi jegyzők tanfolyamát, amelynek nevében Eressey Olivér mondott beszédet a koszorúletételnél.

Csendőrlegénység megjutalmazása. A m. kir. belügyminiszter úr a közbiztonsági szolgálat önálló ellátása és vezetése, a legénységi kiképzés, valamint a szolgálati lovak jókarban tartása terén kifejtett érdemeiért a következő pénzjutalomban részesítette az alábbiakat: A szombathelyi III. kerületben: Nánási József, Szabó János V., Rétvári János, Horváth József, Szigeti Bálint, Kuntár János alhadnagyot 55—55 P, Szabó Gyula I., Maroskövi Géza, Barta Lőrinc II., Horváth Lajos VI., Vizvári István, Bató Elemér, Balogh Péter, Csordás Pál, Kozma József, Tóth Sándor I., Király Elek, Porpácz Gyula tiszthelyettes, Csordás József, Komlós József, Rédecsi Sándor, Dobó Vince, Sárközi György törzsőrmester v-at 50—50 P; A debreceni VI. kerületben: Nagy Ambrus, Magyarai András, Kiss Sándor, Demény Sándor, Rajó Sándor, Szentjóbfi János, Kiss Gyula, Hajdu László alhadnagyot, Séllei András tiszthelyettes 55—55 P, Czikai Zsigmond, Szombati János, U. Nagy József, Kozma Mihály, Szabó Károly I., Pintér Sándor, Kövesdi András, vitéz Fenyves Imre, Dobos György, Bankó Lajos, Botos Benjámin, Tulipán István, Kun Jenő tiszthelyettes 50—50 P, Tamás György tiszthelyettes 45 P, Győri Imre II. törzsőrmestert 35 P, Tőkés Miklós tiszthelyettes, Simon József törzsőrmestert 25—25 P, Rajó Sándor alhadnagyot, Adám Béla, Kapás József törzsőrmestert, Sári Gyula, Szabó Sándor II. és Nagy János II. őrmester 20—20 P; A miskolci VII. kerületben: Doros István, Olajos Lajos, Derecskei János, Imre István, Adám János, Koréh Ferenc, Dobó László, Sücs Kálmán, Kárpáti Marián alhadnagyot, Búzás Imre tiszthelyettes 55—55 P, Buzogány Lajos, Bényei Vendel, Vida Márton, Oszlanczi János, Gőnczöl András, Mezlényi Lajos, Lenkefi Lajos, Kovács Imre, III. Dankó Mátyás, vitéz Mester Miklós, Erdős Pál, Mogyorósi János, Sánta Péter, Sipőcz József tiszthelyettes, Vincze János I. törzsőrmestert 50—50 P, Madaras Elek alhadnagyot, Társi Lajos tiszthelyettes, Regős Pál, Várnagy János törzsőrmester v-at, Boros János, Kürti Dezső törzsőrmestert 35—35 P, Bogdány

fehér+Optika

Budapest, VIII., Múzeum-krt 2. sz.

Modern
fényképező gépek
FOTÓ CIKKEK
Prizmás látszővek

Csendőrség

tagjai részére

6 havi folyó-

számla hitel

A „Steyr-Wallnerad“ Puch
„Everest“ világhírű
KERÉKPÁROK
csendőrök használatra kiválóan alkalmasak
10.—, 15.—, 20.— pengős havi részletre.
A véglegzett „Everest“ tura kerékpár
már P. 130.—tól részletre megrendelhető.

Szigeti Károly
Budapest, V. Visegrádi-utca 11/a. Emelet
Kérjen díjtalan árjegyzéket.

György törzsörmeister v-at, *Dubóczyi István, Kemény Mihály, Polgári Ferenc* törzsörmeistereit, *Fekete István* örmestert 25—25 P, *Hajdu István* törzsörmeister v-at, *Hidvégi Dániel, Szekeres István* törzsörmeistereit, *Pálos József, Csiki Miklós* örmestert és *Szabó János* csendőrt 20—20 P.

A pécsi IV. kerület parancsnoka nyilvánosan megdicsérelte: *Diósi Ferenc* tiszthelyettesét és *Kávári Lajos* csendőrt, mert az olasz király Öfelsége 1937. évi magyarországi látogatása során a vasútvonal biztosítása terén az átlagot meghaladó, igen buzgó és igen eredményes tevékenységet fejtettek ki. *A miskolci VII. kerület parancsnoka dícsérő okirattal látta el: Antal István* csendőrt, mert az 1937. évi bányászati árvíz alkalmával szükségessé vált kilakoltatási munkálatoknál, egy, a vízben elszigetelten álló, kilakoltatandó házhoz önként jelentkezés folytán szekérrel behajtott és amikor egy forduló alkalmával a kb. 70—80 cm mély és sebes folyású vízben a lovak megbotlottak, a kocsi megbillent s több ingósággal együtt maga is vízbe esett, lélekjelenlétét nem veszítette el, hanem a kocsit, lovakat és ingóságokat biztos helyre mentette, mely tetteivel önfeláldozó férfias magatartásának adta tanújelét.

A tanfolyamokra vezényelteteket értesítjük, hogy az új csendőrségi büntetőjogi tankönyv szeptember 1-én megjelenik. A kötetkező számunkban ismertetni fogjuk. A csendőriskolákban a büntetőtörvénykönyv oktatása már az új tankönyv alapján fog történni.

Dr. Zetelaky József 2. o. főtörzsorvos bűcsúztatása. *Dr. Zetelaky József 2. o. főtörzsorvos* augusztus 1-én magasabb beosztásba távozott a budapesti kerületi orvosfőnöki megbízatásából. A csendőrségnél töltött szolgálati ideje alatt odaadó orvosi munkájával osztatlan megbecsülést, egyéniségével zavartalan rokonszenvet biztosított magának az egész. Budapesten szolgálatot teljesítő csendőrtisztikarban. Bizonyosága ennek az a csendőrtisztis-társalgóban július 31-én délelőtt rögtönzött és népes bajtársi összejövetel is, amelynek keretében a tisztikar tagjai alkalmat kerestek arra, hogy a távozó orvosfőnökötől bűcsút vegyenek és biztosítva őt szeretetükről, gratuláljanak neki a József-főherceg szanatórium vezetőjévé történt kinevezéséhez.

Fegyverhasználatok. A nyáregyházai őrs állományába tartozó *Kiss Vendel* és *Császár András* csendőrökből állott járőr augusztus 1-én 23 óra 40 perckor korecsmai verekedés alkalmával *Kiss Dezső* ottani lakos ellen szuronyfegyvert használt. *Kiss Dezső* a fegyverhasználat következtében baloldalán könnyebb természetű sérülést szenvedett, míg a verekedés közben a hasán súlyosan, a fején könnyebben megsérült. Ugyancsak könnyebb természetű sérülést szenvedett *Kiss Vendel* csendőr is.

A rákoscsabai őrs állományába tartozó *Járomi Imre* csendőr július 30-án 19 óra 40 perckor a lopással gyanúsított és szökésben levő *Szabó János* ottani lakossal szemben szolgálaton kívül fellépett és mert a gyanúsított megtámadta, ellene kardfegyvert használt. *Szabó János* gyanúsított sérülése könnyebb természetű.

A bakonycsérnyei őrs állományába tartozó *Kemény István* csendőr augusztus 1-én 20 óra 10 perckor szolgálaton kívül, a Lówy-féle korecsma udvarán, táncmulatság alkalmá-

val *Koczur Istvánt* és társait rendre intette, akik *Kemény csendőrt* lefegyverezési szándékából megtámadták. *Kemény csendőr* támadóival szemben karddal védekezett, de a támadók sértetlenek maradtak, mert *Kemény csendőr* a kardlapot használta. *Koczur* és társai később az utcán ordítottak, amiért *Tóth Lajos* törzsörmeister, *Végh Károly* törzsörmeister és *Kun János* próba csendőrből állott járőr rendre intette őket. A lármazők a felszólításnak nem engedelmeskedtek, hanem a csendőröket szidalmazták. A járőr ezután távozásra szólította fel őket (ittas állapotukat tekintve, az elfogásukat mellőzte), de mert az újabb felszólításnak sem engedelmeskedtek, a járőr szétoszlatta őket. Szétoszlátás közben *Koczur* megragadta *Végh* törzsörmeister fegyverét, s e közben a fején könnyebben megsérült. A járőr 22 órakor a táncmulatságot is feloszlatta. A táncmulatság feloszlátása után a község utcáján *Koczur* és társai a járőrt kövekkel megdöbölték, mire a járőr tagjai 3 eredménytelen lövést tettek a támadókra. Erre a támadók elmenekültek. Csendőregyének nem sérültek meg. A kivizsgálások folyamatban vannak.

Csendőregyén megsérülése. A pátyi őrs állományába tartozó *Szöke Imre* örmester folyó hó 6-án nyomozó szolgálat alkalmával, az őrskerülethez tartozó *Pincehegyen* — egyik pincéből való kijövetelkor — egy agyag- és kötőmélékbe lépett, megcsúszott és elesett. Az esés következtében *Szöke* örmester jobb alsókarja eltört. A megsérült örmestert *Dr. Kuti Ákos* községi orvos elsősegélyben részesítette és gyógykezelés végett a budapesti 9. számú honvéd és közrendészeti helyőrségi kórházba utalta. A kivizsgálás folyamatban van.

Gyanúsított vízbe fulladása. Július 29-én *Jászfényszaru* községben az ottani őrs járőre az országos vásáron több tagból álló ismeretlen lemezjátékosokat ért tetten, akik a járőr láttára futva menekültek. A lemezjátékosok később ismét összejöttek s a járőr másodszor is tettenérte őket, amikor az „Itt a piros — hol a piros” hazárdjátékkal több gazdálkodót megkárosítottak. *Polgári* egyének segítségével a járőrnek a játékosok közül kettőt sikerült elfogni, a többiek ismét elfutottak. Később a járőr arról értesült, hogy az elmenekült lemezjátékosok a község szélén ismét összecsoportosultak és az általuk bérelt gépkocsira várakoznak. Amikor a csoport az elfogatásukra közeledő járőrt megpillantották, újból szétfutottak és menekülni igyekeztek. Közlülük a járőrnek újból sikerült hármat elfogni, míg a negyedik a *Zagyva* folyóba menekült az üldöző járőr elől. A *Zagyva*ba menekült lemezjátékos egyideig futva menekült a vízben, majd ott elesett és elmerült. A járőr a közelben levő *polgári* egyénekkel az elmerült gyanúsított segítségére sietett, akit csak egy félóra kutatás után halva tudtak a *Zagyvából* kifogni. A kivizsgálás folyamatban van.

Ismétlés közben elsült a puská. A gyömrői őrs állományába tartozó *Fülöp Béla* és *Szita János* csendőrökből állott járőr július 31-én *Mende* községben hangosan éneklő legényekkel találkozott, akik a járőr látására futásnak eredtek. A lármazők közül a járőr csak *Krajczár Istvánt* találta a helyszínen, akit kikérdezés végett a község házára kísért. *Krajczár* kikérdezése alatt a megfutamodott legények a község háza elé gyülekeztek és *Krajczárt* engedtelenségre buzdították. *Fülöp* csendőr a kikérdezést abbahagyta és a lármazők távozásra szólította fel. Majd amikor a legények így sem távoztak, a puskáját készhelyzetbe vette és ismételt. Ismétlés közben a puská elsült s a legények a község háza udvarából kifutottak. A lövés következtében nem sérült meg senki. A kivizsgálás folyamatban van.

15. számú Csendőrségi Közlöny. Személyes ügyek. Miniszteri rendeletek. *Athelyeztetettek: Bende István* főhadnagy és *Kun László* hadnagy oktatótisztí minőségben, a szombathelyi III. kerület állományába, az őrsparancsnokképző iskolához Szombathelyre. — *Tartósan vezényeltetett: Lázár Pál* százados oktatótisztí minőségben az őrsparancsnokképző

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös-tér 1. Telefon: 1-848-32, 1-404-10.

Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi gh. levonás mellett: egyenruhát, polgári ruhát, fehérneműt és minden felszerelést. ● Vidéki megbízottak!

CONTINENTAL-PORTABLE 34-37

WANDERER gyártja,
csak jó lehet!

CSENDŐRSÉGI ÍRÓGÉPMODELLJEINK
BEÉRKEZTEK! SZENZÁCIÓSAK!!!

Kérjen díjtalan PRÓBAHASZNÁLATRA még ma gépet

GOÛ ÉS KOVALSZKY

BUDAPEST

magyarországi vezérképviselőttől

V., Nádor-u. 11.

iskolához Szombathelyre. — *Kinevezetett: Toldi Árpád* százados, az őrsparancsnokképző iskola oktatótiszte Szombathelyen az őrsparancsnokképző iskola 3. alosztályának parancsnokául. — *Allandó nyugállományba helyeztetett: Kádár István* budapesti I. kerületbeli alhadnagy, *Kertész Mihály* és *Bükkös Márton* budapesti I. kerületbeli tiszthelyettes, *Béres József* pécsi IV. kerületbeli tiszthelyettes, *Durucz János* debreceni VI. kerületbeli számvivő alhadnagy és *Vitéz Nagy János* III. miskolci VII. kerületbeli tiszthelyettes. — *Várakozási illetményekkel szabadságoltatott: Szabadkai Béla* és *Kovács Balázs* I. budapesti I. kerületbeli tiszthelyettesek és *vitéz Kiss István* székesfehérvári II. kerületbeli tiszthelyettes. — *Nérváltoztatások: Kollár Pál* gazdasági százados, valamint kiskorú *Mária-Erzsébet*, *Agota-Mária* és *Endre-János* nevű gyermekei családi nevét *Zoltai*-ra, *Baer Ferenc* próbacsendőr „*Bánvölgyi*“-re, *Tresó István* próbacsendőr „*Tátrai*“-ra, és *Pass József* próbacsendőr „*Perjesi*“-re változtatta belügyminiszteri engedéllyel. — *Szabályrendeletek.* A tüzifaárak szabályozása. — Csendőrség elhelyezési kimutatásának helyesbítése. — Himnusz alatti tiszteletadás módosítása. — A m. kir. Kúria jogegységi tanácsának 37. számú büntető döntvénye.

A csendőrség 1937. évi I. negyedévi közbiztonsági tevékenységének statisztikája. A folyó évi első negyedévben a csendőrség — működési területén — összesen 30752 (33089) büntett és vétség, továbbá 54790 (41984) kihágási esetben folytatott nyomozást. A lefolytatott nyomozások eddig a büntetkeknél és vétségeknél 30271 (33043), a kihágásoknál 54539 (41685) esetben vezettek eredményre. 301 büntett és vétség, továbbá 257 kihágási esetben a nyomozás még folyamatban van. A nyomozásokkal kapcsolatosan a csendőrség összesen 2807 egyént fogott el és vett őrizetbe és 94292 egyént jelentett fel különböző bűnesemények miatt. Az elkövetett büntettek és vétségek között szerepel 9809 (12296) lopás, 4889 (5016) rágalmazás és becsületsértés, 3596 (3624) testisértés, 2376 (1900) csalás, 2383 (2484) orgazdaság és bűnpártolás, 1589 (1590) sikkasztás, zártörés és hülsen kezelés, 935 (883) vagyonrongálás, 740 (840) gyújtogatás és tüzokozás, 667 (634) magánlaksértés, 458 (537) emberlelete elleni bűnesemény, 386 (420) rablás és zsarolás, 330 (298) okirathamisítás és 79 (93) pénzhamisítás. A még fennmaradó számok az egyéb büntettek és vétségek között oszlanak meg. A zárójelben lévő számok az 1936. I. negyedévi közbiztonsági tevékenység statisztikáját mutatják.

Ezer pengős vásárlási utalványt nyert a rádió sorsjátékának augusztus 7-iki húzásán a hajdusámsóni csendőrör. Gratulálunk.

Ingyenes zeneoktatást szervez és ingyenes nyelvtanfolyamokat rendez az Országos Közművelődési Szövetség, amint azt velünk 290/1937. számú értesítésében közli. A zenetanfolyamokra 4 éves kortól kezdve lehet jelentkezni. Énekelni, hegedülni, gordonkázni és zongorázni tanítanak, hangszerrel, kottákról a szövetség gondoskodik. Összes költség havonta (fűtés, világítás és könyvtárhozzájárulás) 3 P. Hetenként két tanítási óra van. A tehetséges növendékeket hivatalosan le is vizsgáztatják.

A nyelvtanfolyamokat kezdők és haladók részére rendezik, haladók részére azonkívül beszélgető órákat tartanak. Az értesítés szerint könyvet, írószert és füzetet a tanfolyam ad. Mindkét tanfolyam kezdete szeptember 1. Jelentkezni a szövetség hivatalos helyiségében: Budapest, VIII., Stáhy-u. 1. alatt lehet naponta 9—12 óra közt. Az érdeklődők részére a szerkesztőség a tanfolyamok rövid ismertetését beszerezte, a szerkesztőségben átvethető.

Balogh Lajos nyugállományú törzsrőrmester Vincze Gyula és Szabó József tiszthelyetteseket (utóbbi a 82-ik gyalogezred 14. századánál mint szakaszvezető szolgált Mosztaiban) keresi. Kéri nevezetteket — vagy akik tudnak róluk — hogy címüket közöljék vele. (Balogh Lajos méhészt, Szentendre.)

Eladó egy alig használt Remington Portable írógép. Érdeklődni lehet Sebestyén Jánosnál (Budapest, VIII., Práter-utca 37. sz. I. emelet).

Pályázati eredményeket október 1-ig nem közlünk. Csendőrségi tollforgót árusít, köt. javít *Várfai (Vlahina) Mihály* ny. szakasztiszt, Budapest, XIV., Újvidékköz 5., fidsz. 2. (69-es villamossal Amerikai-útnál leszállani.) *Dél József* ny. thts, Budapest, VII., Amerikai-út 74. sz. *Fekete Imre* ny. törzsrőrmester, Új-Hatvan, Toldi-utca 2. Árak és

munkadíjak; szép, új dísztoll, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5—6 P, régi toll átkötése 1 P, pótlással 2 P, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli. — *Papp Ferenc* ny. törzsrőrmester (Hajdúböszörmény, Szilágyi Erzsébet-körút 35.) kappanfarokból különleges gondval készült tollforgókat 30, 25 és 20 P-ért árusít. Megtekintésre vételkötelezettség nélkül küld tollforgót, az esetleges visszaküldési postai költségét azonban az érdeklődőknek kell viselniük.

SZEMÉLYI HIREK.

Új szakaszparancsnokok: A székesfehérvári II. kerületben: *Horváth Ernő* tiszthelyettes; a debreceni VI. kerületben: *Jenei Péter* tiszthelyettes.

Házasságot kötöttek. A budapesti I. kerületben: *vitéz Seebérgi Sasvagy József* őrnagy, a csendőrségi hírközpont vezetője, *özvegy Loechel Pálné* született *Kaiser Lotte* úrhölgygel Budapesten, *Bujdosó B. József* törzsrőrmester v. *Hercegh Mária*val Tatán, *Földesi Pál* törzsrőrmester v. *Kovács Eszterrel* Ráckeve, *Körhegyi Ferenc* törzsrőrmester v. *Banyik Ilonával* Hatvanban, *Szalagyi András* törzsrőrmester v. *Pákozdi Gizellával* Mohorán, *Palotás András* törzsrőrmester v. *Bokodi Lidia*-Olgával Tökön, *Borbély János* törzsrőrmester *Mihalik Irénnel* Fóton, *Kárándi József* törzsrőrmester *Lassu Mária*val Tápiaiúton, *Márton Kálmán Nagy Gy.* Juliánával Budapesten, *Izso Imre* törzsrőrmester *Krug Katalinnal* Kiskunhalason, *Darvas János* őrmester *Kulcsár Irén-Lujzával* Kisterenyén, *Rácz Ferenc* I. őrmester *Kicsindy Anna-Mária*val Esztergomban. — A székesfehérvári II. kerületben: *Nagy Károly* II. törzsrőrmester v. *Bognár Margittal* Zalabéren, *Kocsis István* törzsrőrmester *Sebestyén Gizellával* Nagysimonyin, *Molnár József* I. törzsrőrmester *Ventura Margit*-Appolóniával Rákospalotán, *Cserkúti Sándor* törzsrőrmester *Gáspár Jolánnal* Pápakovácsin, *Váli-Tóth János* törzsrőrmester *Muzsly Katalinnal* Kisbéren, *Szamos Lőrinc* törzsrőrmester *Gévai Mária*val Seregélyesen, *Molnár Pál* őrmester *Kovács Ilonával* Iváncsán, *Fenyves József* őrmester *Fejes Margittal* Győrben, *Borbély József* őrmester *Molnár Erzsébet*tel Budapesten. — A pécsi IV. kerületben: *Gazdag Ferenc* törzsrőrmester v. *Sándor Margittal* Hedrehelyen, *Kiss Gábor* II. törzsrőrmester v. *Balázs Ilonával* Tasson, *Piros István* őrmester *Rácz Lidiával* Alpáron. — A debreceni VI. kerületben: *Szabó Vince* várakozási illetményekkel szabadságolt törzsrőrmester *Varga Jolánnal* Tiszadán.

Családi hírek. Született a budapesti II. kerületben: *Geresdi István* tiszthelyettesnek *Mária-Magdolna* leánya, *Biró István* törzsrőrmesternek *Anna* nevű leánya; a székesfehérvári II. kerületben: *Sári Gusztáv* tiszthelyettesnek *Mária-Anna* nevű leánya; a pécsi IV. kerületben: *Somosi Ferenc* törzsrőrmesternek *Gizella-Mária* nevű leánya; a debreceni VI. kerületben: *Leveles Mihály* várakozási illetményekkel szabadságolt törzsrőrmesternek *Eva* nevű leánya.

A két

elválaszthatatlan!

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási átésziszolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja reá a kézirat oldalára piros írónnal: „Szó szerinti közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, trógéppel, kettes sortávolságra, kézírással pedig jól, olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kézirattal nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímezett és választélyvel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közzélni, sem pedig utánnyomatni. A nyomdai korrektúrárt mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgató-ságától (Budapest, V., Honvéd-utca 10.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetekben; magánleveleket akkor sem írunk, ha a beküldő választélyvel mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldők kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jellegül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy ötéjgyű számot választani. Annak, aki jelégét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrségre” rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési díj felét fizetik. Legkisebb előfizetési idő: félév. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekk-számlájára befizetni. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bőszörményi-út 21. szám.”

Az idő eljár 1933. A „Ki tudja?” című pályázatra beküldött megfejtése nem volt hibátlan, azért nem szerepelt neve a helyes megfejtők között.

Új üzletünkben különleges kedvezményt nyújtunk a csendőrség tagjainak. Bátorok, berendezések, szőnyegek, matrac, szőnyeg, paplan, függöny, ágynemű és fehérnemű anyagok. Kész ruhák, kabátok, szövetek óriási választékban. **Előleg nélküli** leghosszabb lejáratú részletfizetésre Budapest, VI., Szondy-u. 25. Vörösmarty-utca sarok.

Honszeretet. Az ilyen ügyek elintézése a külföldi hatóságok kényére van bízva, sokszor évekig eltart. Nincs ezáltal sem más lehetőség, mint újból kérni az elintéztést és az értesítést, ha az nemleges is — az osztályparancsnokságnak fel kell terjeszteni.

Megtörtént dolog. Csak akkor felelünk érdemben, ha közli velünk egyik előléptetett bajtársának is az adatait, természetesen az Önét is újból, mert az adatok ismerete nélkül csak találgatásokra vagyunk utalva. Ez pedig Önt nem fogja kielégíteni.

Tari törzsörmeister. Ügyét rövidesen elintézik.

Remény. A kérvényben hivatkozzék a nekünk is megírt szabályzatpontra, kérve a régi sorszám megadását. Többet tennie szükségtelen, felesleges, előjárói meg fogják találni a módot a kedvező elintézésre, mert arra a szabályzat lehetőséget nyújt.

Délbáb. 1. A külszolgálatban töltött időre vezénylési pótdíjat kap, ebből fedezi azokat a költségeket, amelyek távolléte alatt, főleg az étkezéssel kapcsolatban felmerülnek. Nincs indokolva, hogy ugyanarra az időre a napibetétjét is visszakapja. Képzelve el, hogyha egy őrsről, amelynek létszáma mondjuk 6 csendőr, nagyobb büneset nyomozására 5 csendőr elmegy 1–2 hétre s ezeknek a napibetétjét vissza kellene fizetni, hogyan nézne ki a közzgazdálkodás? Nem kell félnie, mert a bentmaradt napibetétje a vagyonszétgyarapítja, tehát nem éri veszteség. Reméljük, a szolgálat érdekeit is ennyire aprólékosan nézi. 2. Ez a kérdése olyan zavarosan van megfogalmazva, hogy a legjobb jóakarattal sem tudunk felelni rá. Tizenkét gépelt sor egy mondatban, rossz mindenképpen. Legyen tömör, inkább rövid, világos. Ha ezt nem sajátítja el, sok baja lesz a fogalmazással.

Nyugdíjas. Az 1927/19. Cs. K.-ben közzétett 90.163. VI/b. B. M. 1927. számú rendeletet olvassa el. Felhívjuk figyelmét arra, hogy a nyugdíjellátás újbóli megállapítását kérni nem kell, azt hivatalból végzik. A nyilvántartó gazdasági hivatal útján jelenteni kell a 65. év betöltése előtt legalább két hónappal ennek elérését. Csatolni kell a születési anyakönyvi kivonatot.

Vissza. Ha nem kap táskaelelmet, a napibetétre igénye van.

Vezényelt. Az Ön esetére is vonatkozik az előbbi üzenet. Nagyon krajeáros ember lehet, ha egy rendes levélpapírra sem telik. Nem kívánunk miniszterpapírt, sem egész iv papírt azoktól, akik hozzánk fordulnak, csupán rendes levélpapírt vagy levelezőlapot, szokásos címzést, vagy megszólítást és aláírást. Ez Önnél mind hiányzott.

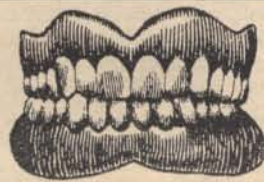
Hadirokkant. Az 1933. évi VII. t.-c. 28. §-a értelmében teljes tandíjmentességre van igényük a hadirokkantak gyermekeinek. A kérelmezés formája stb. felől az iskola igazgatósága ad felvilágosítást.

Fogainkat

csak elsőrendű fogásznál csináltassuk meg

műfog, fogtömés P 3.—
Platinaszínű
vagy arany színű P 6.—
22 karátos arany P 18.—

Kedvező
fizetési
feltételek

RÓNA L. ALL. VIZSG. FOGÁSZ
Budapest, Baross-u. 98. I. em 2

Legprimább minőségű német gyártmányú varrógépek

(hímző minimális használatlalt)

A m kir. csendőrség részére amíg a készlet tart, egy évi részletfizetésre.

Felsőszekrényes P. 260.—
Súlyosztós 2 fiókos 320.—
Súlyosztós 2 fiókos csapó asztallal 340.—
Súlyosztós, 2 fiókos faállvánnyal 360.—

5 éves garanciával.

HORVÁTH VILMOS mechanikai vállalat BAJA.

Szebb jövő. A Szut. 177. és 178. pontja megmondja, hogy meddig maradhat kint a csendőr külön engedély nélkül a lakonyából.

Kolozsvár. Személyi pótlék nincs.

Szeretném tudni. 1. Rakoncátlan magaviseletnek kell tekinteni és mint ilyet, megbilincselni. Egyébként van más eszköz is a csendőr akaratának keresztülvitelére, csak kérdezze meg az őrsparancsnokát. Meggyőződésünk, hogy az szívesen veszi az ilyen érdeklődést és olyan választ fog adni, amit, ha követ majd az életben, mindig meg lesz annak az eredménye. 2. Sohasem fordult még elő eddigi szolgálata alatt, hogy kihágáson tettenértek valakit a községen kívül? Mi lenne, ha minden ilyen embert a községbázára vinnének kikérdezés végett? Csak gondolkozzék természetes ésszel: mire van rendelve a csendőrség? Mire való a község-házánál való kikérdezés? Hogy teljesíthetné a szolgálatot, ha mindenkit oda kellene cipelni? Olvassa csak el a Szut.-ban a gyanúsított kikérdezésére vonatkozó rendelkezéseket, aztán a tanúk kikérdezésére vonatkozókat és általában ezt a fejezetet. Olvassgassa a csendőrségi lapok cikkeit, üzeneteit, lexikonjait, így képezze magát az eljövendő járőrvezetői munkásságra. Ezeket pedig megtalálja a következő számainkban: 1933/429., 1933/480., 1931/270., 1931/13., 1934/242. (A nevezőben írt szám a lapoldalt jelzi.) 3. Irgalmatlanul fel kell jelenteni az ilyeneket. 4. A kivizsgálás nem azt jelenti, hogy a csendőr feltétlenül hibázott, bűnös stb. Nincs tehát akadálya, hogy szabadságot kérjen. Az előjárói tudni fogják, hogy miként áll az ügye s ahhoz szabja kérelme teljesítését. 5. Közegészség elleni kihágásról lehet szó. 6. A fentebbi „Délbáb” jellegre adott üzenetünk Önre is vonatkozik. 7. A névtáblával való ellátás nem a kocsis kötelessége, ennél fogva annak hiánya miatt is a jármű tulajonosát kell feljelenteni. 8. A közegészségügy rendezéséről szóló 1876. évi XIV. t.-c. 15. §-a kötelességévé teszi a hatóságnak felügyelni arra, vajjon a meglevő (üzemben levő) iparüzletek nem gyakorolnak-e a közegészségre ártalmas befolyást. Ez alapon a községi előjárósághoz kell a szomszédoknak a helyzetet jelenteni s az köteles az orvos bevonásával megállapítani a panasz jogos voltát vagy indokolatlanságát. 9. A zsarolás egyik alapfeltétele, hogy annak elkövetésénél erőszak vagy fenyegetés legyen jelen. Az eset, amelyet Ön írt, ezt nélkülözi. Polgári peres úton juthatnak elintézéshez.

Gál Gyula csendőr. Nem jó kép.

Özv. Mészáros Kálmáné. Örsfőzőnők közvetítésével nem foglalkozunk.

Képviselőház. 1. A hadirokkantak, hadiözvegyek és hadiárvák igényjogosultságát igénymegállapítóbizottságok bírálják el. Ily bizottságok Budapesten minden közigazgatási kerületben, minden törvényhatóságú jogú és megyei városban és végül minden közigazgatási járásban vannak. Nem írta meg, hol lakik az apja. Feltételezzük, hogy községben s ezért a főszozababíróhoz kell igényével fordulni. A továbbiakat az ő elnöklethe alatti bizottság fogja végezni. 2. Olvassa el az augusztus 1-i számunkban közölt „Gyermekkor” c. közleményünkben az 507. oldalon írtakat. Ebből megtudja a teendőit.

13.131. Nem számít, hogy három hónapi megszakítása van, az igényjogosultsági igazolvány elnyerésére kérelmét előadhatja.

A. A. A. A. A. Semmi jele sehol annak, hogy az igényjogosultsági törvény változik. Érdekelne bennünket, hogy mit és honnan hallott erről, mert utánajárnánk.

Szalai Sándor tthts. „Tisza testvérek könyvkereskedése”. Budapest, II., Fő-utca 12. vállalkozik a könyv beszerzésére.

Máriakéménd. Az igényjogosultsági törvényről írt közlemény szerzőjétől levelét átvettük s ezúton értesítjük, hogy a „C” mintájú igazolvány elnyeréséhez nemesak 12 évi szolgálat kell, hanem a 4 középiskolai végzettség is. Utóbbi nélkül csak a „B” mintájú igazolványt kérheti természetesen, ha az egyéb feltételeknek is megfelel.

Gyula. A folyó évi zsebkönyvnek a társasági sapka zsinórozására vonatkozó része már tisztázva van, mert erre vonatkozólag az ez évi 11. Csendőrségi Lapok 375. oldalán (balhasáb) felhívjuk olvasóink figyelmét.

Jv. tanfolyam. 1. Éppen a mai híreink között jelezzük, hogy az új büntetőjogi tankönyv szeptember 1-ére megjelenik. Beszerzésére ideje lesz. 2. Igen, mint tansegédlet, már engedélyezve van. 3. A régi (dr. Valló-féle) kifogyott. 4. A sok között az a nagy előnye is a csendőrre, hogy a bűnügyi feljelentések szerkesztéséhez is megad minden fontos útmutatást. 5. A felvételek mindegyike jó, közöljük.

Bánátf. Miskolc. A szükséges helyekre írtunk, kis türelmet kérünk, reméljük, az eredményt hamarosan közölhetjük.

KÉZIRATOK.

Helyi ügyelet. Semmi különös csendőri vonatkozás, érdekesség, tanulság nincs a leírt esetben. Nem közölhető.

Csonkatorony. Nem azt írta meg, amit vártunk. Azonkívül egyes dolgokat úgy írt meg, mintha elfelejtette volna, hogy csendőröknek mondja el. Az étkezési gyönyörűségeket túlságosan kihangsúlyozta, ami megint felesleges volt. Oly leírást vártunk, amelyből a másoló szolgáló bajtársak valami tanulságot merítettek volna. Félretettük s majd alkalomadtán egyes részleteket felhasználunk. „Meggzőkött Kutykár” című irását a pályázatok közé tettük. Másik két, most küldött munkája még nem került bírálásra.

Dr. P. B. Szentés. Kettőt nem használhatunk, a harmadikat közöljük.

Ne nézz hátra. Addig nem nyilatkozunk a közlésről, amíg nem olvastunk Öntől több, hasonló írást. Öntől függ, hogy milyen témáról és mikor ír, természetesen legjobban szeretnénk, ha ehhez hasonlóan, csendőr vonatkozású dolgozatot küldene.

Virrad már. Hiszen többé-kevésbé mindnyájan ismerjük a határon túli állapotokat és ha rajtunk volna csupán... Elképzelhető az a fájdalom amikor a szülő kénytelen az előírt egyenruhába öltöztetni a gyermekét, olyan ruhába, amelyből szíve-lelke felmérhetetlen messzeségben van és amelyik mindig csak azt juttatja eszébe a többi kín mellett, hogy ime: megtértek ők csupán az ősi földön, amint a hadgyakorlaton levő és beszállásolt katonák is ezt akarták mondani akkor, amikor az asztalra rakták fel lábukat és kiverték a magyarul beszélő gazdát saját portájáról. Köszönjük a feleségének, hogy mindent magyar szemmel nézett és látott odaát és hogy bennünket felkeresett ezek leírásával. Ilyen magyar asszonyok vannak odaát is elegendően s ha ma sírnak is páratlan kínzottságukban, minden könnyeseppjük acél a lelükön... Vigasztalót is írt: azt, hogy odaát nem adnak fegyvert a magyar fiúk kezébe, azokat csak tisztiszolgának, hidászoknak vagy gyengélkedő szobákban és kórházakban asszisztenseknek merik alkalmazni. Vigasztaló ez, mert ezek az alkalmaztatások bizonyos észértelembeli felsőbbiséget kívánnak, ami a másik fajtánál hiányzik. Ez pedig semmiféle erőszakkal le nem faragható, el nem vehető, mert ennek a talaja az ősi földnek megmagyarázhatatlan ráhatása. A magyar fiúkat nem képzik ki fegyverrel, félnek tőlük... s ez sem baj. Éppen a szellemi kiemelkedettség az, amely ezeket a fiúkat a napnak huszonegyed része alatt meg fogja taní-

A legnagyobb csendőrségi szolgálati könyv-, nyomtatvány-, írószer- és felszerelési cikkek raktára

PALLADIS RT.

BUDAPEST, V., GÉZA-UTCA 2.

A csendőrséget érdeklő új cikkek forgalombahozatalát külön körlevelekkel hirdetjük.

tani mindarra, ami a fegyvernek eredményes kezeléséhez szükséges, amit a többi ott élő esztendők alatt nem sajátít el. Fegyvert pedig annak idején majd szereznek maguknak. Volt ez már így a multban is... Ami a földbirtokok elrablására vonatkozó kérdését illeti, arra biztos adatokat nem közölhetünk. Az ottani állapotok mindent lehetővé tesznek. Eredetileg csak a határszéliekről volt szó, mint egy másik utódállamnál, újabban azonban, éppen ennek a reformnak a hatása alatt az ottani túlzók azt is megpróbálják, amitől Önök fájó szívvel — tartanak. Odaát annak, aki magyarul, minden bizonytalan. Legyen meg az a vigasztalása ebben az ügyben is, hogy minden csak rövid ideig tart. Mi hiszünk, Ön — tudjuk — szintén. Köszöntjük.

Dorozsma. Verssel ne foglalkozzék.

Csorbai tó. Szépen megírt dolgozatát sorrendben közöljük. Régen szorgalmasabb volt.

Lélek. A zámi eset nem tanulságos, mert azt hangsúlyozni, hogy bántalmazni nem szabad, szükségtelen, ezer példa igazolja, hogy az nem célravezető, legfeljebb ideig-óráig. Papirosmunka és nem esendőrhöz illő. A rábeszélés sikerült, annak örült annak idején, de fordítva is történt már bizonyára. Nem szabad elfeledni, hogy azokban az időkben az erkölcsi felfogás általában nem volt azon a mélyvonalon, mint ma. Ezért van az, hogy a eseléd által elkövetett lopást is ezzel a rábeszéléses módszerrel sikerült tisztázni. Nem volna jó esendőr (már pedig Ön az), ha nem kísérlete volna meg így is — az eredményt. Mások is megteszik.

„A esendőr és az irígyei“ c. írását sem használhatjuk, ismert dolgokat írt. Komoly emberek kritikáját szívesen vesszük, azokra, akik elfogultan ítélnék meg bennünket, szolgálatunkat, rendeltetésünket és nem hajlandók tudomásul venni munkánk eredményeit, azokra kár a szót vesztetgetni. Ön — amint írja — megfelelt nekik, olvasóink pedig tisztában vannak az „irígyek“-kel és azzal is, hogy azoknak mi az illő válasz.

Az órák halkán ütnek. Nem használhatjuk, mert bőven vannak a esendőrelethez sokkal közelebb eső írásaink. Az ügyben nyomozók nem a legszerencsésebben vannak szerepelteve, nem lehet célunk mások jogos érzékenységét bántani.

Nagyalásony. Türelemet kérünk.

Brassó. Ejnye, hát olvasott már lapunkban ilyen hangon megírt dolgokat? Odaadná-e elolvasásra azt, amit nekünk megírt, szüleinek, feleségének, gyermekeinek? Nem, ugye? A mi olvasóink a mi hozzátartozóink, akiket Ön is így tekintsen és ha meg is történt az eset, amit leírt, maradjon az Önök között.

Lupa. Minden látszik a képen, csak az oltási művelet nem. Egyiken a gépbe néz a esendőr, amire semmi szükség s így ezzel is rontja a képet.

Z. M. pü. fővigyázó. Hasonlókkal bőven el vagyunk látva, esetleg felhasználjuk.

Kémkedés és propaganda. Szívesen elolvastuk volna, de a szemünket nem kockáztatjuk. Tessék olvashatóan írni.

Vakok szerepe... Nem foglalkozhatunk a kérdéssel egyszerűen, mert szűkre szabott kereteinkre közelebb eső szakkérdések, tanulmányok stb. várnak, másrészt, mert a kikísérletezetlen kérdést a közlés ténye nem viszi közelebb a közbiztonsági hasznosítás felé. A kéziratot kivételesen félretettük, tessék a szerkesztőségénél átvenni.

A. B. C. Nagyon jó, eleven írás. Közöljük. Kérjük a többieket.

Öreg halász. Reméljük, meg van elégedve a közleményekkel. Írásait közöljük, a nagy esendben és pihenésben terem ott még sok jó. A jutalmát megérdemelte.

Zúg az erdő.

(Regény.)

(2)

Írta: NYÁRY ANDOR.

— Az én fiam meg vadászni ment!

A kalapot még jobban a szemére húzta, aztán esendesebb szóba kapott:

— A töltéseket idehaza felejtette az első szoba asztalán.

Takács Mihály megszívta a pipáját:

— Az is?

A pipák füstöltek, bodroztak, a két öreg hallgatott. Jász Suba István jobbra nézett, Takács Mihály balra nézett és mégis, Isten tudja, hogyan, mind a ketten ugyanazt a képet látták:

Amint egy nyalka legény a Jász Suba portára vezet egy fehér arcú leányzót s a fehér arcú leányzónak fátyol van az arca előtt és koszorú övezi körül a homlokát...

X.

Jász Suba Gáspár megállt a falu szélén, aztán Máriára nézett:

— Itt elválnék. Te menj egyenesen, én lekanyarodok az útról, a kertek alatt megyek tovább. Nem akarom, hogy megtudják, hogy veled voltam.

Mária kissé elpirult:

— Mikor jössz át hozzánk?

Jász Suba Gáspár szeme megesillant:

— Fél óra múlva nálatok leszek. Csak az ünneplő ruhámat magamra veszem.

Összemosolyogtak, aztán elváltak. Takács Mária a Fő utcán ment, Jász Suba Gáspár a kertek alatt ballagott, az egyik fűtyörészett, a másik dudolt...

A rügyező bokrok között édes szerelemmel kergették egymást a játékos madarak...

XI.

Mária besurrant a kapun.

Takács Mihály úgy tett, mintha nem vette volna észre, a rőzserakáshoz ment, mintha a rőzsével bajmóldna. Sokáig forgatta a tuskés ágakat, az egyiket a rakás tetejére dobta, a másikat alul tette, aztán óvatosan hátra pislantott s mikor látta, hogy Mária már eltűnt a függönyös ajtón, lassan megindult az istálló felé.

A gúnár nagyot gágogott.

— Az ördögök!... Még elárulja, hogy nem Mária hajtotta haza a patakról!

Lement a hátulsó udvarra, a libákat kikussogatta a kertek alá, nehogy bajt esináljanak a leány körül.

Hirtelen visszahúzódott.

Jász Suba Gábor akkor fordult be a kanyarulatnál.

Takács Mihály nézte egy ideig, aztán hirtelen gondolata támadt, megfordult, s amint csak öreg lábai bírták, futásnak eredt és megzörgette öklével a kerítés deszkáját:

— Hé, István!

Jász Suba István felkapta a fejét:

— Nő!

— Gyün a Gáspár!

Jász Suba István furcsa szemeket meresztett:

Ön által megszabott időre terjedő előlegnélküli hitel a m. kir. esendőség m. t. tagjai részére.

Bátorok, szalonok, matracok és sodronyok, szőnyeg-árak, íztó- és ebédlöszönnyek, díszlámpák és az összes vászonárak, aroszok, ágyneműdmaszok.

Vidékre árajánlatot mintákkal küldünk.

Lakáshozrendező vállalat, VI. Andrassy út 66

Katonai térképek, szolgálati könyvek

GRILL GERGELY R. Rt.-nál
-féle könyvkereskedés
Budapest, V. ker., Dorottya-utca 3. sz.

— Hát osztán!... Mit csináljak vele?
 — Jó lesz, ha elrakod a pusztá töltéseket az asztaláról.
 Jász Suba István észbe kapott:
 — Az ám ni!... Mért tudja meg, hogy nem vadászni volt!
 Besietett a szobába s mivel már nem volt rá idő, hogy a töltéseket elrakja a sublót fiókba, belegyümöszölte a ködmenzsebbe.
 Aztán kiment az udvarra, leült a fejőszékre, kezébe veti egy cső kukoricát és morzsolni kezdte lassan, nagyon gondosan, mintha minden figyelme a morzsoláson volna.

XII.

Jász Suba Gáspár belépett a kerti kapun:
 — Aggy Isten!
 Az öreg felnézett:
 — Te vagy az, fiam! Vadászni voltál?
 — Ott.
 — Hamar megölégeted.
 Sebesen morzsolta a kukoricát:
 — Lúttél valamit?
 — Nem én!
 — Nó!
 Jász Suba Gáspár ellegyintett maga előtt:
 — Az egész határban egy fia nyulat se láttam!
 Az öreg behúzza a nyakát:
 — Néha van úgy, hogy az ember fia nyulat se lát.
 Jász Suba Gáspár levette válláról a puskát és bement a szobába.
 Az öreg utána nézett, és tovább morzsolta a kukoricát.

XIII.

Mária kiállt az udvarra a konyhaajtó elé, és élelet kiáltott:
 — Edesapám!
 Takács Mihály összeráncolta a homlokát:
 — Nó
 — Gyűjön csak be egy percre!
 Takács Mihály szemfogára kapta a pipát, bement a szobába, aztán Máriára nézett:
 — Mit akarsz, leányom?
 Mária édesapjához lépett és kigombolta Takács Mihály mellén a hétköznapi ködment:
 — Vesse le ezt a ködment.
 Takács Mihály nagyot nézett:
 — Mér' vetném le?
 — Csak. Ez már kopott.
 — Dolgos embernek ilyen való... Aki teremtette!
 Mária belekapaszkodott a ködmen ujába és cibálta:
 — Holnap majd fölveheti.
 — Mér holnap?
 — Meg akarom varrni. A náta csupa rongy. Nem nézhetem.
 — Hm!
 — Itt-e!... Majd megmutatom. Vesse csak le.
 Takács Mihály levetette a ködment.
 — Addig vegye fel ezt.
 Edesapja elé tartotta az ünneplős ködment.
 Takács Mihály beledugta karját a ködmen ujába, felrántotta a kabátot, aztán a hétköznapi ködmenre mutatott:
 — Hadd lám a hátát!
 Takács Mária felkapta a ködment és kifelé vitte:
 — Majd ha megvarrtam, megmutatom.
 Aztán kiment a szobából.
 Takács Mihály utána nézett, megcsóválta a fejét:
 — Ez a lány mesterkedik valamibe!

XIV.

A kapuajtó megcsikorgott.
 — Ki az?
 — Én!... Jász Suba István.

Mária elpirult.
 Takács Mihály ránézett Máriára:
 — Ereggy hamar, zárd ki a kaput!
 Jász Suba István belépett a szobába:
 — Aggy Isten szerencés jó napot!
 — Neked is, szomszéd!
 Takács Mihály szemügyre vette az öreg Jász Suba Istvánt:
 — De nagyon ünneplős ruhában uraskodol.
 — Az ám! — bölintott Jász Suba István. — Akár csak te magad.

Takács Mihály megköszöri a torkát:
 — Igaz ám, la!... Hát mi járatban volnál?...
 Jász Suba István megforgatta kezében a kalapot:
 — Hát... avégből gyűttem, hogy... feeske rakott fészket az ereszem alá, oszt a párját elvesztette, oszt keresi, ... segíték neki a keresésben...
 Körülnézett a szobában:
 — Nem tévedt ide a párja!
 Takács Mihály kezefejevel végigsimított a bajuszán:
 — Lehet, hogy idetévedt. Nekem is van egy páratlan feeském. Tán az lesz az!
 — Keressük meg!
 Takács Mihály kikiáltott az ajtón:
 — Mária!
 Mária mosolygott, kézen fogva vezette Jász Suba Gáspárt.
 — Itt vagyok édesapám... Mit akar?
 Takács Mihály agyában összezavarodtak a gondolatok:
 — Csak azt akarom megkérdezni, ... hogy ízé, ... megvarrtad már a ködmenem hátát?
 Mária felkacagott.
 Jász Suba István belemarkolt a zsebébe, a puska töltéseket Gáspár elé csapta az asztalra:
 — Ha máskor vadászni mész, a töltést ne felejtse az asztalon!
 Takács Mihályból is kitört a szó, keményen belenézett Mária szemébe:
 — Te meg olyankor tereld haza a libákat, amikor ninesnek itthon!
 Leemelte a kemence búbjáról a csobogós korsót, a másik kezével leakasztotta a szegről a hébert, aztán ellépkedett a pince felé, mintha Isten tudja, milyen haragos volna...

XV.

A poharak összekoccantak:
 — Éljenek a jegyesek!
 Addigra a két asszony is előkerült a konyhák birodalmából.
 Takács Mihályné a fejét csóválta:
 — Ej, ej!... Ki gondolta volna!
 Jász Suba Istvánné rátette kezét Mária vállára, aztán a szemébe nézett:
 — Hadd nézlek már, nó!
 Összerántotta a szemöldökét.
 — Hát te leszel az asszony a Jász Suba portán!
 Jóízűen felkacagott:
 — Lám!... A csitri!... Akkora, mint egy kis fija bogár, oszt már belekapaszkodott a legény ködmenibe!
 Mária elbiggyesztette az ajkát:
 — Vagy ki tudja!... Hátha nem is én kapaszkodtam bele a legény ködmenibe.
 Jász Suba István fia felé csipett a szemével:
 — A Gáspár?
 Takács Mihály töltött a poharakba, aztán végigsimított a bajuszán:
 — Én meg aszondom, a kis kutyát nem köll tanítani az ugatásra, mégis ugat... A leányt se köll tanítani a pár választásra. Megtalálja az a párját behúnyt szemmel is... Hogy oszt melyik kapaszkodott bele a másik ködmenébe... hát...

Bozontos szemöldöke alól rásütött Máriára:
 — Van olyan leány, aki nemesak belekapaszkodik az ember ködmenébe, hanem le is rántja róla!
 Ünneplős ködmenő újjáról jelentőségteljesen leveregette a ráesett pipa hamut, majd fölemelte poharát, aztán a pohár aljáról megkoppintotta az asztal hátát:

Világhírű Styria, Wonder, Automoto, Darling, Diadal, Vénus kerékpárok és alkatrészek, Órák, ékszerek, ezüstárúk megbízható minőségben. Versenyképes árban. Kedvező feltételek mellett.

DIADAL Kerékpár Varrógép
SVÁJCI ÓRAHÁZ

Budapest, VII., Thököly-út 26.
 (Murányi-utca sark) T. 14-04-98
 Ezerképes árjegyzék ingyen

ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SZÉLONOK TAKARÓVAL P 65-től

EBÉDLŐSZÖNYEGEK P 28-től

Fotelagyak, paplanok, vasbitorok, futószőnyegek, fehérművásznak, ruhaszővetek. „Baross” Szőnyeg- és Kárpitosművelő
 Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.
 A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény!

— Hogy az Isten minket meg ne áldjon...
 Jász Suba István is beledörmögött a szóba:
 — Arrúl szó sincs!
 Fenéig itták a poharat.
 Jász Suba Istvánné rákönyökölt az asztalra, a fiatalok felé fordult:
 — Mikorra tartjuk az esküvőt!
 Gáspár Máriára nézett:
 — Mikorra akarod, Mária!
 Mária elgondolkozott:
 — Legjobban szeretném, ha Nagyboldogasszony napján tartanánk.
 Takács Mihályné rábólintott:
 — Az ám ni!... Akkor lesz a születésnapod.
 — A tizenhét éves! — bökött rá Takács Mihály. —
 Irumburgum!... Hogy múlik az idő...
 Könyökével oldalba bökte a feleségét:
 — Halod-e anyja!... Maholnap idősebb lesz ez a lány, mint mi vagyunk. Tegnap még iskolába járt, oszt chun-el... az esküvőjéről tanakodunk.
 Jász Suba Istvánné kaeskringót húzott újjával az asztal hátán a boresepek között:
 — Hát akkor augusztus tizenötödikében maradunk
 A fiatalokra nézett:
 — Rendben van?
 Jász Suba Gáspár szeme Máriára tapadt:
 — Ha Mária akarja...
 Mária lesütötte szeméit:
 — Így akarnám.
 Jász Suba Gáspár átölelte Mária derekát és gyengéden magához ölelte:
 — Ha te így akarod, akkor így lesz!

XVI.

Takács Mihályné házában vidáman folyt az élet. A nyitott ablakon keresztül messzire csapott a nóta.
 Nóta — nóta!
 Kora reggeltől késő estéig szólt a nóta...
 Takács Mária menyasszonyi kelengyéjét varrták a nótás leányok...
 Fehér volt a vászon, mint a hajnalban esett hó. Könnyű volt a fátyol, mint a magasan úszó felhő.
 Nóta — nóta!
 Az olló suhanva hasította a fehér vászon mezőt. Az ügyes leány újjak puha csokorba kötötték a könnyű menyasszonyi fátyolt.
 A leányok lábujjhegyen álltak az ablak alatt.
 A legények összesűgtak.
 Az asszonyokat látogatónak vitte a kíváncsiság.
 Az emberek a legényeket kérdezték.
 Nóta — nóta!
 Takács Mária édes gyönyörűséggel próbálgatta a készülő menyasszonyi ruhát...
 A tavasz nyárba fordult s az egyik nyári nap valahol messze, revolverdörrenés csattant a levegőben...

XVII.

Jász Suba Gáspár kezébe vette Takács Mária kezét, megsimogatta, aztán rámosolygott:
 — Hány hét még az esküvőnk napja Mária!
 Mária szeme megvillant:
 — Még három!
 Jász Suba Gáspár körülhordozta tekintetét a szobában:
 — Készen van a menyasszonyi ruhád?

Mária rámosolygott a legényre:
 — Mire harmadszor hirdet a pap, addig fejemen lesz a menyasszonyi fátyol.
 Jász Suba Gáspár magához vonta a leányt:
 — Hófehér ruha, hófehér fátyol, Takács Mária, Jász Suba Gáspár... De nagyon soká telik le az a huszonegy nap!
 Takács Mária odaroskadt a legény keblére és édesen özszeremegett.
 Jász Suba Gáspár felkapta a fejét:
 — Vajjon elérkezik-e?
 Takács Mária megrettent:
 — Mit mondtál?
 A hófehér menyasszonyi ruhára mintha fekete árnyék esett volna...

XVIII.

A sötét föld megmozdult... A Balkánon fekete emberek kujtorogtak...
 A kisbíró vállára emelte a falu létráját, lassú lépésekkel kilépkedett az utcára, a létrát nekitámasztotta a falnak s a község ház falára nagy nyomtatott betűs papírost kalapácsolt.
 Az emberek összeverődtek a háta mögött.
 Olvasták:

Népeimhez!

Mindent megfontoltam és meggondoltam. Nyugodt lelkiismerettel lépek a köteleesség útjára
 Bízom... Magyarországnak önfeláldozó lelkesültséggel telt vitéz hadseregében. És bízom a Mindenhatóban, hogy fegyvereinknek adja meg a győzelmet.
 1914 július 28-án.

A magyarok összenéztek, az ősi virtus fellobbant szemükben, a kemény mellkas alatt megdobbantak a szívek, megértették az öreg király szövegét, aki bízta Magyarországot vitéz hadseregében s mint egyetlen torok csapott az ég felé a mámoros kiáltás:
 — Éljen a király!
 Aztán hazamentek.

(Folytatjuk.)

Rémhírek.

(Pályázat.)

Mi ujság? — mondja az egyik őrsbeli csendőr a másiknak, az egyik országrészbéli a másiknak. Azt pedig kevés ember bírja el, hogy a másik több ujságot tudjon, mint ő, jobban értesült legyen, mint ő. Megindul tehát az ujságok kicserélése és megszületnek a kacskák, csodabogarok, rémhírek. Az elindítónak és terjesztőnek nehéz a nyomára jutni, ilyesminek nem akad gazdája. Nem is ezt keressük, hanem csak össze akarjuk gyűjteni az utóbbi évek legvadabb rémhíreit, kacskáit. Kérjük pályázóinkat, erőltessék meg az emlékezetüket s aztán írják meg nekünk, mik voltak azok a legfurcsább hírek, amiket ilyen beszélgetések során hallottak, természetesen csak csendőrtől és kizárólag csendőrségre vonatkozóan. Azt, hogy kitől hallották, nem kell megírni, az nem érdekelt bennünket.

Pályázatot csak a csendőrlégénység köréből fogadunk el. Határidő: október 1. az eredményt az október 15-i számunkban fogjuk közölni. A legérdekesebb pályázatot értékes emléktárggyal jutalmazzuk.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

MOHACSY LAJOS százados.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, V., Honvéd-utca 10. — Felelős: Györfy Aladár igazgató.

A csendőrnek nélkülözhetetlen
óra-és ékszereműt a

»KRONOSZ«

óra- és ékszerkereskedelmi rt.-nál
Budapest, IV, Eskü út 3. vásárolja!

Részletfizetési kedvezmény!

20

Modern BÚTOR-házak

KOMBINÁLT SZOBÁK, HALÓK, EBÉDLŐK

HAVI RÉSZLETRE IS

VIII. BAROSS-UTCA 42